

Ільченко В. В.

ЕКСПРЕС- ПІДГОТОВКА

НМТ

національний мультипредметний тест

АНГЛІЙСЬКА МОВА

- Приклади тестових завдань
- Алгоритми виконання
- Тренувальні тести у форматі НМТ
- Тільки необхідний теоретичний матеріал

ВСТУП

Посібник призначений для самостійної або контрольованої підготовки учнів до складання НМТ.

Структура книги відповідає структурі тестів НМТ:

- Розділ 1 — «Читання/Reading»;
- Розділ 2 — «Використання мови/Use of English».

Розділ «Читання» містить завдання, які допоможуть перевірити вміння загально/детально/вибірково розуміти аутентичний текст, узагальнювати отриману інформацію та робити висновки, з'ясувати значення незнайомих слів на основі контексту, знаходити логічні зв'язки між частинами тексту.

Розділ «Використання мови» пропонує вправи, спрямовані на розвиток вміння добирати синоніми, фразові дієслова, тлумачити значення слів і правильно використовувати граматичні форми та частини мови відповідно до контексту.

До кожного типу завдань подані конкретні покрокові рекомендації.

Додаток містить теоретичний матеріал, необхідний для успішного виконання тестів. Усі правила проілюстровано прикладами.

ЧИТАННЯ / READING

Task 1

Завдання з вибором однієї правильної відповіді

Завдання має п'ять коротких текстів (1–5) і вісім завдань (A–H), які призначені для знаходження в текстах конкретної інформації. Завдання перевіряє вміння аналізувати тексти документів, які використовуються в повсякденному житті (рекламні оголошення, розклади тощо) з метою одержання необхідної інформації.

Read the texts below. Match choices (A–H) to (1–5). There are three choices you do not need to use.

1

Paris, France

The Cradle of French Charm

2 people / 21 June, Fri — 23 June, Sun (2 nights) / Visa not required
£493 (Price for 2 people Flight + Hotel)
Direct flight (British Airways)
3 Star Hotel ★★

2

FLASH SALE

All Inclusive

Melia Marina Varadero ★★★★★

Flights & 7 nights,
departing 9th November
Flights with Virgin Atlantic
from £999 per person

3

El Camino de la Muerte and the Madidi National Park Trek Bolivia Package

Route: La Paz to La Paz / Days: 6 /
From: €899 pp

Accommodation: 2 nights in hotels, 3 nights in campsites on the trek

Excursions & Activities: a guided tour to the ancient ruins of Tiwanaku / a bike ride down El Camino de la Muerte / a swim with piranha in the Yacuma River

4

Green Golf Villas

Canary Islands

Playa de Las Americas, Tenerife, Spain

Property details: 2 twin bedrooms, 1 bathroom, 1 en suite shower, lounge, dining room, kitchen, a spacious pool

1.3 km to the beach

children / pets are allowed

Minimum price per week £750

5

Kariega River Lodge ★★★★★

South Africa, Kareiga Game Reserve

Accommodation: 21 log chalets

Transfers: 2 hours from the airport

Activities: scheduled game drives / cruising down the Kareiga River / guided nature walks / stargazing and bird-spotting

Price from £1010 pp

Which advertisement is about _____?

- A a backpacking holiday
- B a self-catering holiday
- C a package holiday
- D a cultural holiday
- E an adventure holiday
- F a weekend city break
- G a homestay
- H a safari

АЛГОРИТМ ВИКОНАННЯ ЗАВДАННЯ

- 1) Ознайомтеся із завданням.
- 2) Ознайомтеся із варіантами відповідей A–H, за необхідності визначте ключові слова, спробуйте спрогнозувати зміст відповідного оголошення.

- 3) За наявності подібних варіантів відповідей спробуйте визначити, в чому їх відмінність.
- 4) Ознайомтеся з текстами оголошень, визначте ключові слова.
- 5) Почергово співвіднесіть завдання 1–5 з правильними відповідями А–Н.

1

Paris, France
The Cradle of French Charm
 2 people / 21 June, Fri — 23 June, Sun / (2 nights)
 Visa not required
 £493 (Price for 2 people Flight + Hotel)
 Direct flight (British Airways) / 3 Star Hotel ★★★

Правильний варіант відповіді — F
 (A weekend city break)
Вихідні у Парижі.

2

FLASH SALE / All Inclusive
Melia Marina Varadero ★★★★★
 Flights & 7 nights, departing 9th November
 Flights with Virgin Atlantic
 from £999 per person

Правильний варіант відповіді — C
 (A package holiday)
Відпочинок у готелі на умовах «все включено».

3

El Camino de la Muerte
and the Madidi National Park Trek
Bolivia Package
Route: La Paz to La Paz
Days: 6 **From:** €899 pp
Accommodation: 2 nights in hotels, 3 nights in campsites on the trek
Excursions & Activities: a guided tour to the ancient ruins of Tiwanaku; a bike ride down El Camino de la Muerte; a swim with piranha in the Yacuma River

Правильний варіант відповіді — E
 (An adventure holiday)
Екстремальна поїздка на велосипедах, піший тур із ночівлею в наметовому таборі.

4

Green Golf Villas Canary Islands
Playa de Las Americas, Tenerife, Spain
Property details: 2 twin bedrooms, 1 bathroom, 1 en suite shower, lounge, dining room, kitchen, a spacious pool, 1.3 km to the beach / children / pets are allowed
 Minimum price per week **£750**

Правильний варіант відповіді — B
 (A self-catering holiday)
Відпочинок на приватній віллі з кухнею.

5

Kariega River Lodge ★★★★★
South Africa, Kareiga Game Reserve
Accommodation: 21 log chalets
Transfers: 2 hours from the airport
Activities: scheduled game drives; cruising down the Kareiga River; guided nature walks; stargazing and bird-spotting
 Price from £1010 pp

Правильний варіант відповіді — H
 (A safari)
Відпочинок у готелі на території заповідника; спостереження за дикими тваринами в природному середовищі проживання.

- 6) Пам'ятайте про три зайві відповіді.

ТРЕНУВАЛЬНІ ВПРАВИ

Вправа 1

Read the texts below. Match choices (A–H) to (1–5). There are three choices you do not need to use.

1

Sherway Gardens, Toronto

Located only a short drive from downtown Toronto, Sherway Gardens is home to more than 200 brand stores and a variety of food courts. Sherway Gardens is open seven days a week. It is definitely the best place in Toronto to check out the latest fashions or treat yourself to a new outfit.

☎ (416) 671-2080

🌐 www.sherwaygardens.ca

2

Silverwood, Idaho

Popular with kids and adults alike, Silverwood has a wide selection of attractions to suit all tastes and ages. A three-day general admission ticket at \$106 ea. entitles you to unlimited use of over 70 rides, slides, live shows and attractions for 3 consecutive or non-consecutive days.

📍 27843 N. Hwy 95, Athol, ID 83801

☎ (208) 683-3400

3

Funtopia USA, NYC

With a three-level playground, toddler area, kiddie rides, food court, arcade with over 150 coolest games and more, Funtopia USA is the place to be with your family. Funtopia USA has five party rooms to cater to your child's next birthday or corporate events. We are free for adults, but all kids under 18 have to pay for admission.

For more details call us at 718-491-7200.

4

The Third Space, London

With a range of fitness classes including cycling, boxing, cardio and swimming classes and facilities like steam rooms and saunas, The Third Space offers everyone a personal training solution for their health, fitness and body shape issues. Our specially designed and decorated training rooms provide fitness spaces that members feel their own.

Book your experience at www.3S.uk

5

The Mid, Chicago

Looking for somewhere to blow off some steam? Enter the Mid which features cutting-edge music and is open three nights a week for local parties. Book a table and celebrate a special occasion or just pop up to dance with friends or strangers on the floor. Our cozy interior and European sound system make it an ideal place to dance a night away.

Book online at www.midtickets.us

Which advertisement is about _____?

- A a bowling alley
- B a dance club
- C a family fun center
- D a games arcade
- E a gym
- F a shopping mall
- G a sport and fitness center
- H a theme park

Вправа 2

Read the texts below. Match choices (A–H) to (1–5). There are three choices you do not need to use.

1

If you do not have any equipment at all, not even a cardio or a pullup bar, do not despair. This is an easy programme you can do two or three times a week to get fit and lose weight without risking any injuries or overexertion. Do not expect any bulging muscles or sixpack abs from this programme but it will definitely make you healthier and fitter!

2

Our programme is highly customized to suit your body, fitness, health and lifestyle. It comprises a set of basic tests that are absolutely essential to determine your health status and get indicators for your health conditions. Additional investigations, procedures, or consultations are provided at the customer's request but billed separately in addition to package payment.

3

This highly customized plan is ideal for individuals who are planning secure retirement. There is a flexibility to choose your annuity payment frequency with minimal charges from annual, semi-annual, quarterly, and monthly modes and your investment horizon from 10–40 years. The minimum entry age for this plan is 30 years and maximum age is 75 years.

4

With our simple, effective, and affordable plan you can cover the cost of your children's future education, buy a house, take early retirement and meet any of your long-term and short-term financial goals. The plan offers a series of payment portfolios but your contributions are always tailored to your current age, occupation, and goals and can be made yearly, half-yearly, quarterly, or monthly.

5

The Keto Beginning offers a wide variety of easy yet reliable strategies and healthy high-fat, low-carbohydrate, moderate protein recipes that are easy to cook and do not require either counting calories or reducing them radically. The Keto Beginning programme works through regulating your metabolism and ensuring that your body burns fat as energy instead of glucose.

Which advertisement is about _____ ?

- A a savings plan
- B a pension plan
- C a business plan
- D a workout plan
- E an installment plan
- F a health check-up plan
- G a diet plan
- H a holiday plan

Вправа 3

Read the texts below. Match choices (A–H) to (1–5). There are three choices you do not need to use.

1

REDGROVE INSTITUTE OF BUSINESS AND TECHNOLOGY

Benefits:

- Enhanced Safety Skills
- Career Advancement Opportunities
- Increased Employability
- Lifelong Learning
- Personal Fulfilment

Training duration:

- 4 weeks (Saturday, Sunday)

Eligibility:

- 4 Years Bachelor's Degree
- 1 Year of Safety Experience

Tuition cost covers:

Training Expenses / 3 Mock Exams

Training fee: £1.200

☎ +44 20 6378 0091

✉ ribat@gmail.com

📍 143 City Road, London

2

THE HOME DEPOT WORKSHOP

SAT | SEPT 16, 2023

10 AM – 2 PM

COST: £120

Topics include:

- ▷ Cooling / heating and plumbing
- ▷ Yard work / smoke detecting
- ▷ Gutters / storm doors

☎ +44 20 7842 5382

✉ inquiry@gmail.com

🌐 www.homedepot.com

📍 THD Training Center, 123 High Street

3

Join Our 39th Workshop

DATE: 13 June 2023

TIME: 9AM TO 3 PM

TOPICS:

- budgeting
- mortgage or rent
- health insurance
- personal loans
- dealing with debt
- bring your bills

HOW TO PAY: Cost: £240

Early bird price: £200

(valid till 31 May, 2023)

Account No: 0532013000

Bonus: investment handbook + 2 e-books

For more information:

☎ +44 20 9518 8237

✉ workshop@gmail.com

4

UNDER 25 YEARS OLD? LOOKING FOR GUIDANCE, HELP AND PRACTICAL ASSISTANCE?

Join us for **FREE**

Lab sessions may consist of:

deciding on the best direction for you /
learning how to use LinkedIn / interview
performance training / group instruction
on resume writing / personal strength
test / presentations on networking /
group activities / role playing / guest
speakers on special topics

Come by on Wednesdays 5 pm – 8 pm
Through September 2023

📍 NPO The Welcome Trust, Coin Street
Convention Center, 98 Stamford Street,
South Bank (Find us on the second floor
in Suite 205)

5

BLUEPRINT FOR EXCELENCE 4 DAY WORKSHOP ON

New techniques in:

- overcoming your nerves
- success conductive attitude
- healthy intra and interpersonal relationships
- emotional stability to handle pressure and challenging situations

On April 3 to 6, 2023 10 am to 5 pm

Fee: £400 (includes courseware, lunch and tea)

Contact: 📍 Roundhouse, Chalk Farm Road, Camden ☎ 020 5639 1203

Which advertisement is about _____?

- A emotional intelligence
- B employability
- C home maintenance
- D job opportunities
- E personal development
- F personal finance
- G professional development
- H public speaking

Task 2

Завдання з вибором однієї правильної відповіді

Завдання 6–10 складаються з питань до спільного тексту та чотирьох варіантів відповідей до кожного. У завданні перевіряється вміння повно й точно розуміти зміст прочитаного тексту, робити висновки з прочитаного, розуміти інформацію, представлену експліцитно (в явному вигляді) та імпліцитно (в неявному вигляді), знаходити конкретну інформацію, визначати значення незнайомих слів на основі контексту.

Read the text below. For questions (6–10) choose the correct answer (A, B, C or D).

The Age of Road Rage

According to scientists, nine out of ten drivers surveyed have admitted to exhibiting angry or aggressive behavior towards other drivers at some time. It ranged from rude gestures and verbal insults to attacking other drivers or dangerous driving. Road rage poses a serious threat as it endangers public safety and is on the increase in many developed countries. This may be due to three main factors.

First, the number of vehicles is increasing every year thus leaving less and less road space. A person caught in a traffic jam with a time deadline to meet gets frustrated. The effort to release this frustration may result in a reckless competition for road space and a subsequent outburst of road rage.

A second factor may be the driver's poor stress coping abilities. Any time a person gets behind the wheel he faces stress because of high speeds and the necessity to make instantaneous decisions. The natural responses to stress evolved in the brain make the person exposed to stress fight, flight, or freeze. Of all the responses available to the driver caught in a jam or behind a *dawdler* on a speedway the majority prefer fight. The direct confrontation strategies used in this case might include pounding on the car horn, swerving, tangling, cutting in, and even fighting the other driver.

The third reason may lie in the changed mode of our daily behavior that leaves very little space for politeness. A person worried about being late for work, having to pick up kids from a squash class, or keeping an appointment with a lawyer seems to forget how to be courteous. He starts to regard other drivers as enemies and his car as a weapon to fight his way through the traffic congestion to his immediate goal.

Since nowadays using a car is becoming an increased necessity, drivers will have to reconsider their attitude to the problem. Understanding that an attack of road rage will not get them any farther on the speedway but provoke other drivers' violent behavior may help them avoid serious physical injuries or even death.

- 6 What problem is considered in the text?
- A types of the drivers' aggressive behavior
  - B reasons of the *road rage* increase
  - C statistics on road rage
  - D cases of road rage
- 7 What does the word '*dawdler*' in **PARAGRAPH 3** mean?
- A a dangerously driving person
  - B an aggressive person
  - C a slow driving person
  - D a woman-driver
- 8 According to the author, which is **NOT** the reason of road rage?
- A a decrease in road space
  - B low stress coping abilities
  - C lack of courtesy
  - D the natural reactions of the brain
- 9 According to the author, what should drivers do to cope with road rage?
- A look at the problem in a different light
  - B stop provoking other drivers
  - C try to avoid serious injuries
  - D use cars less
- 10 According to the text, which of the following is **NOT** a case of road rage?
- A rude words
  - B aggressive driving
  - C stress and frustration
  - D physical insults

АЛГОРИТМ ВИКОНАННЯ ЗАВДАННЯ

- 1) Ознайомтеся із завданням.
- 2) Ознайомтеся із загальним змістом тексту.
- 3) Ознайомтеся із завданнями 6–10 до тексту.
- 4) Почергово знайдіть відповідні кожному з завдань фрагменти тексту:
  - завдання 6 — абзац 1;
  - завдання 7 — абзац 3;
  - завдання 8 — абзаци 2, 3, 4;
  - завдання 9 — абзац 5;
  - завдання 10 — весь текст (в останньому завданні зазвичай перевіряється загальне розуміння тексту).

5) Співвіднесіть ключові слова в альтернативних відповідях із ключовими словами у вибраному фрагменті тексту.

6 What problem is considered in the text?

- A types of the drivers' aggressive behavior
- B reasons of the *road rage* increase
- C statistics on road rage
- D cases of road rage

According to scientists, nine out of ten drivers surveyed have admitted to exhibiting angry or aggressive behavior towards other drivers at some time. It ranged from rude gestures and verbal insults to attacking other drivers or dangerous driving. *Road rage* poses a serious threat as it endangers public safety and is on the increase in many developed countries. This may be due to **three main factors**.

7 What does the word '*dawdler*' in **PARAGRAPH 3** mean?

- A a dangerously driving person
- B an aggressive person
- C a slow driving person
- D a woman-driver

A second factor may be the driver's stress coping abilities. Any time a person gets behind the wheel he faces stress because of high speeds and the necessity to make instantaneous decisions. The natural responses to stress evolved in the brain make the person exposed to stress fight, flight, or freeze. Of all the responses available to **the driver caught in a jam or behind a dawdler on a speedway** the majority prefer fight. The direct confrontation strategies used in this case might include pounding on the car horn, swerving, tangling, cutting in, and even fighting the other driver.

8 According to the author, which is **NOT** the reason of road rage?

- A a decrease in road space
- B low stress coping abilities
- C lack of courtesy
- D the natural reactions of the brain

Ключові фрази для відмови від альтернативних відповідей А, В і С:

Абзац 2: *First*, the number of vehicles is increasing every year thus leaving *less and less road space* (A).

Абзац 3: *A second factor* may be *the driver's poor stress coping abilities* (B).

Абзац 4: The third reason may lie in *the changed mode of our daily behavior* that *leaves very little space for politeness*. A person worried about being late for work, having to pick up kids from a squash class, or keeping an appointment with a lawyer *seems to forget how to be courteous* (C).

9 According to the author, what should drivers do to cope with road rage?

- A look at the problem in a different light
- B stop provoking other drivers
- C try to avoid serious injuries
- D use cars less

Since nowadays using a car is becoming an increased necessity, **drivers** will have to **reconsider their attitude to the problem**. Understanding that an attack of road rage will not get them any farther on the speedway but provoke other drivers' violent behavior may help them avoid serious physical injuries or even death.

- 10 According to the text, which of the following is **NOT** a case of road rage?
- A rude words
  - B aggressive driving
  - C stress and frustration
  - D physical insults

Ключові фрази для відмови від альтернативних відповідей А, В і D:

Абзац 1: It ranged from rude gestures and *verbal insults* (A) to *attacking other drivers* (D) or *dangerous driving* (B).

Абзац 2: The effort to release this frustration may result in *a reckless competition for road space* (B) and a subsequent outburst of road rage.

Абзац 3: The direct confrontation strategies used in this case might include *pounding on the car horn, swerving, tangling, cutting in* (B), and even *fighting the other driver* (A).

Абзац 4: He starts to regard other drivers as enemies and *his car as a weapon to fight his way through the traffic congestion* (B) to his immediate goal.

- 6) Прочитайте вибрані варіанти відповідей ще раз і переконайтеся, що вони не суперечать тексту.

ТРЕНУВАЛЬНІ ВПРАВИ

Вправа 1

Read the text below. For questions (6–10) choose the correct answer (A, B, C or D).

Healthy Ageing

It's difficult to define ageing. The most widely accepted concept behind the idea of ageing is that it is just a part of the life cycle: birth, childhood, adolescence, adulthood and, in the end, old age. As we age, various physiological changes occur in our body since our organs start to lose their changes in intellectual functioning.

The way people age differs considerably, and this difference increases with age. Some people age more quickly with a dramatic level of decline, while others age more slowly with much less significant changes. Why?

Gerontology, the science dealing with the study of the ageing process, cannot yet give us a clear answer about what causes the ageing process. There are many ageing theories but none of them can explain satisfactorily why biological organisms age. The best we can say is that the ageing process depends on both genetic and environmental factors.

Genetic factors primarily define the maximum lifespan of a species; humans may very occasionally live for 120 years, mice only 4 years, butterflies 11 weeks. Furthermore, genetic factors are responsible for important morphological and physiological changes of the ageing process. With advancing age, they come into the picture and make our arteries, muscles, and skin lose elasticity, impair our vision and hearing. Moreover, there are certain cognitive and personality changes associated with ageing. Most aged people start to experience memory problems and become preoccupied with their inner life and personal feelings rather than the outside world.

Environmental factors are also very important as they determine the rate of the ageing process. This has become quite clear in the twentieth century, during which life expectancy in developed countries has increased considerably due to the reduction of

infant mortality, improvements to working conditions, introduction of hygienic and nutritional measures and infection control. In contrast to the developed countries, the life expectancy in Nigeria is limited to 54 years by high death rate during childbirth, starvation, infections, absence of proper nutrition.

A major problem, however, remains the lack of good health in old age. On the average we live longer, but many of the extra years are often accompanied by chronic diseases such as osteoarthritis, diabetes, hypertension, and others. However, theoretical gerontology and anti-ageing medicine may eventually discover there is no limit to human life span.

- 6 What idea is **NOT** expressed in **PARAGRAPH 1**?
- A Ageing is an integral part of the life cycle.
  - B Ageing involves physiological, psychological, and social changes.
  - C There is no universal definition of the term "ageing".
  - D Age-related changes are slower in wealthy people.
- 7 What does the author say about genetic and environmental factors?
- A They are the only factors that influence the ageing process.
  - B They are only some of factors that influence the ageing process.
  - C They are the only established factors that influence the ageing process.
  - D They are the only factors considered by ageing theories.
- 8 Which of the following is an example of social age-related changes?
- A extreme introversion
  - B vision and hearing problems
  - C worsened memory
  - D shortened life span
- 9 Why does the author mention Nigeria in **PARAGRAPH 5**?
- A to give an example of the Third World countries.
  - B to show how environmental and social factors influence life expectancy.
  - C to stress the importance of proper nutrition and disease control.
  - D to illustrate how the ageing process depends on geopolitical factors.
- 10 What does the author think about the possible solutions to the ageing problem?
- A Developments in the anti-ageing medicine may give us extra years of active life.
  - B Scientists may eventually slow the ageing process.
  - C There is a chance to overcome the lifespan limits.
  - D There is no solution to the problem in the near future.

Вправа 2

Read the text below. For questions (6–10) choose the correct answer (A, B, C or D).

An Uncomfortable Moral Dilemma

People started going slumming as early as in 1840 when wealthy Londoners began venturing beyond the safety and comfort of West End into the poverty and crime of the city's ill-reputed East End. Under the pretence of charity and usually in disguise and with a police escort, they visited slum neighbourhoods to get a curious glimpse of

the city's inequality until in September 1884 the *New York Times* published an article proclaiming a new era in tourism.

While the concept might seem outrageous to the general public, major tour operators have quickly responded to the growing demand by offering the privileged, western, middle class tourists visits to Brazil's favelas, the Mumbai slums and the Manila North Cemetery, inhabited by some of city's poorest people, where the divide between the rich and the poor is most visible. Dramatic rises in the number of slum-tourists were recorded after the releases of a 2002 Brazilian crime film "City of God" and a 2008 British eight Oscar awards winning drama film "Slumdog Millionaire".

Normally cheap — \$5–20, slum tours give the well-off a false feeling of involvement since 80% of the tour price usually goes to Charity Funds, local communities or homeless guides. Tourists get an illusory belief in promoting the improvement in the living conditions of poor people and providing them with access to educational and healthcare programmes. Other tours are free. Visitors to the landfills near the Mexican city of Mazatlan are only encouraged to bring sandwiches and bottles of drinking water to give to local dwellers and beggars.

Controversial as it may be, slum tourism is definitely on the rise and is gaining more and more popularity all over the world. However, there are ongoing and intense debates about the ethics of encouraging poverty as a tourist attraction. Most people still feel discomfort with the idea of disadvantaged people making a show of their life.

- 6 What were early slum-tourists driven by?
- A charity
  - B disguise
  - C curiosity
  - D police
- 7 What caused a notable increase in the popularity of slum tourism?
- A a quick response from major tour operators
  - B sleeper hits of movie-makers
  - C protest action of the outraged general public
  - D low-cost visits to Brazil, Mumbai, and Manila
- 8 What does the author think about the price of slum tours?
- A It is not enough to do away with poverty.
  - B It is normally too cheap for well-off tourists.
  - C It should be increased to \$80.
  - D It should include sandwiches and drinking water for local dwellers.
- 9 Why do the general public disapprove of slum tourism?
- A It is too popular.
  - B It caused too much debate.
  - C It discomforts people.
  - D It is immoral.
- 10 According to the text, which is **NOT TRUE** about slum tourism?
- A It is a popular trend in leisure activities.
  - B It is a new leisure concept.
  - C It helps to fight poverty.
  - D It has a lot of opponents.

Вправа 3

Read the text below. For questions (6–10) choose the correct answer (A, B, C or D).

Iron Man

There is not much about Adrian Hayes that isn't record-breaking, inspiring or amazing. The 64-year-old British citizen, currently living in the UAE, has worked in nine countries, visited more than a hundred, speaks four languages, holds an MBA, is a fellow of the Royal Geographical Society, an ambassador for the UAE-based charity Gulf for Good, an iron man triathlete, and a multi-fitness challenge champion. He is a former British Army Officer, a mountaineer since his teens, and a successful motivational speaker.

After reaching the summit of Mount Everest in 2006, he was so happy that he had fulfilled his life-long dream, that he immediately headed off to the North Pole, reaching it in March 2007. He came back home to Dubai only to set off again in November 2007, this time to the South Pole thus conquering the three latitudinal and altitudinal extremes of the planet.

His career as a challenge-taker started when he was still a teen. His family used to mount expeditions across the marsh lands of the river valley near the place where they lived in the New Forest, Hampshire. After such expeditions he would gaze for hours at his family globe wondering what it would be like to see the furthest places of our Earth. He has always been adventuring ever since; as he grew older, his expeditions just got more extreme and training became more strenuous.

On December 14, 2011, Hayes came back from an expedition following the path of British explorer Wilfred Thesiger across Rub' al Khali. The 1600 km trek through one of the world's largest deserts was not free from problems. On the very first day Hayes was thrown from his camel, suffered a concussion and required 13 stitches on the head. Only a little later, the expedition, consisting of Hayes, two Emirati travel companions and seven camels, had to wait out cyclone Kelia for five days. But after the initial *hiccups* the group managed to make good time and make plenty of friends along the way. What really impressed him during this journey was the number of visitors to their camp who were anxious to treat the travellers to traditional Arabic food, learn more about their challenge and share their personal stories of Thesiger and his expedition from the 1940s. In 2013, his impressions of the challenge found their way into his first book *Footsteps of Thesiger* chronicling the life of Wilfred Thesiger and Hayes's re-enactment expedition in Thesiger's trail.

Waiting for the next challenge, Hayes trains by pulling tyres along the beach and through sand dunes in the UAE and concentrates on his public speaking, motivational team coaching and sustainability seminars. Being a professionally qualified corporate coach, Hayes admits that leadership and team development programmes have also become part of his work along with his expeditions. Although the expeditions have little to do with the coaching, they provide him with numerous and vivid examples to draw on while coaching.

So, why does he do it? According to Hayes, he loves challenges, he is good at doing them and he is a strong believer in his abilities to face them.

- 6 What can be inferred from **PARAGRAPH 3** about the beginnings of his adventure-seeker's career?
- A He started his expeditions only when he grew older.
  - B He realised his desire to explore only after he had been given a globe by his family.
  - C His curiosity was encouraged by his family.
  - D He wanted to escape the expeditions across the marsh lands organised by his family.
- 7 What does the word '*hiccups*' in **PARAGRAPH 4** mean?
- A slight problems
  - B serious difficulties
  - C bad injuries
  - D minor misunderstandings
- 8 According to Adrian Hayes, what was the most rewarding experience of his expedition across Rub' al Khali?
- A The recovery after the injuries he had.
  - B The miraculous escape from cyclone Kelia.
  - C The discovery of the welcoming nature of the local people.
  - D The friendship he formed with his travel mates.
- 9 What is **TRUE** about Adrian Hayes's social activities?
- A They provide him with useful examples for his coaching sessions.
  - B They are no less important than his challenges.
  - C They interfere with his training.
  - D They help in getting a professional qualification in corporate coaching.
- 10 Which statement is **NOT TRUE** of Adrian Hayes's achievements?
- A He has a degree in Business Administration.
  - B He has completed the Three Pole Challenge.
  - C He is a successful author.
  - D He runs campaigns on ecological sustainability.

Task 3

Завдання на встановлення відповідності

У завданнях пропонується підібрати заголовки (А–Н) до п'яти (11–16) коротких текстів/частин текстів із наведених варіантів; твердження/ситуації до оголошень/текстів; запитання до відповідей або відповіді до запитань. Заголовки/твердження/ситуації/питання містять згорнуту інформацію, яку потрібно співвіднести з розгорнутою інформацією у письмових текстах. Кожне питання відповідає змісту тільки одного тексту, тобто два питання не мають відповідей. Завдання перевіряє вміння вилучати з тексту запитовану інформацію.

Read the texts below. Match choices (A–H) to (11–16). There are two choices you do not need to use.

11 The South beach diet

Originally designed by cardiologist Arthur Agaston and dietician Marie Almon, the South beach diet replaces bad carbs (sugary, processed foods such as breads, cakes) and

bad fats (trans fats, fried foods) with good carbs (whole grains) and good fats (lean meat, nuts). This diet also reduces the risk for cancer and osteoporosis.

12 Packaged meals

A weight loss solution developed especially for people who have no time to shop and prepare nutritious, healthy food, yet want to lose weight, packaged meals are available in most major cities. Menus can be selected from an online range, and the programme is started with a consultation with a dietician to help customize the menu plan most suited to your age, weight, tastes, and lifestyle.

13 Raw food

Possibly one of the most difficult diet plans to follow, the raw food diet is about consuming unprocessed, uncooked food, which is preferably organic. While it is low in calories, the diet can also be low in zinc, iron, vitamin, and proteins, and hence is suitable for grown-ups only. Moreover, food poisoning from uncooked food is a very real risk.

14 Dr Eades six-week programme

Formulated by the husband-and-wife team of Dr Mary Dan Eades and Dr Michael Eades, this six-week dieting plan burns off belly fat. The Eades argue that a middle age spread is often caused by a “fatty liver” and excess sugar in the diet. By cutting off sugar and starch and eating high-quality protein, the liver can once again start performing at its optimal best.

15 The Green Faces diet

The Green Faces diet allows you to eat anything that is green or had a face. Made famous by fitness expert Alwyn Cosgrove, the diet eliminates grains and dairy, and any vegetables that are not green. People with undiagnosed food sensitivities report feeling better on this diet since the digestive system is given time to heal and nutrients are absorbed far better.

16 Weight Watchers

Running over 40 years, it has helped millions of people to lose weight. The programme is operated globally through a network of WW organizations. Members receive group support and learn about healthy eating patterns at weekly meetings. It also offers online support through subscription weight management product over the Internet.

Which of the dieting plans _____ ?

- A targets people over 40
- B was at first designed to promote cardio health
- C requires membership
- D is ideal for working people
- E is not recommended to growing children
- F results in permanent weight loss
- G was designed by a fitness expert
- H is good for people with food allergies

АЛГОРИТМ ВИКОНАННЯ ЗАВДАННЯ

- 1) Ознайомтеся з інструкцією до завдання.
- 2) Ознайомтеся з варіантами відповідей, знайдіть ключові слова, визначте тематику текстів.

- 3) За наявності подібних варіантів питань спробуйте визначити, у чому їх відмінність.
- 4) Ознайомтеся з текстами, визначте ключові слова.
- 5) Спираючись на ключові слова, по чергово співвіднесіть питання з потрібними текстами.

11 **The South beach diet**

Originally designed by cardiologist Arthur Agaston and dietician Marie Almon, the South beach diet replaces bad carbs (sugary, processed foods such as breads, cakes) and bad fats (trans fats, fried foods) with good carbs (whole grains) and good fats (lean meat, nuts). This diet also reduces the risk for cancer and osteoporosis.

Правильний варіант відповіді — В
(was at first designed to promote cardio health)

Ключові слова: at first, cardio health.

12 **Packaged meals**

A weight loss solution developed especially for people who have no time to shop and prepare nutritious, healthy food, yet want to lose weight, packaged meals are available in most major cities. Menus can be selected from an online range, and the programme is started with a consultation with a dietician to help customize the menu plan most suited to your age, weight, tastes, and lifestyle.

Правильний варіант відповіді — D
(is ideal for working people)

Ключові слова: ideal, working people.

13 **Raw food**

Possibly one of the most difficult diet plans to follow, the raw food diet is about consuming unprocessed, uncooked food, which is preferably organic. While it is low in calories, the diet can also be low in zinc, iron, vitamin, and proteins, and hence is suitable for grown-ups only. Moreover, food poisoning from uncooked food is a very real risk.

Правильний варіант відповіді — E
(is not recommended to growing children)

Ключові слова: not recommended, growing children.

- 14 **Dr Eades six-week programme**
Formulated by the husband-and-wife team of Dr Mary Dan Eades and Dr Michael Eades, this six-week dieting plan burns off belly fat. The Eades argue that a **middle age** spread is often caused by a “fatty liver” and excess sugar in the diet. By cutting off sugar and starch and eating high-quality protein, the liver can once again start performing at its optimal best.

Правильний варіант відповіді — А
(targets people over 40)

Ключові слова: people over 40.

- 15 **The Green Faces diet**
The Green Faces diet allows you to eat anything that is green or had a face. Made famous by fitness expert Alwyn Cosgrove, the diet eliminates grains and dairy, and any vegetables that are not green. **People with undiagnosed food sensitivities** report **feeling better** on this diet since the digestive system is given time to heal and nutrients are absorbed far better.

Правильний варіант відповіді — Н
(is good for people with food allergies)

Ключові слова: good, food allergies.

- 16 **Weight Watchers**
Running over 40 years, it has helped millions of people to lose weight. The programme is operated globally through a network of WW organizations. **Members** receive group support and learn about healthy eating patterns at weekly meetings. It also offers online support through subscription weight management product over the Internet.

Правильний варіант відповіді — С
(requires membership)

Ключове слово: membership.

- 6) Проаналізуйте два питання, що залишилися, **F (results in permanent weight loss)** і **G (was designed by a fitness expert)**. Аналіз питання **F** показує, що про втрату ваги (**weight loss**) йдеться у завданні **12** і **16**, однак постійна (**permanent**) втрата ваги не згадується в жодному з текстів. Аналогічна ситуація з питанням **G**. Експерт у галузі фітнесу (**fitness expert**), згаданий у тексті **15**, популяризував діету, але не брав участі в її розробці.

ТРЕНУВАЛЬНІ ВПРАВИ**Вправа 1**

Read the texts below. Match choices (A–H) to (11–16). There are two choices you do not need to use.

Friends will be Friends**11**

These are people we wouldn't have any particular reason to be friends with unless our paths weren't crossing all the time. We are never too close with them and never share our secrets, but they are most helpful. They would give us a lift to the nearest supermarket when they go shopping; they would pick up our kids from school when we are sick — just the way we would do it for them. Mutual aid is what makes us friends.

12

These friendships are not very close either and they don't involve lifts, kids or pets. It's basically some jointly shared interest that is at heart of such friendships. Thus, we may have a shopping friend who knows exactly what you ought to buy and where or an astrology course friend who is always eager to discuss what you have learnt. But it's doing together rather than being together.

13

We all have friendships that are rooted in our past and are a bit awkward or irrelevant in our current surroundings. They knew us when we were at primary school, or when our family rented a house in the suburbs, or when our parents went through that awful divorce. You have gone separate ways since and hardly have anything in common but sweet memories. However, they are still an inseparable and intimate part of your past.

14

For most part, these friends are important for the memories of what we shared at certain crucial times in our past. A time, when we shared a dorm room at Oxford; or volunteered for an educational program in San Pedro; or went together through a course of follow-up treatment. We value them for those dramas and dreams we once shared, but our links are no stronger than a once-a-year call at Christmas.

15

A special kind of intimacy exists in a friendship between people of different age groups. A parent-child relationship seems to be pleasant for both parts. In our child role we benefit from or 'parent's' experience, while in our parent role we may enjoy our 'child's' youthful perspective and play a wise mother or father to a questing young person.

16

We never see some of the people we call our friends alone. We meet them at parties or socials event but they always come with their husbands or wives. We may spend a pleasant evening together chatting about Mrs N's new car or discussing the World Cup's results, but we are not willing to deepen the relationship and our friendship always remains in the context of a group.

- A Convenience friends
- B Cross-gender friends
- C Cross-generation friends
- D Crossroads friends
- E Historical friends
- F Part-of-a-couple friends
- G Reluctant friends
- H Special-interest friends

Вправа 2

Read the texts below. Match choices (A–H) to (11–16). There are two choices you do not need to use.

11 Taipei

Taiwan's capital is famous for its dozens of food-themed night markets, each with its own unique atmosphere and specialty. Strolling through the streets of Taipei by day, you will come across some food. Come back at night, however, and that same street will look nothing like it did earlier.

12 Berlin

For years, Berlin has been a breeding ground for punks, artists, and those leading alternative lifestyles. Many of those focused on animal-free diets as a humane alternative to the average German's sizable meat dishes. The ever-growing number of meatless bars, restaurants, and supermarkets has made Berlin the world's capital of natural eating.

13 New York

According to a legend, round flatbreads with a savoury filling were first made in the Italian city of Naples. However, since 1905, people all over the world have heard of New York's style: a substantial thin crust base with crispy edges and a soft interior that folds easily. Unlike in Italy, New York cooks don't use wood ovens, but prefer coal-fuelled stone ovens.

14 London

Some decades ago, tourists would visit Britain's capital for many reasons, but food was not one of them. Today, London is a culinary place of pilgrimage, where the streets are paved with food trends. Centuries ago, the capital city was already known for its gin, and now the spirit is again attracting global visitors.

15 Lima

A relative newcomer on the list of foodie must-visits is the Peruvian capital Lima. The city has a number of visionary chefs to thank for this. They have put Peruvian cuisine on the global map by successfully combining Andean crops such as potatoes, corn, yucca, and chillies with new techniques and preparations.

16 Florence

Florence is known all over the world not only for its art, history, architecture, and fashion, but also for its distinctive cuisine. Specialties like thick-crust bread and saucy pastas, thick, nourishing soups, and roasted game date back to ancient civilizations and traditional simple peasant food. Today, they all have been made into meals for fine dining.

Which of the cities is famous for its _____ ?

- A star-quality baked goods
- B old-world dishes
- C world-famous pizza
- D alcoholic drinks
- E veggie cooking
- F purely local cuisine
- G variety of street food
- H light and healthy meals

Вправа 3

Read the texts below. Match choices (A–H) to (11–16). There are two choices you do not need to use.

11 The Kokoda Track, Papua New Guinea

60 miles of rugged terrain and jungles with slippery roots coupled with extreme weather conditions and high risk of endemic tropical diseases make the Kokoda Track one of the world's most spectacular and challenging trekking trails with an incredibly high death toll. The 2009 season was fatal with four hikers dying on the trail and thirteen people killed in a plane crash on their way to the trailhead. Since then, the ill-fated road had been blocked numerous times by outraged locals until the government started maintenance work and decided to bring modern facilities to the trail. Although the trail is now changing for the better, hikers still have to watch out for dangers lurking around.

12 The Maze, the USA

With an average of 2,000 visitors a year, the labyrinth of high-walled red rocks called the Maze doesn't seem to be very popular with hikers. However, the small number of visitors is easily explained by its location in the least accessible part of Glen Canyon National Recreation Area and exceptional difficulty of access roads which require reliable, high-clearance 4WD vehicles. The trail itself is the last truly wild frontier in the world, so hikers planning the trip must be able to repair their 4WDs, have proper equipment, self-rescue gear, sufficient water and food supplies as the camping area has got only a small shop selling books and maps.

13 El Camino De La Muerte, Bolivia

Originally called North Yungas Road, El Camino de la Muerte is an incredibly hair-raising track which is officially recognized as the most dangerous road in the world. This single-lane road winds at high altitudes featuring almost all climatic zones of South America. Constructed by Paraguayan prisoners of the Chaco War, it became an important connection between Coroico, a town in Nor Yungas Province and La Paz, the seat of government. The steep road with no crash barriers, sharp turns and unexpected landslides is avoided even by locals who prefer a safer bypass road built in 2006. Nevertheless, biking tour groups are quite common on the road offering breath-taking views and ultimate biking experience alongside the danger.

14 Cascade Saddle, New Zealand

Gorgeous views, lush beech forests, alpine meadows and grassed flats make this highly challenging trail popular with backpackers, runners, hikers, and bird-watchers alike.

Open year-round and beautiful any time you visit, Cascade Saddle becomes exceptionally dangerous autumn through spring when wet, snow- or ice-covered grass slopes become slippery, cold storms occur and lower visibility, avalanche danger increases manifold, and numerous unbridged streams flood from rain. Adventurous hikers are recommended to carry an emergency shelter, safety equipment, a head torch, and spare food at all times to wait out extreme weather conditions and be prepared to turn back if conditions worsen.

15 Kalalau, Hawaii

Kalalau trail is a trek through paradise that can become hell even for the most experienced hikers. Tropical wilderness, crystal-clear waterfalls, sea caves, steep volcanic slopes and a secluded beach at the end of the trail have taken several lives and caused hundreds of accidents. Numerous streams rapidly swelling after rain, stones falling near waterfalls, slippery muddy patches along cliffsides, strong underwater currents and unpredictable waves can turn the hike into an dangerous walk, and a marginal community living on the shore can be very rough with hikers. Following a severe flooding in the 2018 spring season, the trail was closed for a year and reopened with a daily visitor limit and entrance permit.

16 El Caminito del Rey, Spain

Hanging on a cliff 100 metres above the bottom of the valley, a concrete and steel footbridge is certainly is the most dangerous part of the 7.7-kilometre-long Caminito del Rey trek. After its construction at the beginning of the 20th century, the footbridge, that originally connected the El Gaitanejo dam with the El Chorro hydro-electric plant, was used by local villagers to get to shops, school, or bars. Officially closed to the public, the footbridge is still a bucket list destination for adventure seekers from all over the world. The trail itself runs through a unique natural setting featuring a swamp, two gorges, a canyon, and a valley as well as several pedestrian tunnels and another footbridge.

Which trail _____?

- A has been undergoing reconstruction
- B is suitable for beginners
- C is the safest in summer
- D requires from hikers a great deal of self-sufficiency
- E threatens attacks from locals
- F used to be a major transport route
- G was constructed during a war
- H was part of everyday routine for the local inhabitants

Task 4

Завдання на заповнення пропусків у тексті

У завданнях пропонується доповнити абзаци / речення в тексті реченнями / частинами речень, словосполученнями / словами із наведених варіантів. Завдання містить зв'язний текст, у якому пропущено шість фрагментів речень (17–22), і вісім варіантів відповідей (А–Н), із яких два є зайвими. У завданні перевіряється розуміння структурно-сміслових зв'язків тексту, оскільки фрагменти, які вставляються, повинні відповідати пропуску і за структурою, і за змістом.

Read the text below. Choose from (A–H) the one which best fits each space (17–22). There are two choices you do not need to use.

Tornadoes

The tornado is one of the most unpredictable and dangerous windstorms (17) _____. Though tornadoes are caused by powerful thunderstorms, they form on land. They appear as powerfully rotating columns of winds and clouds (18) _____.

Although tornadoes are usually preceded by severe storms, (19) _____, quite often they form very fast and unexpectedly, (20) _____. They can travel as long as several kilometers before dissipating.

The strongest tornadoes can cause huge damage with wind speeds of up to 320 kph. They can uproot huge trees, tear large buildings to pieces, and smash vehicles, (21) _____. The center of the tornado, (22) _____, flattens everything in its path.

- A which is usually its most dangerous part
- B leaving little time to issue a tornado warning
- C that destroys everything in its path
- D that has no severe consequences
- E which may be accompanied by strong winds, lightning, and even hail
- F that reach down from a storm and touch the ground
- G which serve as the primary method of detecting tornadoes
- H leaving damage paths of up to 80 miles long

АЛГОРИТМ ВИКОНАННЯ ЗАВДАННЯ

- 1) Ознайомтеся з інструкцією до завдання.
- 2) Ознайомтеся з текстом, намагаючись зрозуміти його загальний зміст.
- 3) Проаналізуйте речення в тексті, визначте, яка структура (частина речення, член речення тощо) пропущені.
- 4) Проаналізуйте граматичну форму слів до і після пропусків.
- 5) Ознайомтеся з варіантами відповідей.
- 6) Прочитайте текст до першого пропущеного фрагмента і знайдіть відповідну структуру у варіантах відповідей.
- 7) Перевірте, чи підходить цей фрагмент до цього речення за змістом.
- 8) Пропрацюйте таким чином весь текст, пам'ятаючи про те, що відновлений фрагмент повинен відповідати реченню і за структурою, і за змістом.
- 9) Перевірте свої відповіді, звертаючи особливу увагу на зв'язок іменника та займенника, який його замінює; узгодження підмета та присудка; сполучники та сполучні слова, які слугують для зв'язку складових речення та організації тексту; прийменники, які стоять після пропусків, оскільки вони можуть бути частиною сталих словосполучень.

Завдання 17. The tornado is one of the most unpredictable and dangerous windstorms (17) *that destroys everything in its path* (C — правильна відповідь).

Оскільки пропущений фрагмент є підрядним реченням і не відділяється від головного комою, це обмежувальне означуване підрядне речення, яке вводиться відносним займенником *that*. Отже, можливими варіантами можуть бути фрагменти C, D і F. Однак фрагменти D і F не підходять за змістом, оскільки фрагмент D суперечить

фрагменти вже вибрані раніше), або поширювальним означуванням підрядним реченням (фрагменти А або G). Узгодження того, що визначається, іменника *center* і дієслова в підрядному реченні можливе тільки при виборі фрагмента А.

ТРЕНУВАЛЬНІ ВПРАВИ

Вправа 1

Read the text below. Choose from (A–H) the one which best fits each space (17–22). There are two choices you do not need to use.

Shopping Online

Online-shopping and e-commerce are gaining on popularity (17) _____. In 2017, around 2 billion people worldwide purchased goods online (18) _____. Clothing, shoes and accessories, computers and electronics, beauty items, books, movies and music are all among the goods (19) _____.

Yet some people are still reluctant to shop online. One reason is the sense of satisfaction and other people's appreciation (20) _____. For a typical fashionista getting a must-have jacket delivered straight to the door is just robbing herself of the pleasure of walking down the street and carrying a shopping bag with a designer logo on it.

Another problem while buying online is payment over the internet. Although established online shopping platforms like eBay and Amazon.com have been a great success, many people still refuse to use their credit cards on the Web, especially (21) _____. The increasing rate of cyber crimes is yet another reason (22) _____.

- A which is popular with younger people
- B that are bought and sold online
- C that retail business has never dreamt of
- D that discourages people from shopping online
- E when getting their money back
- F which is still essential to many people
- G when buying expensive items
- H which accounted for 23.2 % of total global retail sales

Вправа 2

Read the text below. Choose from (A–H) the one which best fits each space (17–22). There are two choices you do not need to use.

Lifelong Learning

The common ideas behind the Lifelong learning (LL) concept share three characteristics which transform 'education and training' into the concept of 'lifelong learning'.

The first characteristic of LL is that it is post-compulsory education provided for adult learners, (17) _____. It is additional to that received at secondary school and is distinct from the education offered in universities.

The second common idea is that LL consists typically of short or part-time courses in a variety of subjects, (18) _____.

Format is the third shared characteristic of continuing education. It encompasses both formal and non-formal types of education and training and varies from basic literacy training (19) _____.

Since adult and continuing education programmes are aimed at students that are already professional in certain areas, they are usually quite flexible and offer a wide variety of options as to their methods and format of presentation. The methods of delivery of such type of programs include both (20) _____. Adult and continuing education providers make heavy use of distance and online learning which can include CD-ROM/podcast material, broadcast programming, (21) _____. A combination of traditional, distance, and online study is used (22) _____.

- A and the use of online seminars and workshops
- B especially those beyond traditional undergraduate university age
- C most of which are practical, not academic
- D and informal channels for learning
- E to facilitate the learning process
- F to formal college credit courses
- G traditional and modern type methods
- H as well as secondary school students

Вправа 3

Read the text below. Choose from (A–H) the one which best fits each space (17–22). There are two choices you do not need to use.

Communication as it Used to Be

Communication has always been an essential part of human life and (17) _____. Nowadays, with cell phones and internet access long-distance communication can occur almost anywhere. Cell phones are found everywhere in modern world and any information (18) _____. But most of us can hardly imagine how (19) _____. Smoke signals and drums were used by primitive people for long-distance communication. Though such signals (20) _____ they could have different meanings even for two tribes and attract unwanted attention.

Letter writing has been a popular means of long-distance communication for centuries. However, it was quite time-consuming in the past, since it could take days or weeks (21) _____. Its inefficiency caused the Battle of New Orleans that took place more than two weeks after the Treaty of Ghent had actually ended the War of 1812 between the United States and Britain. (22) _____, the battle could have been avoided and over two thousand lives could have been saved.

- A being informative and quick to pass
- B could be easily passed from one place to another
- C difficult communication was in the past
- D for a letter to reach its destination
- E existed in a variety of means
- F is received only by a click of a keyboard button
- G prehistoric people staying in touch with each other
- H with more efficient means of communication

ВИКОРИСТАННЯ МОВИ / USE OF ENGLISH

Task 5

Завдання на заповнення пропусків у тексті

У завданнях пропонується доповнити абзаци / речення в тексті реченнями / частинами речень, словосполученнями / словами із наведених варіантів. Завдання є тестом множинного вибору — зв'язним текстом із п'ятьма пропусками (23–27). Для кожного пропуску пропонуються чотири варіанти відповіді, з яких потрібно вибрати один правильний. Варіантами відповідей для кожного пропуску є лексичні одиниці, які відносяться до однієї частини мови, мають однакову граматичну форму, але відрізняються за значенням.

Read the text below. For questions (23–27) choose the correct answer (A, B, C or D).

Bananas

Bananas are the most popular fruit in the world. They were first (23) _____ by Portuguese sailors navigating down the (24) _____ of Africa and brought to the New World. Bananas grow like trees but they are (25) _____ plants. In warm tropical climate with (26) _____ rainfall they can grow up to 6 meters in height. Bananas belong to the healthiest foods in the world. They contain a lot of vitamins and proteins that give you energy and prevent heart (27) _____.

23	A	opened	B	revealed	C	discovered	D	invented
24	A	coast	B	beach	C	shore	D	bank
25	A	really	B	actually	C	truly	D	indeed
26	A	insufficient	B	numerous	C	many	D	enough
27	A	hurts	B	attacks	C	injuries	D	aches

АЛГОРИТМ ВИКОНАННЯ ЗАВДАННЯ

- 1) Ознайомтеся з інструкцією до завдання.
- 2) Ознайомтеся з текстом, намагаючись зрозуміти його загальний зміст. Не звертайте уваги на пропуски.
- 3) Не читаючи лексичних одиниць, що запропоновані як варіанти для заповнення пропусків, уважно прочитайте перший фрагмент тексту з першим пропуском.
- 4) Спробуйте спрогнозувати, якою лексичною одиницею можна заповнити цей пропуск.
- 5) Проаналізуйте запропоновані варіанти лексичних одиниць із точки зору їх сполучуваності: усталені словосполучення, ідіоматичні вирази, фразові дієслова.
- 6) Пам'ятайте про відмінності у значенні та вживанні синонімів.
- 7) Звертайте увагу на граматичне оформлення пропущеної лексичної одиниці, наприклад на пряме або прийменникове управління.
- 8) Після заповнення пропусків знову прочитайте текст.

Завдання 23. They were first (23) *discovered* (C) by Portuguese sailors navigating down the (24) _____ of Africa and brought to the New World.

Значення дієслів у варіантах А (*to open* — робити загальнодоступним), В (*to reveal* — викривати) і D (*to invent* — винаходити) не відповідає контексту речення. Правильним є варіант С (*to discover* — виявляти що-небудь раніше невідоме).

Завдання 24. They were first discovered by Portuguese sailors navigating down the (24) *coast* (A) of Africa and brought to the New World.

Значення іменників у варіантах В (*beach* — пляж), С (*shore* — берег, смужка землі вздовж кромки моря або океану) і D (*bank* — берег річки) не відповідає контексту речення. Правильним є варіант А (*coast* — узбережжя, кромка землі).

Завдання 25. Bananas grow like trees but they are (25) *actually* (B) plants.

Значення прислівників у варіантах А (*really* — дійсно (на відміну від сказаного раніше)), С (*truly* — правдиво) і D (*indeed* — насправді (для підтвердження раніше висловленої думки)) не відповідає контексту речення. Правильним є варіант А (*actually* — фактично (є реальним фактом)).

Завдання 26. In warm tropical climate with (26) *enough* (D) rainfall they can grow up to 6 meters in height.

Значення прикметника у варіанті А (*insufficient* — недостатній) не відповідає контексту речення. Прикметники у варіантах В (*numerous* — численний) і С (*many* — численні) вживаються тільки з обчислюваними іменниками, у той час як іменник *rainfall* (опади) є необчислюваним. Отже, правильним є варіант А (*enough* — достатній).

Завдання 27. They contain a lot of vitamins and proteins that give you energy and prevent heart (27) *attacks* (B).

У словосполученні «серцевий напад» вживається тільки іменник *attack*.

ТРЕНУВАЛЬНІ ВПРАВИ

Вправа 1

Read the text below. For questions (23–27) choose the correct answer (A, B, C or D).

The Bond Series

The Bond films are probably the world's most famous spy movie. (23) _____ by British novelist Ian Fleming in 1953, agent 007 is one of the longest (24) _____ characters in the film history (25) _____ with movie enthusiasts all over the world. The Bond films started out in 1962 and since then the bold master spy has escaped from more villains and saved the world more times than any other secret agent, real or (26) _____. Some critics, however, consider them just too predictable with all their (27) _____ set of beautiful girls, high-tech gadgets, luxurious yachts and seasoned villains.

23	A	Invented	B	Created	C	Designed	D	Planned
24	A	running	B	moving	C	lasting	D	watching
25	A	fashionable	B	celebrated	C	popular	D	trendy
26	A	imaginary	B	mythical	C	false	D	fictional
27	A	standard	B	typical	C	normal	D	regular

Вправа 2

Read the text below. For questions (23–27) choose the correct answer (A, B, C or D).

Whales

Everyone has heard about whales. What a beautiful (23) _____ it must be to see a whale. In years gone by, men from seafaring nations sailed in ships in pursuit of these giant mammals, captured them and sold their certain parts to people for food and oil. The whale was (24) _____ because it was not easy to get. Towards the end of the 20th century whale (25) _____ dropped dramatically and some species were even on the (26) _____ of extinction. Therefore, the International Whaling Commission imposed a moratorium on all commercial whaling which still remains in (27) _____.

23	A	spectacle	B	vision	C	sight	D	view
24	A	valuable	B	precious	C	costly	D	priceless
25	A	herds	B	stocks	C	breeds	D	populations
26	A	verge	B	edge	C	margin	D	border
27	A	law	B	force	C	power	D	strength

Вправа 3

Read the text below. For questions (23–27) choose the correct answer (A, B, C or D).

Tea in Japan

The first documented (23) _____ of tea in Japan dates back to the 9th century when it was introduced to the country by monks who (24) _____ to China to (25) _____ Zen Buddhism. Around this time, tea drinking began to be practised by Japanese aristocracy and tea plantations began to be cultivated in the southern-central regions of Japan. Nevertheless, the interest in tea gradually (26) _____ by the end of the 10th century and (27) _____ very low until it revived in the 12th century.

23	A	proof	B	evidence	C	indication	D	sign
24	A	attended	B	visited	C	moved	D	travelled
25	A	learn	B	examine	C	study	D	investigate
26	A	disappeared	B	faded	C	increased	D	ceased
27	A	stayed	B	left	C	stopped	D	continued

Task 6

Завдання на заповнення пропусків у тексті

Завдання є тестом множинного вибору — два зв'язні тексти із п'ятьма пропусками в кожному. Для кожного пропуску (28–32) пропонуються чотири варіанти відповіді, із яких потрібно вибрати один правильний. Варіантами відповідей для кожного пропуску є різні граматичні форми однієї лексичної одиниці.

Read the text below. For questions (28–32) choose the correct answer (A, B, C or D).

Bali

Bali is one of (28) _____ fascinating tourist destinations in the Southern hemisphere. A variety of tourist attractions (29) _____ sandy beaches, ancient temples, national cuisine, and wildlife parks with exotic (30) _____ of animals and colourful birds (31) _____ the main reason of its worldwide popularity. However, a visit to Bali (32) _____ be incomplete without indulging in shopping. Souvenir shops offer numerous items related to traditional handicrafts, paintings, and leatherwork.

28	A	the most	B	the more	C	a most	D	most
29	A	included	B	include	C	including	D	includes
30	A	specieses	B	species	C	specys	D	speciess
31	A	are	B	are being	C	is being	D	is
32	A	should be	B	to be	C	would be	D	were

АЛГОРИТМ ВИКОНАННЯ ЗАВДАННЯ

- 1) Ознайомтеся з інструкцією до завдання.
- 2) Ознайомтеся з текстом.
- 3) Проаналізуйте кожний пропуск із точки зору пропущеної частини мови та її можливої граматичної форми (час і стан для дієслова, число і відмінок для іменника тощо).
- 4) Уважно прочитайте перший фрагмент тексту з першим пропуском, виберіть правильний варіант відповіді із запропонованих.
- 5) Після заповнення пропусків знову прочитайте текст.

Завдання 28. Bali is one of (28) *the most* (A) fascinating tourist destinations in the Southern hemisphere. (утворення ступенів порівняння прикметників)

Завдання 29. A variety of tourist attractions (29) *including* (C) sandy beaches, ancient temples, national cuisine and wildlife parks with exotic (30) _____ of animals and colourful birds (31) _____ the main reason of its worldwide popularity. (вживання неособових форм дієслова; Participle I)

Завдання 30. A variety of tourist attractions including sandy beaches, ancient temples, national cuisine and wildlife parks with exotic (30) *species* (B) of animals and colourful birds (31) _____ the main reason of its worldwide popularity. (утворення множини іменників)

Завдання 31. A variety of tourist attractions including sandy beaches, ancient temples, national cuisine and wildlife parks with exotic species of animals and colourful birds (31) *is* (D) the main reason of its worldwide popularity. (використання видо-часових форм дієслів; узгодження підмета та присудка)

Завдання 32. However, a visit to Bali (32) *would be* (C) incomplete without indulging in shopping. (використання форм способу)

ТРЕНУВАЛЬНІ ВПРАВИ

Вправа 1

Read the text below. For questions (28–32) choose the correct answer (A, B, C or D).

Mountain Gorillas

Mountain gorillas are very strong animals that look (28) _____. However, they are one of (29) _____ most endangered animals in South Africa. Scientists believe that unless gorillas (30) _____, they will soon become extinct. In spite of the numerous social problems in African countries local people aren't too indifferent (31) _____ about gorillas. They are working hard to protect the animals but they wish the governments (32) _____ their efforts more actively.

28	A	aggressively	B	aggressive	C	more aggressive	D	most aggressively
29	A	the	B	a	C	an	D	—
30	A	will be protected	B	would be protected	C	are being protected	D	are protected
31	A	to forget	B	forget	C	forgetting	D	forgotten
32	A	are supporting	B	were supporting	C	will support	D	support

Вправа 2

Read the text below. For questions (28–32) choose the correct answer (A, B, C or D).

Tree rings

For centuries, tree rings (28) _____ to determine the patterns of local climate changes. Each ring marks a complete year in a (29) _____ life and reflects seasonal climate changes. Thus, hot and dry years result in thinner rings while favourable temperature conditions with (30) _____ sunlight and precipitation tend to result in wider rings. However, (31) _____ properties of tree rings, such as density, have been shown (32) _____ a more reliable means of estimating past climatic conditions than simple ring width.

28	A	have been using	B	has used	C	have used	D	have been used
29	A	tree	B	tree's	C	trees	D	trees'
30	A	plenty of	B	much of	C	a good deal of	D	a good many
31	A	another	B	others	C	other	D	the other
32	A	be	B	to be	C	to have been	D	being

Вправа 3

Read the text below. For questions (28–32) choose the correct answer (A, B, C or D).

A Tunnel under the Sea

Although the idea to join the British Isles to continental Europe was originally proposed as early as at the beginning of the 19th century, the construction didn't begin (28) _____ the 1980s. The first detailed plan, proposed in 1802, was rejected by the British who feared that Napoleon Bonaparte might (29) _____ it to invade their country. Over the next two centuries enthusiasts came up with a number of plans all of (30) _____ failed either for political or economic reasons. Finally, in 1984, it was decided (31) _____ a contest to select the best plan to create a link between the two countries. The contest-winning proposal (32) _____ and tunnelling began.

28	A	as long as	B	in	C	before	D	until
29	A	have used	B	use	C	to use	D	using
30	A	which	B	whom	C	whose	D	that
31	A	held	B	hold	C	to hold	D	holding
32	A	accepted	B	was accepted	C	was being accepted	D	had been accepted

ТРЕНУВАЛЬНИЙ ТЕСТ У ФОРМАТІ НМТ

Варіант № 1

Reading

Task 1

Read the texts below. Match choices (A–H) to (1–5). There are three choices you do not need to use.

1

CITYLIGHTS

Buying or Selling?

- Thousands of properties, villas, apartments
- More than 30,000 virtual tours and open homes
- Online property valuation in 3 minutes
- Legal and financial assistance
- Specialize in Norfolk and Suffolk

CALL US: +1700 177 0077

© citylights@gmail.com

Ⓜ www.citylights.com

2

SPARKLE & SHINE

We treat your property like our own!

Quick. Fast. Reliable.

ONE TIME Porch/Patio Clean-up

WEEKLY Lawn Services

Bi-WEEKLY Drive and Gutter

Jet Washing

MONTHLY Janitorial Services & More

Professional Tools and Techniques

100% Allergen-Free Chemicals

Call us today for free quote

800 4567 891

20% OFF YOUR FIRST BOOKING

3

Luxe Lounging

Services for every occasion

Our Events:

- Business Events
- Corporate Events
- Open Houses
- Weddings
- Conventions and Conferences
- Political Events
- Grand Openings
- Baby Showers

Why Choose Us:

- ✓ Exceptional Service
- ✓ Quality Cuisine
- ✓ Experienced Chefs
- ✓ Reasonable Prices

CALL US TODAY 1800 05 3022

Ⓜ www.llounging.com

4

Towing service and recovery

24 HOURS / 7 DAYS A WEEK /

365 DAYS A YEAR

We provide a variety of services including jump start, lock out, battery replacement, tyre changes, gas delivery, break down service, and, of course, local and long-distance towing.

We are just a call away!

567-333-8976

Ⓜ 1154 Action Road, Lowestoft, NR33 7LG

10% OFF WITH THIS AD

5

DOOR-to-DOOR RELOCATION

**Our goal is to offer our clients
the best services possible**

Trusted Experts

24/7 Customer Support

Free Estimates

Free Boxes for over £1,000 Services

Services offered:

- ✓ Commercial & Residential
- ✓ Full Packing & Unpacking
- ✓ Rental Truck
- ✓ Shipment Protection
- ✓ Storage Services

Price is per hour labour £20

FOR DETAILS CONTACT

+44 20 5713 4567 / +44 20 7893 1267

© doortodoor@gmail.com

Which advertisement is about _____?

- A a car sharing company
- B a catering company
- C a housework assistance agency
- D a moving company
- E an outdoor cleaning company
- F a real estate agency
- G a roadside assistance provider
- H a telecom provider

	A	B	C	D	E	F	G	H
1	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
3	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
4	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
5	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Task 2

Read the text below. For questions (6–10) choose the correct answer (A, B, C or D).

Let There Be Light

Returning for its 13th year, the Sharjah Light festival is a one-of-a-kind mixture of technological expertise, lighting design, cutting-edge global advancements in sustainable lighting and sheer art. For nine magical mid-February nights the key buildings and streets in downtown Sharjah, warmed up by a dazzling megawatt display of artistic wizardry, are transformed so the city lives up to its name of cultural capital of the UAE. The organisers strive to use technology to encourage residents and visitors from inside and outside the country to walk and explore the city's old forts, wind towers and architecture.

Initiated by the Sharjah Culture and Tourism Development Authority, the festival is produced, designed and operated by cultural events production company Nomada. The first edition of the festival, in 2011, attracted over 20,000 people to the city because there was nothing like the Sharjah Light Festival, in the Gulf region or the whole of the Middle East. Indeed, most of the festival events including the Sharjah annual Book Fair, Heritage Days and Ramadaniat are always unique and cater to all age groups, thus making the Sharjah experience so wholesome for tourists from around the world and across the region.

Sharjah Light Festival was inspired by Lyon's long-running Fête des Lumières, which dates back to 1852, when town residents lit hundreds of candles in a religious celebration. Now, the festival is a *secular* one and the highlight of the 2010 edition was a giant

pinball machine, Urban Flipper, designed by Carol Martin and Thibaut Berbezier of CT Light. Using 3D projection mapping technology, visitors could actually play pinball on the building using a few buttons located near the projection booth. In 2011, the same technology was on show in Sharjah in a unique application of architectural mapping. While the technology wasn't new, the size of the façade covered and the way it was used hadn't been seen before in the region. Light and computer animation created an illusion of buildings being destroyed, redrawn or redecorated, in a matter of minutes.

In keeping with green policies, the festival focuses on energy efficient lighting. In the past, Sharjah has suffered severe power failures, therefore cutting down on electricity consumption and raising awareness is a key responsibility for the organisers. Street lighting at the festival venues is turned off during the shows so as to create the best viewing conditions. As much as possible, the international artists use such technologies as light emitting diodes (LED), which consume less power than conventional lighting. Last year, these measures helped reduce consumption by half at the 12 venues for the festival.

- 6 What is NOT the aim of the festival, according to **PARAGRAPH 1**?
- A To change the impression of the city by night.
  - B To highlight the city's most iconic landmarks.
  - C To engage participants in outdoor activities.
  - D To demonstrate national technological advancements.
- 7 Why was the first Sharjah Light Festival a success?
- A Because people liked its new concept.
  - B Because it was organised by a famous production company.
  - C Because it blended international events with religious celebrations.
  - D Because it promoted Sharjah as a national and international tourist destination.
- 8 What does the word '*secular*' in **PARAGRAPH 3** mean?
- A popular
  - B local
  - C not religious
  - D creative
- 9 In which way did the 2011 Sharjah festival differ from the 2010 French festival?
- A It featured the most modern technology.
  - B It used the same technology on a larger scale.
  - C It was a religious celebration.
  - D It was operated by the same CT Light company.
- 10 What can be inferred from **PARAGRAPH 4** about the festival organisers?
- A They promote sustainable energy consumption.
  - B They are afraid of power failures during the festival events.
  - C They save money by using energy efficient technologies.
  - D They reduce power consumption by turning off street lightning.

Task 3

Read the texts below. Match choices (A–H) to (11–16). There are two choices you do not need to use.

11 Augusta National Golf Club

A gift to golf from Bobby Jones, one of the greatest players ever, Augusta National was built amidst a green plantation and flower nursery. It is a pretty sight, with all the azaleas and dogwoods in full bloom. Not only is the golf course drop-dead gorgeous, it is maintained with the latest technology available, and it has several tough holes that will make a severe demand on the complete skill set of a player. The only unfortunate part: you need to be a member's guest to tee it up here.

12 The Old Course at St Andrews

It's holly ground, the oldest and the most iconic golf course in the world, where the game is believed to have originated. Here, golf is played as it should be — outside, facing nature's challenges on rough land. The course is quite unlike man-made carefully-kept parkland courses; it has natural bumps, hills and other natural features that players have struggled with and cursed for centuries. The Old Course hosts the Open Championship once every five years and is known for several famous holes and its seven double greens.

13 Royal County Down

The Royal County Down has repeatedly featured in the top-five golf courses in almost every list compiled till date. Situated 30 miles south of Belfast where the Mountains of Mourne meet the sea, this is as spectacular and as demanding as it gets. Old Tom Morris, who won the Open Championship several times during his time, designed the golf course in 1889, but he claimed that 90 per cent of the course was created by God. He only added the bunkers and gave shape to the greens.

14 Royal Melbourne Golf Club

Founded in 1891, it is the oldest and one of the leading golf courses in Australia. While you need to be a member or a member's guest to play at other famous golf courses, there are no such worries at the Royal Melbourne. Built on the Australian Sandbelt, the two courses (east and west) are both stunning pieces of golf course architecture. The club hosts numerous national and international tournaments such as the recent Presidents Cup that are held over two of the world's finest courses.

15 Leopard Creek

South Africa has many outstanding golf courses, but this one, 'where golf meets safari', stands out among the rest. Rated the No 1 course in the country, Leopard Creek is a regular stop of the European Tour. Overlooking the Kruger National Park Game Reserve, it actually blends into the Game Reserve, providing golfers with views of local wildlife and over 200 species of birds. The designer of the course is especially proud of small lakes and streams blended into the golf course so as to create interesting golf strategies.

Use of English

Task 5

Read the text below. For questions (23–27) choose the correct answer (A, B, C or D).

The most aggressive animal in the world is not the lion, as one might think. It is the African Cape Buffalo also known as 'the black death'. A lion may become (23) _____ aggressive if it protects its offspring. However, unlike the lion, the buffalo doesn't seem to need any definite reasons to attack. Being very strong and aggressive by (24) _____, it regards any (25) _____ disturbance as a good reason to (26) _____ its enemy. This animal is responsible for the greatest number of fatal attacks in Africa. Nevertheless, its (27) _____ horns make the Cape Buffalo a sought-after trophy in hunting.

23	24	25	26	27
☐ A extremely	☐ A temperament	☐ A small	☐ A wreck	☐ A typical
☐ B completely	☐ B temper	☐ B slight	☐ B ruin	☐ B distinct
☐ C specially	☐ C nature	☐ C tiny	☐ C break	☐ C distinctive
☐ D totally	☐ D character	☐ D light	☐ D destroy	☐ D peculiar

Task 6

Read the text below. For questions (28–32) choose the correct answer (A, B, C or D).

Carbon Dioxide

Many scientists believe that it is the increased amount of carbon dioxide that makes the world's climate (28) _____. Since the Industrial Revolution the levels of the gas in our atmosphere (29) _____ by 40% and go on rising causing global warming. It won't take the Earth's surface (30) _____ long to get a little warmer. But this slight increase will melt ice caps, raise sea levels, cause floods and droughts and make people wish they had paid more attention to the scientists' warnings. It's time for us (31) _____ a solution to the world's biggest environmental problem. It is quite possible that if people stopped cutting down forest and (32) _____ the atmosphere with exhaust gases, the situation might change for the better.

28	29	30	31	32
☐ A to change	☐ A have risen	☐ A a little	☐ A finding	☐ A to pollute
☐ B change	☐ B has risen	☐ B much	☐ B find	☐ B polluted
☐ C changing	☐ C rose	☐ C so	☐ C to find	☐ C polluting
☐ D changes	☐ D raised	☐ D too	☐ D found	☐ D pollute

ТРЕНУВАЛЬНИЙ ТЕСТ У ФОРМАТІ НМТ

Варіант № 2

Reading

Task 1

Read the texts below. Match choices (A–H) to (1–5). There are three choices you do not need to use.

1

GARMENT DESIGN AND ALTERATIONS

OUR EXPERTISE

Cut and Sew ♦ Men and Women Wear
Pants Hemming ♦ Jacket Alterations
♦ Shirt Alterations ♦

♦ Formal Attire Alterations ♦

♦ Wedding Gown Alterations ♦

CALL NOW 1800 65 3856

☎ 75 Carnaby Street, London

We are open Monday to Friday
9 am to 6 pm,

9 am to 12 Noon on Saturdays

Follow us on Instagram **G_D_A_A**

2

TENDER TOUCH

Nail clipping £10

Brush – long-haired breeds £15

Mini works £35

Warm bath with relaxing massage /
tidy up of face / feet, tail and sanitary
areas / nails clipped / ears cleaned /
paw soak / blow dry and cologne

Contact us to book an appointment

☎ +44 20 7365 8100

Refer a Friend & Get £5 OFF

3

LA DIVA

IT'S TIME

FOR AN ALL-ABOUT-ME DAY

OUR SPECIAL:

- Cuts & Styling
- Massages
- Facials
- Waxing
- Blow-dry
- Treatments
- Wedding & Daily

BOOK NOW

☎ 307-856-7005

☎ www.ladiva.com

£10 OFF ANY SERVICE

Expires 30 days from mailing

4

GIVE YOURSELF A FRIGHT

THIS HALLOWEEN!

**HALLOWEEN IS COMING,
AND IT'S TIME TO GET AN OUTFIT?**

Pick up your favourite spooky character
this October!

► Price starts from \$10 – \$100

► Options available!

☎ 104 Sixth Street, Charleston,
IL 61730

11AM to 8PM WEEKDAYS

11AM TO 5PM SATURDAY

CLOSE ON SUN & PH

10% OFF FOR FAMILY DEALS

5

Corporate / Family / Community

FUN INCLUDING: COMEDY MAGIC, GAMES, COMPETITIONS, BALOONS, PUPPETS, FACE PAINTING, ETC

EVENTS INCLUDING: WEDDINGS, GRADUATIONS, XMAS SCHOOLS, COMMUNITY EVENTS

Age-appropriate content, 100% 'Stress free' for parents and event planners

More than 2,000 Happy Customers

BOOKINGS ☎ happyday.com

Which advertisement is about _____ ?

- A after party cleaning services
- B body care services
- C costume rental services
- D grooming services
- E hairdressing services
- F kids' entertainer services
- G pet boarding services
- H tailoring services

	A	B	C	D	E	F	G	H
1	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
3	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
4	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
5	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Task 2

Read the text below. For questions (6–10) choose the correct answer (A, B, C or D).

Man and Ocean

Seventy-one percent of the earth's surface is covered with water. If all the continents and mountains were flattened, the earth would be covered by water more than 3,000 metres deep. As a life environment, the sea is a kind of land turned upside down. Surface ocean waters are sunlit fields that are full of tiny drifting vegetables, phytoplankton, and equally small animals, zooplankton. The marine inhabitants come up to feed in this rich prairie and become links in long food chains that go down to the ocean floor. The most amazing fact about this inverted life pyramid is that only 2% of the foodstuff ends up in swimming fish. The rest of it goes to the marine invertebrates: pulsing jelly fish, darting shrimp, fixed colonies of colourful corals and sponges, and an amazing diversity of crawlers and diggers of the ocean floor ranging in size from microscopic organisms to those several metres in length.

One of the main branches of sea science, physical oceanography, dates back to pre-historic times, when humans got first knowledge of the sea and ocean waves and currents. However, there are still many unanswered questions as to the movement of the deep currents, the origin of black-hole ocean eddies, the chemistry of the water or the nature and shape of the ocean floor. The Atlantic hydrographic map showing the configuration of the shoreline and seafloor, is being updated continuously, and nuclear submarines are now mapping the Arctic basin under the ice. Yet vast areas of the Pacific are unmapped and the Indian Ocean has hardly been touched. Several hollows in the floor are known to be deeper than Mt. Everest is high, but scientists cannot be sure that they have found the deepest one.

Another aspect of oceanography that hasn't received enough attention is that of identifying fish: taxonomy. It is considered boring work to catalogue fish. As of November 28,

2023, World Register of Marine Species includes 243,613 known species, and marine biologists discover more than 2,332 new ones each year. The recently discovered Mariana Snailfish is only about 28 cm in length, but it is a real deep-sea-inhabitant. Named after its home, the Marianas Trench, it was first caught in 2014 at depths of 8,178 metres, where the pressure is 1,000 times greater than at sea level. Serious scientists believe that it is quite possible to discover sea monsters adapted to life at great depths.

Almost everything we know – or think we know – about the sea needs further studies. The questions themselves may be wrong, and many of the answers are under challenge. Unable to see the underwater world until recently, oceanographers have relied on blind search in the depths. They lowered nets, dredges, still cameras, water bottles, current meters, and other ineffective tools. Nowadays, modern continuous recording instruments from any ship under way are able to gather information from large regions of the sea. Being the planet's largest ecosystem, the ocean generates more oxygen than the Amazon rainforest and is vital for regulating the climate. Billions of people living in coastal areas depend on marine biodiversity for their livelihoods. Water itself is important to the future of humanity. Not too far in the future, science will crack the water atom for nuclear energy, and, before then, power will be coming from harnessing tides and thermal exchanges under water.

- 6 Which statement is **TRUE** of the marine inhabitants?
- A Sea life consumes only 2% of the ocean's foodstuff.
  - B There is not enough food at great depths.
  - C Other marine inhabitants can't compete for food with fish.
  - D Swimming fish get a small percentage of the ocean food.
- 7 According to **PARAGRAPH 3**, which ocean is the best known and most studied?
- A the Arctic
  - B the Atlantic
  - C the Indian
  - D the Pacific
- 8 What can be inferred from **PARAGRAPH 4** about the results of deep-water research?
- A The size of deep-water creatures depends on the depth they live at.
  - B All the latest discoveries on new marine species have been made in deep waters.
  - C Scientists are not sure about the size limit of creatures living at great depths.
  - D A lot of newly-discovered species have not been catalogued yet.
- 9 According to **PARAGRAPH 5**, which statement is **NOT TRUE**?
- A Some results of oceanographic research are wrong.
  - B Although underwater research is systematic, it is not complete.
  - C Any type of ship can help marine explorations.
  - D There have been great improvements in the quality and accuracy of oceanographic equipment.
- 10 How can the ocean benefit humanity in the near future?
- A It will solve the food problem easily.
  - B It will become an endless source of power.
  - C It will slow down the rate of climate change.
  - D It will contribute to deforestation.

Task 3

Read the texts below. Match choices (A–H) to (11–16). There are two choices you do not need to use.

11

Air Arabia, the largest low-cost airline in the Middle East region, is not only committed to providing enjoyable air travel at reasonable prices but is also dedicated to improving the lives of the disadvantaged social groups. The carrier's Corporate Social Responsibility programme focuses on providing better education and health care for underprivileged local and international communities. The programme is aimed at raising funds for community development initiatives through on-board passenger donations. The raised funds are invested in sustainable development, education and health care all over the world.

12

KLM has introduced a new and more personalized ticket. When purchasing a ticket, an e-mail will be sent by KLM with the boarding pass attached as a PDF. This new ticket gives a clear overview of all your booking details like departure and arrival times, flight number, and aircraft type. It also gives baggage-requirement info, a link to the site of My Trip and contact details of the call centres, social media and customer care. The digital boarding pass is readable on all devices, but if you prefer to have your boarding pass on paper, you can easily have it printed out at home or at the airport.

13

The world's only virtual airline sponsored and supported by a real airline, Virtual Pegasus Airline caters to aviation enthusiasts' longing for flight in a virtual atmosphere. Its highly customizable FDM software also allows pilots, who have the bases of virtual aviation knowledge, to track the virtual flights they perform in their simulators, thus increasing the flight quality and improving pilot training on the virtual platform.

14

Ranked high among the World's Top Airlines, Emirates Airline regards its passengers' health and well-being as its priority. It closely follows safety measures and hygiene standards at every step of the passenger's journey. The airline not only works closely with some of the world's best chefs and suppliers to offer its guest multicourse meals inspired by their destinations but also employs nutritionists who help travellers to meet their dietary requirements in-flight. A recently introduced meal pre-booking service available 14 days before flights is aimed at reducing food waste.

15

Whether you are traveling for business or pleasure, you might come up against an unexpected situation – your trip could be delayed or even cancelled, or you might need urgent medical treatment. To safeguard customers against unforeseen circumstances and enhance their travel experience, Turkish Airlines have introduced a specially designed Travel Insurance. It covers Turkish Airlines passengers for any number of problems that might arise, including flight delays and cancellations, baggage loss, delay or theft, and medical costs. Travel insurance is available to all Turkish Airlines customers, but it is a voluntary option.

16

Delta believes that everyone should be able to enjoy safe and comfortable travel. Therefore, delivering comprehensive service and offering every possible assistance to all its customers is the company's top priority and long-lasting commitment. Right after the check-in and

Use of English

Task 5

Read the text below. For questions (23–27) choose the correct answer (A, B, C or D).

Cornmeal is the most traditional American food. Cornmeal used to be a(n) (23) _____ Indian staple food. The American Indians grew corn of six different colours: yellow, red, black, white, blue, and (24) _____. First, they dried corn. Next, they ground it into corn meal and mixed it with salt and water. Afterwards, they baked it. The early colonists of the Plymouth Colony liked the (25) _____ and (26) _____ it. Over the centuries, American housewives have experimented with it and developed their own (27) _____.

23	24	25	26	27
☐ A general	☐ A multicoloured	☐ A course	☐ A introduced	☐ A procedures
☐ B common	☐ B coloured	☐ B meal	☐ B accepted	☐ B prescriptions
☐ C familiar	☐ C colourful	☐ C food	☐ C acquired	☐ C recipes
☐ D ordinary	☐ D colour	☐ D dish	☐ D adopted	☐ D receipts

Task 6

Read the text below. For questions (28–32) choose the correct answer (A, B, C or D).

Scientists (28) _____ that an animal caught by a predator screamed either to call for help or frighten or startle the attacker with a piercing sound. However, new evidence adds considerable weight to a competing theory (29) _____ that piercing animal (30) _____ are warnings to kin or cries for help. Attacked animals (31) _____ scream to attract other predators thus giving (32) _____ a chance to escape during the inevitable struggle for prey that will follow.

28	29	30	31	32
☐ A used to believe	☐ A denies	☐ A scream	☐ A may	☐ A them
☐ B used to believing	☐ B deny	☐ B screams	☐ B can	☐ B themselves
☐ C got used to believing	☐ C denying	☐ C screaming	☐ C must	☐ C themselves
☐ D would believe	☐ D denied	☐ D screamed	☐ D should	☐ D they

ДОДАТОК

Синтаксис

Комунікативні типи речень: стверджувальні, питальні, спонукальні. Порядок слів у них

Речення — це одиниця мови, яка виражає закінчену думку і має певну граматичну форму й інтонацію.

Види речень залежно від структури

просте (Simple Sentence) (*She doesn't like her job. She can't leave it.*)

складне (Composite Sentence): головне речення (The Main Clause) + підрядне речення (The Subordinate Clause)

складносурядне (Compound Sentence) (два і більше незалежних речень)
(*She doesn't like her job, but she can't leave it.*)

складнопідрядне (Complex Sentence)
(*She can't leave her job even if she doesn't like it.*)

Просте речення — це речення, яке має одну граматичну основу, яка складається з головних членів: підмета та присудка чи з одного головного члена. Воно вживається незалежно чи як частина складного речення.

Складне речення — це речення, яке складається з двох чи кількох простих речень, які утворюють єдине смислове ціле та виражають закінчену думку.

Складносурядне речення складається з двох чи більше рівноправних простих речень, які не залежать одне від одного. Прості речення, які входять до складу складносурядного речення, з'єднуються сурядними сполучниками.

Складнопідрядне речення складається з нерівноправних речень: головного речення (*the Principal Clause*) та одного чи більше підрядних речень (*the Subordinate Clause*). Частини складнопідрядного речення пов'язані між собою сполучниками підрядності та сполучними словами.

Види речень залежно від мети висловлювання

розповідні (Declarative Sentences) (*Everybody likes ice-cream.*)

питальні (Interrogative sentences) (*Does she speak German?*)

спонукальні (Imperative sentences) (*Do it now!*)

окличні (Exclamatory sentences) (*What a nice baby!*)

Розповідні речення (Declarative Sentences)

Розповідні речення

містять повідомлення про події, факти, дії, відчуття, ставлення до чого-небудь

бувають двох видів

стверджувальні — містять ствердження якого-небудь факту
(*It's hot today.*)

заперечні — містять заперечення якого-небудь факту
(*She didn't go to London last June.*)

мають фіксований порядок слів

Розповідні стверджувальні речення

Порядок слів у розповідному стверджувальному реченні

Підмет	Присудок	Додаток			Обставина		
		безпри- менни- ковий не- прямий	прямий	приймен- никовий непря- мий	способу дії	місця	часу
<i>She</i>	<i>bought</i>		<i>a book</i>				<i>yesterday.</i>
<i>I</i>	<i>have sent</i>	<i>my sister</i>	<i>a letter.</i>				
<i>I</i>	<i>have sent</i>		<i>it</i>	<i>to my sister.</i>			
<i>We</i>	<i>met</i>		<i>him</i>		<i>by chance</i>	<i>at the station</i>	<i>two days ago.</i>

Розповідні заперечні речення

В англійській мові у простому реченні можливе тільки одне заперечення.

He never comes to work on time. (Він ніколи не приходить на роботу вчасно.)

We don't know anybody here. (Ми нікого тут не знаємо.)

Порядок слів у розповідному заперечному реченні

Підмет	Допоміжне/ модальне дієслово, дієслово-зв'язка <i>to</i> <i>be + not</i>	Предикатив/ сміслове дієслово	Додаток	Обставина
<i>My mother</i>	<i>has not (hasn't)</i>	<i>come</i>	<i>home</i>	<i>yet.</i>
<i>You</i>	<i>must not (mustn't)</i>	<i>leave</i>	<i>him</i>	<i>here.</i>
<i>The children</i>	<i>are not (aren't)</i>	<i>happy</i>		<i>at school.</i>

Способи вираження заперечення

заперечна частка **not**, яка ставиться після допоміжного чи модального дієслова, яке входить до складу присудка
(*I have not seen him today. You should not have said it.*)

заперечний займенник **no, nobody, no one, nothing**
(*She answered nothing. No one met him.*)

заперечний прислівник **never, nowhere**
(*We went nowhere yesterday.*)

протиставний сполучник **neither ... nor**
(*I could remember neither Tom nor Jane.*)

Питальні речення (Interrogative Sentences)

Типи питань

загальні (General Questions)

розчленовані (Disjunctive Questions)

спеціальні (Special Questions)

альтернативні (Alternative Questions)

Загальні питання

Загальні питання задаються до всього речення з метою отримати підтвердження чи заперечення висловленої у питанні думки. Вони вимагають відповіді *так* чи *ні*, починаються з допоміжного чи модального дієслова.

Порядок слів у загальному питанні

Допоміжне чи модальне дієслово	Підмет	Смислова частина присудка	Додаток	Обставина
<i>Do</i>	<i>you</i>	<i>watch</i>	<i>TV</i>	<i>in the evening?</i>
<i>Can</i>	<i>they</i>	<i>go</i>	<i>to the village</i>	<i>in June?</i>

Заперечна форма загальних питань

Порядок слів у заперечній формі загального питання

Розгорнута форма

Допоміжне чи модальне дієслово	Підмет	Заперечна частка <i>not</i>	Смислова частина присудка	Інші члени речення
<i>Do</i>	<i>you</i>	<i>not</i>	<i>read</i>	<i>books?</i>
<i>Can</i>	<i>they</i>	<i>not</i>	<i>go</i>	<i>to the village?</i>

Скорочена форма

Допоміжне чи модальне дієслово + <i>not</i>	Підмет	Смислова частина присудка	Інші члени речення
<i>Don't</i>	<i>you</i>	<i>read</i>	<i>books?</i>
<i>Can't</i>	<i>they</i>	<i>go</i>	<i>to the village?</i>

Загальні питання в заперечній формі виражають здивування і відповідають питанням, які починаються зі слів *хіба? невже?*

Заперечна форма загальних питань утворюється за допомогою частки *not*, яка ставиться після підмета перед смисловим дієсловом.

Спеціальні питання

Спеціальні питання — це питання, які передбачають не просте підтвердження чи заперечення думки, висловленої в питанні, а отримання якої-небудь додаткової інформації.

Спеціальні питання починаються з питального слова чи групи слів, які замінюють той член речення, до якого відноситься питання.

Порядок слів у спеціальних питаннях до присудка (1), означення (2), додатка (3), обставини (4)

	Питальне слово	Допоміжне дієслово	Підмет	Смислова частина присудка	Додаток	Обставина
1	<i>What</i>	<i>did</i>	<i>John</i>	<i>do</i>		<i>yesterday?</i>
2	<i>How many books</i>	<i>has</i>	<i>she</i>	<i>got?</i>		
3	<i>Who</i>	<i>has</i>	<i>he</i>	<i>given</i>	<i>the book to?</i>	
	<i>To whom</i>	<i>has</i>	<i>he</i>	<i>given</i>	<i>the book?</i>	
4	<i>When</i>	<i>are</i>	<i>you</i>	<i>going to see</i>	<i>Ann?</i>	

Питальні слова у спеціальних питаннях

до підмета: <i>who?, what?</i>	до присудка: <i>what?</i>	до означення: <i>whose?, which?, how many/much?, what kind of?, what?</i>	до додатка: <i>whom?, who?, what?</i>	до обставини: <i>when?, where?, why?, how?, how long?</i>
-----------------------------------	------------------------------	--	--	--

Порядок слів у спеціальних питаннях до підмета

Підмет	Присудок	Додаток	Обставина
<i>Who</i>	<i>is sitting</i>		<i>in the classroom?</i>

Порядок слів у спеціальних питаннях до означення підмета

Питальне слово	Підмет	Присудок	Додаток	Обставина
<i>Whose</i>	<i>book</i>	<i>is</i>		<i>on the shelf?</i>

Відповіді на спеціальні питання

Повна	з повторенням усіх членів речення, необхідних для відповіді (<i>When did you go to the park? — We went to the park yesterday.</i>)
Коротка	складається тільки з того члена речення, до якого відноситься питання (<i>When did you go to the park? — Yesterday.</i>)
	складається з підмета та присудка (допоміжне чи модальне дієслово) — для питань до підмета (<i>Who speaks German well? — Bob does.</i>)

Розчленовані питання

Розчленовані питання задаються, коли той, хто говорить, хоче отримати підтвердження висловлювання, яке міститься в розповідному реченні. Розчленоване питання складається з розповідного речення (стверджувального чи заперечного) і короткого загального питання. Коротке загальне питання відповідає словам *чи не так? так?*

Структура розчленованого питання: розповідне речення + коротке питання

стверджувальне розповідне речення	+	коротке загальне питання у заперечній формі	⇒	той, хто говорить, очікує стверджувальної відповіді
<i>She is home,</i>		<i>isn't she?</i>		
<i>She can swim,</i>		<i>can't she?</i>		
заперечне розповідне речення	+	коротке загальне питання у стверджувальній формі	⇒	той, хто говорить, очікує заперечної відповіді
<i>They won't help us,</i>		<i>will they?</i>		
<i>He hasn't seen me,</i>		<i>has he?</i>		

Відповіді на розчленовані питання

Перший елемент питання	Питання	Відповідь виражає	
		згоду з тим, хто говорить	незгоду з тим, хто говорить
стверджувальне речення <i>Tom went there alone,</i>	<i>didn't he?</i>	<i>Yes, he did.</i>	<i>No, he didn't.</i>
заперечне речення <i>She hasn't finished her work,</i>	<i>has she?</i>	<i>No, she hasn't.</i>	<i>Yes, she has.</i>

Альтернативні питання

Альтернативне питання задається, коли пропонується зробити вибір, віддати перевагу чому-небудь. Таке питання складається з двох загальних питань, з'єднаних сполучником *or* (чи). Друге питання є неповним.

Структура альтернативного питання до присудка (1), означення (2), додатка (3), обставини (4)

повне загальне питання		неповне загальне питання
1) <i>Does he play football</i>	<i>or</i>	<i>do karate?</i>
2) <i>Did she buy a red dress</i>		<i>a blue one?</i>
3) <i>Will you wear a skirt</i>		<i>jeans?</i>
4) <i>Have you been to Egypt</i>		<i>to Turkey?</i>

Структура альтернативного питання до підмета

повне загальне питання		коротке загальне питання
<i>Did Lin tell you the news,</i>	<i>or</i>	<i>did Mike?</i>

Відповіді на альтернативні питання

повна — для питань до обставини, додатка, присудка й означення
(*Is he reading or writing? — He is reading.*)

коротка — для питань до підмета
(*Will you do the shopping, or will Sam? — Sam will.*)

Спонукальні речення (Imperative Sentences)

Способи вираження спонукування до дії

розповідне речення (*Give me the book. Don't be so lazy.*)

дієслово вживається у формі наказового способу

відсутній підмет

починається з присудка

порядок слів такий самий, як і в розповідному реченні

розповідне речення з коротким загальним питанням *will you?* чи *won't you?*
(*Come here, will you? Fetch me a drink, won't you?*)

питальне речення, яке починається з *will* чи *would*
(*Would you give me a cup of tea, please? Will you come here?*)

окличне речення (*Silence!*)

Спонукальні речення виражають спонукання до здійснення якої-небудь дії.

Ці речення:

- можуть бути як стверджувальними, так і заперечними;
- виражають наказ, прохання, пораду, заборону тощо.

Окличні речення (Exclamatory Sentences)

В окличних реченнях висловлювана думка супроводжується виявом здивування, радості, захоплення тощо. Такі речення часто починаються із займенника *what* (який, що за) чи прислівника *how* (як). *What* відноситься до іменника, а *how* — до прикметника чи прислівника (*What a wonderful day it is! How beautifully she sings!*).

Речення з початковим *it*. Речення з *there is / there are*

Безособове речення (Impersonal Sentence) — двоскладне речення з формальним підметом, вираженим займенником *it*, який українською мовою не перекладається.

Вживання безособових речень із формальним підметом *it*

позначення часу, відстані, явищ природи, стану природи і навколишнього оточення (*It's six o'clock. It's a long way from here. It often rains in London. It is cold. It's getting dark.*)

конструкції з формальним підметом *it* (*I find it strange that he isn't here.*)

Конструкція *It's time*

<i>It's time</i>	<i>It's (high) time</i>	
інфінітив із часткою <i>to</i>	+ <i>for</i> + додаток + інфінітив із часткою <i>to</i>	+ форма Past Simple (дієслово <i>to be</i> стоїть у формі <i>were</i> для всіх осіб і чисел)
своєчасність здійснення дії (пора що-небудь зробити)		дія вже повинна була бути здійснена (давно пора що-небудь зробити)
<i>It's six o'clock so it's time to go.</i>	<i>It's six o'clock so it's time for us to go.</i>	<i>It's six o'clock so it's time we went.</i>

Конструкція *It takes smb. ... to do smth*

It takes smb. ... to do something використовується для позначення кількості часу, який ким-небудь витрачається, був витрачений чи буде витрачений на виконання конкретної дії.

**Формальний підмет *it* українською мовою не перекладається.
Вся конструкція перекладається**

складнопідрядним реченням мети: *У мене йде (вказати час) на те, щоб (дія, позначена дієсловом). It takes me 5 minutes to get dressed. — У мене йде 5 хвилин на те, щоб одягнутися.*

простим реченням: *У мене йде (вказати час) на (дія, позначена іменником або віддієслівним іменником). It takes me 5 minutes to get dressed. — У мене йде 5 хвилин на одягання.*

Структура конструкції

Формальний підмет <i>it</i>	Дієслово <i>take</i> у потрібній формі	Особа, яка виконує дію (особовий займенник в об'єктно-му відмінку / іменник у називному відмінку)	Проміжок часу на виконання дії в одиницях виміру часу	Дія (інфінітив дієслова з часткою <i>to</i>)
<i>It</i>	<i>takes</i>	<i>John</i>	<i>ten minutes</i>	<i>to get to work.</i>
<i>It</i>	<i>will take</i>	<i>me</i>	<i>two hours</i>	<i>to write the essay.</i>

Конструкція *there is / there are*

Конструкція *there is / there are* (є, знаходиться, існує) вживається для вираження наявності чи існування в певному місці якого-небудь предмета, особи, явища, вираженого підметом і ще не відомого співбесіднику.

Структура речення з конструкцією *there is / there are*

Стверджувальне розповідне речення	+	Підмет	+	Обставина місця
<i>There is</i>		<i>a chair</i>		<i>at the table.</i>

Конструкція *there is / there are* не має самостійного значення і українською мовою не перекладається. Речення в українській мові, які відповідають англійським реченням з конструкцією *there is / there are*, починаються з обставини місця.

Форма дієслова *to be* в таких конструкціях узгоджується в числі з першим підметом (*There is an armchair and two chairs at the table. There are two chairs and an armchair at the table.*).

There is a lamp on the table. —
На столі лампа.

The lamp is on the table. —
Лампа на столі.

Заперечні речення з конструкцією *there is / there are*

заперечна частка *not* після дієслова *to be*
(*There isn't a vase on the shelf.*)

неозначений займенник *no* перед підметом
(*There are no pens in the pencil-case.*)

Складносурядні речення зі сполучниками *and, but, or*.

Складнопідрядні речення зі сполучниками та сполучними словами *what, when, why, which, that, who, if, because, that's, why, than, so, for, since, during, so that, unless*. Речення з конструкціями *as ... as; not so ... as; neither ... nor; either ... or*

Сполучник — це службове слово, яке вживається для з'єднання членів речення і речень. Сполучники не є членами речення. **Сполучне слово** — це повнозначне слово, яке служить для зв'язку підрядного речення з головним і виконує одночасно функцію члена речення. В ролі сполучних слів в англійській мові виступають відносні займенники *who, whose, what, which, that, when, where, how, why*.

Розряди сполучників

сурядні	підрядні
з'єднують незалежні однорідні члени чи частини складносурядного речення	вводять підрядні речення

Сурядні сполучники

Сполучник	Значення	Приклади
<i>and</i>	указує на відношення рівності	<i>The rain stopped and the sun came out.</i>
	указує на протиставлення, протиріччя	<i>I shall go and you stay here.</i>
<i>but</i>	указує на протиставлення, протиріччя	<i>The sun has set, but it is still light.</i>
<i>or</i>	указує на альтернативні варіанти	<i>Either you stay in Paris or you go to London.</i>

Підрядні сполучники та сполучні слова

Тип підрядного речення	Сполучник / сполучне слово	Приклади
підметові	<i>that, whether, if</i>	<i>Whether he will come tomorrow isn't known yet.</i>
	<i>who (whom), whose, what, why, when, which, where, how</i>	<i>It is uncertain when we shall start.</i>

Закінчення таблиці

Тип підрядного речення	Сполучник / сполучне слово	Приклади
предикативні	that, whether, if	<i>That is where she lives.</i>
	who (whom), whose, what, which, when, where, how, why	<i>The question is whether the shop will still be open.</i>
додаткові	that, if, whether	<i>Do you know if he'll come in time?</i>
	what, who (whom), which, whose, when, where, how, why	<i>I don't remember where she lives.</i>
означальні	who (whom), whose, which, that, when, where, why	<i>I remember the day when I first met you.</i>
часу	when, as soon as, until (till), after, before, as, while, as long as, since	<i>I'll ring you up after Tim has come. As I was going down the street, I met Tom.</i>
місця	where, wherever	<i>Wherever he went, he was welcome. I am where I belong.</i>
наслідку	that, so that, such that	<i>They were so tired that they decided to have a break.</i>
причини	because, as, since, for, now that	<i>He couldn't come, because he was ill. Since you were absent I went home alone.</i>
способу дії	as, as (so) ... as, as if (as though), than, how, that	<i>She looked as if she was unhappy. He works as quickly as I do.</i>
допустові	though, although, in spite of the fact that, even if, even though, no matter who / what / when / how	<i>She hasn't bought me a newspaper though she promised.</i>
	whatever, however	<i>However hard she tried, nothing seemed to change.</i>
мети	so that, in order that, in case, so	<i>You have to come in time in order that you won't miss the train.</i>
умови	if, unless, provided (providing) that, on condition that, suppose (supposing) that, in the case	<i>What will you do if it rains? You may take my car provided that you drive carefully.</i>

Деякі сполучники є подвійними, оскільки розпадаються на дві частини: **both ... and, either ... or, neither ... nor, whether ... or, etc.**

Коли сполучники *either ... or* и *neither ... nor* з'єднують два підмети, дієслово-присудок узгоджується в числі з найближчим із них (*Either the boys or their mother has to tell the truth. Neither Bill nor his parents are at home.*)

Сполучник *either ... or* (чи ... чи) з'єднує однорідні члени речення (підмет, присудок, додаток тощо) і використовується, коли існує вибір одного варіанта з двох

Сполучник *neither ... nor* (ні ... ні) (підмет, присудок, додаток тощо) використовується, коли існують дві чи більше негативних альтернативи. Дієслово в цій конструкції стоїть у стверджувальній формі

Either Tom or Sam will help you.
(підмет)
Either you apologize, or I'll go away.
(присудок)
You can take either an apple or an orange. (додаток)

Neither Ann nor Sue came to the party.
(підмети)
There was an accident next to our house, but we neither saw nor heard anything.
(присудки)
Neither the black nor red dress fitted her.
(означення)

Підрядні речення способу дії і наслідку можуть з'єднуватися з головним сполучником *that*, якому в головному реченні передує *so* + прикметник / прислівник чи *such* + іменник. Конструкція *so/such ... that* має підсилювальне значення і перекладається українською *так / такий / настільки ... що*

He speaks French so well that everybody thinks he's a Frenchman.
It was such nice weather that we decided to go for a walk.

Узгодження часів (Sequence of Tenses)

В англійській мові час дієслова в підрядному реченні залежить від часу, в якому вжите дієслово в головному реченні

- якщо присудок головного речення виражений дієсловом в одній із форм теперішнього чи майбутнього часу, то дієслово в підрядному реченні вживається в будь-якому часі, який вимагається за смислом;
- якщо присудок головного речення виражений дієсловом в одній із форм минулого часу, то дієслово підрядного речення вживається в одній із форм минулого часу чи майбутнього в минулому (*Future-in-the-Past*).

Винятки з правила узгодження часів

- дієслово в додатковому підрядному реченні виражає загальновідомий факт (*I was surprised to learn that reindeer can swim really well.*);
- підрядні означальні, порівняльні та підрядні причини (*He couldn't translate the article because he doesn't know Spanish very well.*);
- модальні дієслова *should, would, ought to, could, might* і дієслово *used to* не відмінюються (*He warned me that I should be very careful.*);
- модальне дієслово *must* може залишатися незмінним чи змінюватися на *had to / would have to* залежно від часу (*She told me I must be / had to be / would have to be very careful in future.*);
- умовні речення 2-го і 3-го типу (*He said that if I had bought a map, we wouldn't have got lost.*);
- форма Present Subjunctive (*It was necessary that we send the documents at once.*).

Значення часових форм у підрядних реченнях при узгодженні часів

Часова форма	Значення	Приклади
Past Simple	одночасність дій, виражених дієсловами головного та підрядного речень	<i>Nobody knew where he was.</i>
Past Continuous		<i>I thought you were joking.</i>
Past Perfect	дія, яка передує дії головного речення	<i>He seemed to know where she had been.</i>
Past Perfect Continuous		<i>He finally told me what he had been concealing.</i>
Future-in-the-Past	дія, майбутня щодо дії головного речення	<i>Erica told me that she wouldn't be back until the following Monday.</i>

Непряма мова (Indirect Speech)

Розповідні речення

Зміна часів при перекладі з прямої мови на непряму

Пряма мова	Непряма мова
Present Simple <i>He said, 'I'm unhappy in my job.'</i>	Past Simple <i>He said he was unhappy in his job.</i>
Present Simple (факти та стани, які продовжуються в момент передачі прямої мови) <i>The teacher said, 'Reindeer can swim really well.'</i>	Present Simple <i>The teacher told us that reindeer can swim really well.</i>
Present Continuous <i>'We're thinking it over.'</i>	Past Continuous <i>She said they were thinking it over.</i>
Present Perfect <i>'I've had an idea.'</i>	Past Perfect <i>She said she had had an idea.</i>
Present Perfect (факти та стани, які продовжуються в момент передачі прямої мови) <i>'The rate of inflation has slowed down.'</i>	Past Perfect <i>He noted that the rate of inflation had slowed down.</i>
Present Perfect Continuous <i>'I've been writing emails since breakfast.'</i>	Past Perfect Continuous <i>She said she had been writing emails since breakfast.</i>
Past Simple <i>'I took it home with me.'</i>	Past Perfect <i>She said she had taken it home with her.</i>
Past Simple (у підрядних часу) <i>'When we lived in Paris we often saw Paul.'</i>	Past Simple <i>He said that when they lived in Paris they often saw Paul.</i>

Закінчення таблиці

Пряма мова	Непряма мова
Past Simple (факти та стани, які продовжуються в момент передачі прямої мови) <i>'I decided not to buy the house because it was on the main road.'</i>	Past Simple <i>She said that she had decided not to buy the house because it was on the main road.</i>
Past Simple (коли вказано час здійснення дії) <i>'I began my teaching career in 1993.'</i>	Past Simple <i>She said she began her teaching career in 1993.</i>
Past Continuous <i>'When I saw them they were playing tennis.'</i>	Past Continuous <i>He said that when he saw them they were playing tennis.</i>
Past Continuous (закінчена дія) <i>'We were thinking of selling the house but we have decided not to.'</i>	Past Perfect Continuous <i>She said that they had been thinking of selling the house but had decided not to.</i>
Past Continuous (у підрядних часу) <i>'When we were living in Paris we often saw Paul.'</i>	Past Continuous <i>He said that when they were living in Paris they often saw Paul.</i>
Past Continuous (коли вказано час здійснення дії) <i>'At eight I was having breakfast.'</i>	Past Continuous <i>He said that at eight he was having breakfast.</i>
Past Perfect <i>'I had already come home by six o'clock.'</i>	Past Perfect <i>She said she had already come home by six o'clock.</i>
Past Perfect Continuous <i>'I had been trying to get her on the phone.'</i>	Past Perfect Continuous <i>He said he had been trying to get her on the phone.</i>
Future Simple <i>'I'll be in Paris on Tuesday.'</i>	Future-in-the-Past <i>She said she would be in Paris on Tuesday.</i>
Future Continuous <i>'I'll be using the car myself on Sunday.'</i>	Future-Continuous-in-the-Past <i>He said he would be using the car himself on Sunday.</i>
Future Perfect <i>'I'll have finished the project by the end of June.'</i>	Future-Perfect-in-the-Past <i>She said she would have finished the project by the end of June.</i>
Future Perfect Continuous <i>'By the end of the year I will have been climbing mountains for ten years.'</i>	Future-Perfect-Continuous-in-the-Past <i>He said that by the end of the year he would have been climbing mountains for ten years.</i>

Зміна займенників при перекладі з прямої мови на непряму

Займенники	Пряма мова	Непряма мова
Особові	1-ша і 2-га особа <i>Tom said to Ann, 'I'll give you my book.'</i>	3-тя особа <i>Tom said that he would give her his book.</i>
Присвійні	1-ша і 2-га особа <i>He said, 'I've forgotten the combination of my safe.'</i>	3-тя особа <i>He said that he had forgotten the combination of his safe.</i>
Зворотні	1-ша і 2-га особа <i>The boys said, 'We have fixed it ourselves.'</i>	3-тя особа <i>The boys claimed that they had fixed it themselves.'</i>
Вказівні	this / these <i>He said, 'I bought these pearls for my wife.'</i>	that / those / the <i>He said he had bought the pearls for his wife.'</i>

Зміна прислівників і обставин часу при перекладі з прямої мови на непряму

Пряма мова	Непряма мова
now <i>'I don't have any free time now.'</i>	then <i>He said he didn't have any free time then.</i>
today <i>'Jim's arriving later today.'</i>	that day <i>She said that Jim was arriving later that day.</i>
yesterday <i>'I saw Tom yesterday.'</i>	the day before <i>He said he'd seen him the day before.</i>
the day before yesterday <i>'I saw Tom the day before yesterday.'</i>	two days before <i>He said he'd seen him two days before.</i>
tomorrow <i>'Bring the ticket with you tomorrow.'</i>	the next / following day <i>He told me to bring the ticket with me the next day.</i>
the day after tomorrow <i>'I'm leaving the day after tomorrow, mother,' he said.</i>	in two days' time <i>He told his mother that he was leaving in two days' time.</i>
next week / year etc. <i>'The conference opens next week.'</i>	the following week / year etc. <i>He said the conference would open the following week.</i>
last week / year etc. <i>'I finished the project last week.'</i>	the previous week / year etc. <i>She said she had finished the project the previous week.</i>
this week / year etc. <i>'I haven't seen Tom this week.'</i>	that week / year etc. <i>He said he'd seen him that week.</i>

Закінчення таблиці

Пряма мова	Непряма мова
a year ago etc. <i>She said, 'My father died a year ago.'</i>	a year before / earlier, the previous year etc. <i>She said that her father had died a year before / earlier / the previous year.</i>
in the morning / evening etc. <i>'I'll see you in the morning.'</i>	the next morning / evening etc. <i>He said he would see me the next morning.</i>

Зміна прислівників місця при перекладі з прямої мови на непряму

Пряма мова	Непряма мова
Якщо з контексту зрозуміло, яке місце мається на увазі	
here <i>At the station he said, 'I'll be here again tomorrow.'</i>	there <i>He said that he'd be there again the next day.</i>
Якщо з контексту не зрозуміло, яке місце мається на увазі	
<i>She said, 'You can sit here, Tom.'</i>	<i>She told Tom that he could sit beside her.</i>

Питальні речення. Зміна питальних речень при перекладі з прямої мови на непряму

	Зміна	Пряма мова	Непряма мова
Питальне речення	стає додатковим підрядним реченням (непрямим питанням)	<i>'When is the next station?'</i>	<i>He asked when the next station was.</i>
Питальний порядок слів	замінюється порядком слів розповідного речення	<i>'Do you know Bill?'</i>	<i>He asked me if I knew Bill.</i>
Питальна форма дієслова	замінюється стверджувальною формою дієслова	<i>'What do you want?'</i>	<i>She asked (him) what he wanted.</i>
Часи, займенники, прислівники місця і часу	змінюються як у стверджувальних реченнях	<i>'Why were you late yesterday?'</i>	<i>He asked me why I had been late the day before.</i>
Дієслова, які вводять непрямі питання	<i>to ask, to inquire, to wonder, want to know, etc.</i>	<i>'Who lives next door?'</i>	<i>He wondered who lived next door.</i>
Питальне слово чи група слів (спеціальне питання)	зберігається і приєднує непряме питання до головного речення	<i>'Why didn't you put on the brakes?'</i>	<i>He asked (her) why she hadn't put on the brakes.</i>

Закінчення таблиці

	Зміна	Пряма мова	Непряма мова
Загальне питання	сполучники <i>whether</i> чи <i>if</i> приєднують непряме питання до головного речення	' <i>Is anyone there?</i> '	<i>He asked if / whether anyone was there.</i>
Спеціальне питання, яке відноситься до підмета чи іменної частини присудка з дієсловом-зв'язкою <i>to be</i>	замінюється порядком слов розповідного речення	' <i>Who is the owner of the bike?</i> '	<i>He asked me who the owner of the bike was.</i>

Накази, прохання і поради у непрякій мові

	Зміна	Пряма мова	Непряма мова
Дієслова, які вводять непряму мову	<i>to advise, to ask, to command, to encourage, to forbid, to invite, to order, to recommend, to remind, to request, to tell, to urge</i> + додаток	' <i>Get your coat, Tom!</i> '	<i>He told Tom to get his coat.</i>
		' <i>You had better hurry, Bill!</i> '	<i>She advised Bill to hurry up.</i>
Наказовий спосіб	замінюється інфінітивом	' <i>Go away!</i> '	<i>He told me to go away.</i>
	замінюється <i>say / tell</i> + підмет + <i>be</i> + інфінітив		<i>He said / told me that I was to go away.</i>
Заперечна форма наказового способу	замінюється інфінітивом із часткою <i>not</i>	' <i>Don't open the door.</i> '	<i>He warned me not to open the door.</i>
	замінюється <i>say / tell</i> + підмет + <i>be</i> + <i>not</i> + інфінітив		<i>He said that I wasn't to open the door.</i>
Наказовий спосіб зі значенням поради	замінюється інфінітивом	' <i>If your brakes are bad don't drive so fast.</i> '	<i>He advised me not to drive so fast if my brakes were bad.</i>
	замінюється <i>say / tell</i> + (<i>that</i>) + підмет + <i>should</i> + інфінітив		<i>He said / told me that I shouldn't drive so fast if my brakes were bad.</i>

Закінчення таблиці

	Зміна	Пряма мова	Непряма мова
Займенники, прислівники місця і часу	відмінюються як у стверджувальних реченнях	'Come tomorrow.'	She told him to come the next / following day.

Let's, let us, let him / them у непрямій мові

	Зміна	Пряма мова	Непряма мова
Дієслова, які вводять непряму мову	<i>advise, suggest, urge, etc.</i>	'Let's leave the case at the station.'	He suggested leaving the case at the station.
		The strike leader said, 'Let's show the bosses that we are united.'	The strike leader urged the workers to show the bosses that they were united.
<i>Let's not</i> у відповідях на стверджувальне речення	фрази типу <i>opposed the idea / was against it / objected, etc.</i>	'Let's sell the house,' said Tom. 'Let's not,' said Ann.	Tom suggested selling the house but Ann was against it.
<i>Let him / them</i> — виражає повинність	<i>ought to / should</i>	'It's not my business,' said the postman. 'Let the government do something about it.'	The postman said that it wasn't his business and that the government ought to / should do something about it.
<i>Let him / them</i> — виражає наказ	<i>say + be + інфінітив</i>	'Let the boys clear up this mess.'	The teacher said that the boys were to clear up the mess.
Звичайне дієслово зі значенням «дозволити»	зберігається	'Let him come with us, mother.'	I asked my mother to let him come with us.

Окличні речення

	Зміна	Пряма мова	Непряма мова
Окличні речення	стають розповідними	'Curse this fog!'	He cursed the fog.
Окличні речення, які починаються з <i>What (a) ...</i> или <i>how ...</i>	<i>exclaim / say that</i>	'What a dreadful idea!'	She exclaimed that it was a dreadful idea.
	<i>give an exclamation of (delight / disgust etc.)</i>	'How disgusting!'	She gave an exclamation of disgust.

Вигуки 'yes' / 'no' у непрямій мові

	Зміна	Пряма мова	Непряма мова
'Yes' / 'no'	підмет + допоміжне дієслово	'Can you swim?' 'No.'	He asked (me) if I could swim and I said I couldn't.

Умовні речення

входять до складу складно-підрядних речень як підрядне речення умови	приєднуються до головного речення сполучниками <i>if / unless / provided (that) / providing (that) / on condition (that) / supposing (that) / suppose (that)</i>
--	--

Типи умовних речень

1-й тип (First Conditional) — реальна умова (відноситься до майбутнього)	2-й тип (Second Conditional) — малоімовірна умова (відноситься до теперішнього чи майбутнього)	3-й тип (Third Conditional) — нездійсненна умова (відноситься до минулого)
--	--	--

Існує **0-й тип (Zero Conditional)** — реальна умова (факти, правила). (*If you heat ice it turns to water.*)

Вживання часів в умовних реченнях 1-го типу

Підрядне речення	Головне речення	Приклади
Present Simple	Future Simple	<i>If he runs he'll get there in time.</i>
	<i>may / might</i> (ймовірність, можливість)	<i>If the fog gets thicker the plane may / might be delayed.</i>
	<i>may / can</i> (дозвіл)	<i>If your documents are in order you may / can leave at once.</i>
	<i>can</i> (здатність, можливість)	<i>If it stops raining we can go out.</i>
	<i>must / should</i> (наказ, порада)	<i>If you want to lose weight you must / should eat less bread.</i>
	інші способи передачі наказів, порад чи прохань	<i>If you want to lose weight eat less bread.</i> (наказовий спосіб) <i>If you want to lose weight you had better eat less bread.</i>

Закінчення таблиці

Підрядне речення	Головне речення	Приклади
Present Simple	інші способи передачі наказів, порад чи прохань	<i>If you see Tom tomorrow could you ask him to ring me?</i>
Present Continuous	Future Simple	<i>If you are looking for Tom you'll find him upstairs.</i>
Present Perfect	Future Simple	<i>If you have finished dinner I'll ask the waiter for the bill.</i>
<i>if + should</i> (менший ступінь ймовірності події)	наказовий спосіб, Future Simple	<i>If you should have any difficulty, ring this number.</i>

Вживання часів в умовних реченнях 2-го типу

Підрядне речення	Головне речення	Приклади
Форма Past Simple*	<i>would</i> + Simple Infinitive	<i>If I had a map I would lend it to you.</i>
	<i>could / might</i> + Simple Infinitive (ймовірність, можливість)	<i>If I knew the number I could ring her up. (можливість)</i>
Форма Past Simple*	<i>could / might</i> + Simple Infinitive (ймовірність, можливість)	<i>If you tried again you might succeed. (ймовірність)</i>
	<i>would (could, might)</i> + Continuous Infinitive	<i>If I were on holiday I would / could / might be touring Italy.</i>
Форма Past Continuous	<i>would (could, might)</i> + Simple / Continuous Infinitive	<i>(We are going by air and) I hate flying. If we were going by boat I'd feel much happier.</i>
<i>Were</i> + інфінітив (тільки для майбутнього)	<i>would (could, might)</i> + Simple / Continuous Infinitive	<i>If he were to leave his bicycle outside someone would steal it.</i>

* Дієслово *to be* вживається у підрядному реченні у формі Past Subjunctive — *were* для всіх осіб однини та множини.

Вживання часів в умовних реченнях 3-го типу

Підрядне речення	Головне речення	Приклади
Форма Past Perfect Continuous	<i>would (could, might)</i> + Perfect Simple / Continuous Infinitive	<i>I was wearing a seatbelt. If I hadn't been wearing one I'd have been seriously injured.</i>

Закінчення таблиці

Підрядне речення	Головне речення	Приклади
Форма Past Perfect	<i>would</i> + Perfect Infinitive	<i>If I had known that you were coming I would have met you at the airport.</i>
	<i>could / might</i> + Perfect Infinitive (ймовірність, можливість)	<i>If we had found him earlier we could have saved his life.</i>
	<i>would (could, might)</i> + Perfect Continuous Infinitive	<i>At the time of the accident Tom's son was sitting in the front. If he hadn't been there I would have been sitting in the front.</i>

Речення з конструкцією *I wish*

Додаткові підрядні речення після дієслова *to wish* передають невдоволення ситуацією в теперішньому чи минулому, а також бажання в майбутньому змінити чію-небудь неприємну звичку. Дієслово *to wish* у головному реченні може стояти в будь-якій часовій формі.

Вживання часів у підрядних реченнях після дієслова *to wish*

Головне речення	Підрядне речення	Значення	Приклади
<i>I wish (that) ...</i> <i>I wished (that) ...</i> <i>I will wish (that) ...</i>	форма Past Simple*	жаль про теперішнє	<i>I wished (that) I knew his address.</i>
	форма Past Continuous		<i>I wish (that) he were coming with us.</i>
	<i>could</i> + Infinitive		<i>I wish (that) you could drive a car.</i>
	форма Past Perfect	жаль про минуле	<i>I wish (that) I had brought an umbrella with me.</i>
	форма Past Perfect Continuous		<i>I wish (that) I hadn't been wearing jeans.</i>
	<i>could</i> + Perfect Infinitive		<i>I wish (that) I could have gone with you.</i>

Закінчення таблиці

Головне речення	Підрядне речення	Значення	Приклади
<i>I wish (that) ...</i> <i>I wished (that) ...</i> <i>I will wish (that) ...</i>	would + Infinitive	невдоволення по-точною ситуацією і бажання її змінити в майбутньому	<i>I wish (that) he would answer my letters.</i>
		звична дія, яку нам хотілося б змінити	<i>I wish he would wear a coat.</i>
		прохання (особа, до якої звернене прохання, викликає в того, хто говорить, роздратування чи розчарування)	<i>I wish (that) you would stop interrupting me.</i>

* Дієслово *to be* вживається у підрядному реченні у формі Past Subjunctive — *were* для всіх осіб однини та множини.

Емфатична конструкція типу *It is (was) ... that (who, whom)*

Емфатична конструкція — це синтаксична конструкція, яка необхідна для виділення якого-небудь члена речення. Для виділення підмета, додатка чи обставини використовується емфатична конструкція *it is (was) ... that (who, whom)*.

It is (was)	+	підмет / додаток / обставина	+	that (who, whom)
-------------	---	---------------------------------	---	------------------

Конструкція *it is (was) ... that (who, whom)*

- вказує межі частини речення, яка виділяється;
- не перекладається українською мовою;
- в українській мові реченням з такою конструкцією відповідає просте речення;
- в українській мові перед членом, який виділяється, додаються підсилювальні слова: *саме, якраз, тільки, лише* — у стверджувальних реченнях; *аж ніяк, зовсім ні* — у реченнях із запереченням.

Вживання емфатичної конструкції *it is (was) ... that (who, whom)*

Член речення, який виділяється	Англійське речення
	<i>I met John in the hospital yesterday.</i>
підмет	<i>It was I who met John in the hospital yesterday.</i>
додаток	<i>It was John whom I met in the hospital yesterday.</i>
обставина часу	<i>It was yesterday that I met John in the hospital.</i>
обставина місця	<i>It was in the hospital that I met John yesterday.</i>

Конструкції з дієсловами на *-ing*

Після ряду дієслів в англійській мові може вживатися як інфінітив, так і герундій. Після дієслів *to begin, to cease, to continue, to start* може вживатися як інфінітив, так і герундій (*I started to play / playing chess when I was six*). Іноді вибір неособової форми залежить від значення попереднього дієслова.

Інфінітив	Герундій
<i>to try</i>	
намагатися, робити спробу; старатися <i>I'll try to do what I can</i>	перевіряти на досвіді <i>As we didn't understand English he tried speaking French to us.</i>
<i>to propose</i>	
мати намір, збиратися <i>Tell me more about how you propose to start your business.</i>	пропонувати <i>"Half past six," said mother, "what do you propose doing?"</i>
<i>to go on, continue</i>	
перейти до іншої дії <i>She went on to say that he was a man one could trust completely.</i>	продовжити дію <i>You can't go on living in this way any longer.</i>
<i>to mean</i>	
мати намір <i>She means to win.</i>	значити, означати <i>To love a person means giving up everything else.</i>
<i>to remember, to forget, to regret</i>	
дія, наступна за дією дієслова-присудка <i>I regret to say that you have failed your exam.</i>	дія, яка передує дії дієслова-присудка <i>I regret spending so much money.</i>
<i>to advise, to allow, to permit, to recommend</i>	
дієслово + додаток <i>We allowed the children to go to the park.</i>	дієслово без додатка <i>We don't allow parking here.</i>
<i>to love, to like, to hate, to prefer</i>	
отримувати задоволення (незадоволення) від дії <i>I prefer to wear clothes made of natural fibers.</i>	розумна, логічна дія <i>Mr Brown prefers travelling by train.</i>

Закінчення таблиці

Інфінітив	Герундій
<i>to need, to require, to want</i>	
менш поширене <i>The grass needs to be cut.</i>	більш поширене <i>The grass needs cutting.</i>
<i>to stop</i>	
мета дії <i>The lecturer stopped to have a drink of water.</i>	припинення дії <i>Please stop shouting at me like that.</i>
<i>used (to)</i>	
звична дія в минулому <i>I used to swim all the year round.</i>	<i>be / become / get + used to</i> (бути звичним / звикати до чого-небудь) <i>I am used to living in a hot climate.</i>
<i>to agree</i>	
погодитися що-небудь зробити <i>Tom agreed to wait a week.</i>	<i>agree to</i> + присвійний займенник + <i>-ing</i> (дозволити що-небудь зробити) <i>He agreed to my leaving early on Friday.</i>

Різні засоби зв'язку в тексті для забезпечення його цілісності

Для забезпечення послідовності логічної цілісності тексту використовуються слова-зв'язки (*linking words*) або фрази-зв'язки (*linking phrases*).

Групи слів- і фраз-зв'язок

Перелік, організація логічної послідовності	
◆ початок	<i>firstly / to start with / to begin with / first of all</i>
◆ продовження	<i>secondly / after this (that) / afterwards / then / next</i>
◆ закінчення	<i>finally / lastly / last but not least</i>
Підведення підсумків висловлювання	<i>in conclusion / as i have said / to sum up / on the whole / all in all</i>
Підсилення, підкріплення думки / введення додаткової інформації	<i>what is more / furthermore / moreover / besides (this) / in addition (to this) / apart from this (that) / ... not to mention the fact that / ... both ... and... / not only ... but ... / also / too / as well as</i>

Закінчення таблиці

Вираження подібності	<i>similarly / likewise / in the same way</i>
Вираження протиставлення	<i>although / even though / in spite the fact that / despite the fact that / while / nevertheless / but / however / yet / at the same time / still</i>
Вираження причини	<i>because of / owing to / for this reason / because / since / as / due to the fact that</i>
Вираження результату / наслідку	<i>thus / so / consequently / therefore / for this reason / as a result / as a consequence</i>
Вираження очевидності висловленої думки	<i>naturally / undoubtedly / indeed</i>
Вираження альтернативи	<i>on the other hand / alternatively / the alternative is / another possibility would be / at the same time / yet</i>
Переваги	<i>one advantage of / another advantage of / the main advantage of / the greatest advantage of / a further advantage of</i>
Недоліки	<i>one disadvantage of / another disadvantage of / the main disadvantage of / the greatest disadvantage of / a further disadvantage of</i>
Акцентування уваги	<i>clearly / obviously / of course / needless to say</i>
Наведення прикладів	<i>for example / for instance / such as / like / particularly / in particular / especially</i>
Передача особистої думки	<i>personally i believe that / it seems to me that / i think that / in my opinion / in my view / as far as i am concerned</i>
Передача думки інших людей	<i>some people argue that / a lot of people believe that / a lot of people think that / people often claim that</i>
Вказівка на джерела	<i>with reference to / according to</i>
Перефразування	<i>in other words / that is to say / to put it in another way</i>

Морфологія

Іменники у множині, утворені за правилом, і винятки

Іменник — частина мови, яка означає предмети, речі, живі істоти, явища та абстрактні поняття.

Лексико-граматичні розряди іменників

Назви істот	Назви неістот			
Власні	Загальні			
	конкретні	збірні	речовинні	абстрактні

Власні іменники позначають предмети і явища, єдині свого роду

імена, прізвища, прізвиська окремих осіб і тварин (<i>Jack, Twain</i>)	географічні назви (<i>London, France, the Thames</i>)	назви вулиць, будівель, мостів тощо (<i>Trafalgar Square, Hyde Park, Tower of London, Waterloo Bridge</i>)	назви кораблів, готелів, клубів тощо (<i>Titanic, Rotary Club</i>)	назви газет і журналів (<i>the Morning Star, National Geographic</i>)	назви місяців і днів тижня (<i>January, Monday</i>)	національності та назви національних мов (<i>the Chinese, Chinese</i>)	астрономічні назви (<i>the Sun, the Milky Way, the Earth</i>)
---	--	---	---	--	--	---	--

Загальні іменники позначають узагальнені назви для всіх однорідних предметів (*a country, a house*).

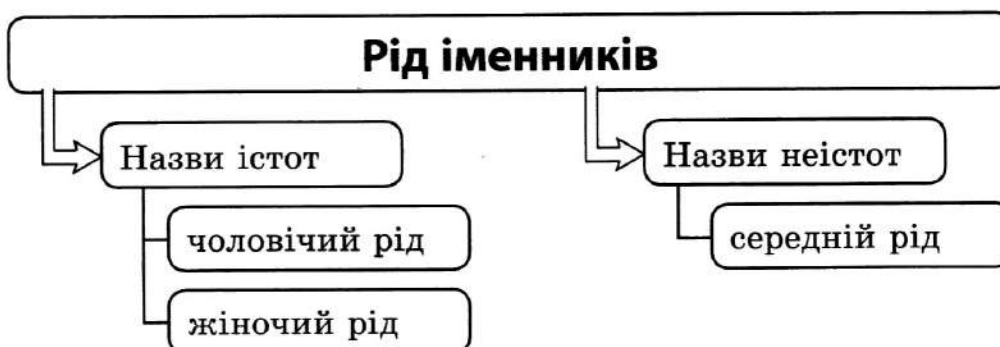
Конкретні іменники позначають окремі предмети (*a bag, books*).

Збірні іменники позначають назви груп осіб чи тварин, які розглядаються як одне ціле (*a family, a crowd*).

Речовинні іменники позначають різні речовини (*salt, water, sand*).

Абстрактні іменники позначають ознаки, дії, стани, почуття, явища, науки, мистецтва тощо (*darkness, winter, love, work*).

Рід іменників

Рід іменників в англійській мові визначається значенням слова.

Чоловічий рід	особи чоловічої статі (<i>a man, a boy</i>)
	тварини чоловічої статі (<i>He's got a dog. His name is Rascal.</i>)
Жіночий рід	особи жіночої статі (<i>a woman, a girl</i>)
	тварини жіночої статі (<i>She's got a cat. Her name is Ami.</i>)
	транспортні засоби (<i>Where is our ship? — She isn't at the seaport.</i>)
	країни (<i>Ukraine sent her delegation to the conference.</i>)
Середній рід	неістоти (<i>a pen, a table</i>)
	тварини, чия стать невідома або неважлива (<i>a cat, a dog</i>)
	іменник <i>baby</i> , якщо його стать невідома або неважлива

Відмінок іменників

Іменник має два відмінки: загальний і присвійний. Іменник у загальному відмінку не має спеціальних відмінкових закінчень (*a boy, a tree*). Іменник у присвійному відмінку вживається у функції означення і стоїть перед означуваним іменником (*a man's hat, the men's hats, the students' books*).

Присвійний відмінок у лексичних категоріях

- іменники, які позначають живих істот (*Jack's car, the dog's eyes*)
- іменники, які позначають час і відстань (*an hour's drive, five minutes' walk*)
- іменники, які позначають назви континентів, країн, міст, університетів, кораблів, океанів, зірок, планет (*Ukraine's population, Asia's future, Kyiv's museums, the sun's rays*)
- іменники *world, country, city, nation, the Sun* (*the world's population*)
- іменники, які позначають класи предметів (*a doctor's degree, cow's milk*)
- збірні іменники (*the family's tradition*)
- іменники, які позначають транспортні засоби (*the plane's engine*)
- субстантовані прислівники (*today's newspaper*)
- іменники, які позначають назви установ, магазинів чи будинків (де живуть родичі чи друзі), у прийменникових зворотах, які виражають обставину місця (*the baker's, at Tommy's, at my uncle's*)
- сталі вирази (*out of harm's way*)

Утворення форм присвійного відмінка

- Додавання до іменника 's:
  - іменники в однині (*my sister's doll*);
  - іменники, які не мають у множині закінчення *-s /-es* (*the children's toys*);
  - коли дві особи чи більше є володарями одного і того ж предмета, закінчення присвійного відмінка додається до останнього іменника (*Peter and Helen's flat*);
  - складені іменники (*my brother-in-law's library*);
- Додавання до іменника тільки апострофа ('):
  - іменники, які закінчуються у множині на *-s /-es* (*my sisters' dolls*).

Число іменників

Утворення множини іменників

Додавання закінчення <i>-s</i> до форми однини	
іменники, які закінчуються на голосну + <i>-y</i> (<i>a boy — boys, a day — days</i>)	іменники, які закінчуються на голосну + <i>-o</i> (<i>a studio — studios</i>)
іменники, які закінчуються на <i>-oo</i> (<i>a zoo — zoos</i>)	іменники, які закінчуються на <i>-th</i> (<i>a path — paths, a month — months</i>)
іменники іншомовного походження (<i>a piano — pianos</i>)	скорочення й аббревіатури (<i>an MP — MPs, a UFO — UFOs, a photograph / photo — photos</i>)
іменники, які закінчуються на <i>-f /-fe</i> (<i>belief, cliff, cuff, grief, gulf, proof, roof, safe</i>) (<i>a belief — beliefs, a cliff — cliffs</i>)	
Додавання закінчення <i>-es</i> до форми однини	
іменники, які закінчуються на приголосну + <i>-y</i> із заміною кінцевої <i>-y</i> на <i>-i</i> (<i>a lady — ladies</i>)	іменники, які закінчуються на <i>-ch, -tch, -sh, -s, -ss, -x, -z</i> (<i>a bus — buses, a brush — brushes</i>)
іменники, які закінчуються на приголосну + <i>-o</i> (<i>a potato — potatoes</i>)	іменники, які закінчуються на <i>-f /-fe</i> (<i>calf, elf, half, knife, leaf, life, loaf, self, sheaf, shelf, thief, wife, wolf</i>) із заміною кінцевої <i>-f</i> /кінцевих <i>-fe</i> на <i>-v</i> (<i>a knife — knives, a wolf — wolves</i>)
Додавання закінчення <i>-s /-es</i> до форми однини	
іменники, які закінчуються на <i>-f /-fe</i> (<i>handkerchief, hoof, scarf, wharf</i>) (<i>a hoof — hoofs / hooves, a wharf — wharfs / wharves</i>)	іменники, які закінчуються на приголосну + <i>-o</i> (<i>buffalo, flamingo, mosquito, tornado, volcano, zero, etc.</i>) (<i>buffaloes / buffalos, tornadoes / tornados</i>)

Винятки

- іменники, які мають одну і ту ж форму однини та множини (*a carp — many carp, a cod — many cod, a crossroads — many crossroads, a deer — many deer, a headquarters — many headquarters, a means — many means, a pike — many pike, a salmon — many salmon, a series — many series, a sheep — many sheep, a species —*

many species, a swine — many swine, a trout — many trout, a works (= factory) — many works, etc.);

- іменники, які мають тільки форму множини ((*good*) *looks, arms (= weapons), belongings (= the things you own), binoculars, clothes, congratulations, customs (= bringing things into a country), earnings, glasses, goods, greens (= vegetables), outskirts, pants, premises, pyjamas, remains (= what is left), riches, savings, scales, scissors, spectacles, spirits (= alcohol), stairs, surroundings, thanks, troops (= soldiers), trousers, wages, etc.);*
- зміна кореневих голосних (*a foot — feet, a goose — geese, a louse — lice, a man — men, a mouse — mice, a tooth — teeth, a woman — women*);
- додавання закінчення *-en* або *-ren* (*a child — children, an ox — oxen*);
- іменники, які мають тільки форму однини (*advice, assistance, bliss, breeding, cunning, control, evidence, guidance, health, fun, information, luck, money, nature, news, nonsense, permission, progress, trade, weather, work, etc.*).

Складені іменники (закінчення *-s / -es*)

Структура іменника	Місце закінчення	Приклади
містить тільки один іменник	іменник	<i>a passer-by — passers-by</i>
прикметник + іменник		<i>a frying pan — frying pans</i>
іменник + прийменник + іменник	перший іменник	<i>a mother-in-law — mothers-in-law</i>
іменник + іменник	другий іменник	<i>a hotel-keeper — hotel-keepers, a ball game — ball games</i>
не містить іменника	у кінці слова	<i>a letdown — letdowns</i>
перше слово <i>man</i> або <i>woman</i>	обидва іменники ставляться у множині	<i>a man pilot — men pilots, a woman pilot — women pilots</i>

Артикль

Артикль — службове слово, яке супроводжує іменник і є показником його означеності чи неозначеності, а також числа та відмінка.

Неозначений

a

перед словами, які починаються з приголосного звука (*a table, a book*)

an

перед словами, які починаються з голосного звука (*an author, an hour*)

Означений

the

*the book — the books,
the author — the authors*

Вживання неозначеного артикля

- з іменником, який позначає яку-небудь особу чи предмет, який згадується вперше (*He bought a car yesterday.*);

- коли мається на увазі будь-який представник даного класу осіб чи предметів (*A cat has four paws.*);
- з іменником у функції прикладки чи предикатива (*My father is an engineer. This is John, a neighbour of mine.*);
- у значенні числівника «один» (*He didn't say a word.*);
- перед числівниками *hundred, thousand, million* (*He has won a million dollars.*);
- у виразах, які позначають швидкість, вартість, співвідношення (*a / an = per*) (*He comes here four times a week.*);
- для вираження кількості у виразах *a dozen, a score, a lot of, a great many, a great deal of, a couple of* (*He spends a great deal of money on his car.*);
- в окличних реченнях, які починаються із займенника *what* (який, що за) (*What a big house they've got!*);
- з іменами людей у значенні «якийсь, ще один, новий» (*There is a Mr Smith to see you.*);
- якщо перед іменником стоїть означення, виражене порядковим числівником у значенні «інший, ще один» (*There came a knock on the door, then a second.*);
- якщо іменник, який означає прийом їжі, позначає урочистий захід або перед ним стоїть описове означення (*He gave us a good breakfast.*);
- перед іменником, який піддається лічбі і стоїть в однині після *such, quite* и *rather* (*She is such a nice woman.*);
- з іменником, який не піддається лічбі, коли йдеться про різновиди поняття, явища чи речовини або одиницю речовини (*It is a very good wine. Simon ordered a coke and an ice cream for Kit.*);
- в сталих виразах *as a rule, to be in a hurry, to be at a loss, in a low / loud voice, at a glance, etc.*

Вживання означеного артикля

- якщо перед іменником стоїть означення, виражене прикметником найвищого ступеня порівняння, порядковим числівником чи словами, які обмежують означення: *same, only, very, main, left, right, central, following, present, former, latter, last, next* (*He is the best friend I've ever had; His office is on the third floor.*);
- якщо із ситуації чи контексту ясно, яка саме особа чи предмет мається на увазі (*Please pass the salt.*);
- якщо раніше названа особа чи предмет знову згадується в бесіді або тексті (*John was born in a small seaside town. The town was beautiful.*);
- перед іменником, який позначає особу чи предмет, єдині свого роду чи в цій ситуації (*the Earth, the Sun, the Moon, etc.*) (*Who is the director of your institution?*);
- якщо іменник в однині позначає цілий клас тварин чи предметів, групу людей (*The whale is an endangered species.*);
- перед частково субстантивованими прикметниками (*Fortune favours the brave.*);
- перед прізвищами, вжитими у множині для позначення членів однієї і тієї ж сім'ї (*The Browns have lived here since 2009.*);
- перед назвами океанів, морів, річок, озер, проток, каналів, місцевостей, пустель, гірських хребтів і перевалів, груп островів (*the Atlantic (Ocean), the Black Sea, the Dnieper, the Alps, the Hawaii*);
- перед географічними назвами у множині (*the Netherlands*);
- перед іменами власними, утвореними за моделями: прикметник + іменник чи іменник + *of* + іменник (*the Tower of London, the Arabian Gulf*);
- перед назвами націй і народів (*the Japanese*);

- перед назвами кораблів, готелів, музеїв, клубів, газет, муз. груп, пам'ятників, ресторанів, кінотеатрів, політичних партій (*the Titanic, the Louvre, the Beatles*);
- перед назвами країн, до складу яких входять слова *republic, union, kingdom, state*, а також назвами-абревіатурами (*The USA and the UK are English-speaking countries.*);
- в сталих виразах *in the morning (afternoon, evening), in the original, on the whole, the other day, on the one hand / on the other hand, to tell the truth, etc.*

Артикль не вживається

- з іменами власними (*John is a very nice lad.*);
- з іменниками *baby, mother, father, aunt, uncle, sister, brother, cousin* у значенні членів сім'ї (*Father wants us to move into a smaller place.*);
- із загальними іменниками у функції звертання (*Good morning, doctor!*);
- з іменниками, які піддаються лічбі, у множині й іменниками, які не піддаються лічбі, коли ми говоримо про що-небудь взагалі або вперше називаємо предмети чи поняття (*Do you like cats? Knowledge is very important nowadays.*);
- з іменниками, перед якими стоїть означення, виражене присвійним (вказівним, питальним) займенником чи неозначеними займенниками *some, any, no, each, every* (*My room is large. This magazine is very interesting.*);
- з назвами днів тижня, місяців і пір року (*We'll see you on Sunday.*);
- з назвами континентів, більшості країн, міст, окремих гір та островів, озер (якщо перед назвою озера стоїть іменник *lake*) (*Africa, France, London, Hoverla, Cyprus, lake Synevyr*);
- з назвами вулиць, аеропортів, станцій (*You should go from Heathrow Airport to Oxford Street.*);
- з назвами мов, ігор, журналів, часу прийому їжі (*He plays golf. I have breakfast at eight.*).

Займенники особові, присвійні, вказівні, неозначені, відносні, питальні

Займенник — це частина мови, яка вказує на особу, предмети, на їхні ознаки, кількість, але не називає їх. Займенники вживаються в реченнях замість іменника чи прикметника, іноді — замість числівника.

Лексико-граматичні розряди займенника

Особові займенники змінюються за числами і мають два відмінки

називний	об'єктний
<i>I, you, he, she, it, we, you, they</i>	<i>me, you, him, her, it, us, you, them</i>
виконують функцію підмета та називної частини складеного присудка (<i>I saw John yesterday.</i>)	виконують функцію прямого та безпосереднього непрямого додатка (<i>I saw him in the street. He gave me the letter.</i>)

- особові (*I, you, he, she, it, we, you, they*);
- присвійні (*my, your, his, her, its, our, your, their, mine, yours, his, hers, its, ours, theirs*);
- вказівні (*this (these), that (those), the same, such*);

- неозначені (*some, any, each, every, other, another, one, much, many, few, little, no, none, all, either*);
- відносні (*who (whom), what, whose, which*);
- питальні (*who, whom, whose, what, which*);
- зворотні (*myself, yourself, himself, herself, itself, ourselves, yourselves, themselves*);
- взаємні (*each other, one another*);
- сполучникові (*who (whom), whose, which, that*).

Форми присвійних займенників

Залежна	Незалежна
<i>my, your, his, her, its, our, your, their</i>	<i>mine, yours, his, hers, its, ours, yours, theirs</i>
вживається як означення (<i>This is my book.</i>)	вживається без іменника, самотійно (<i>This book is mine.</i>)

Вказівні займенники вказують на особу чи предмет, а також на їхні ознаки, необхідні для їх виділення серед інших осіб, предметів, ознак. Вказівні займенники змінюються за числами.

Однина	Множина
<i>this / that</i>	<i>these / those</i>

Неозначені займенники вказують на неозначені предмети, ознаки, кількість.

Узгодження займенників із формами дієслова-присудка

Однина		Множина	Однина чи множина
<i>anybody</i>	<i>nobody</i>	<i>several</i>	<i>all</i>
<i>anything</i>	<i>nothing</i>	<i>both</i>	<i>more</i>
<i>anyone</i>	<i>no one</i>	<i>others</i>	<i>some</i>
<i>everybody</i>	<i>each</i>	<i>few</i>	<i>most</i>
<i>everything</i>	<i>either</i>	<i>many</i>	<i>none</i>
<i>everyone</i>	<i>neither</i>	<i>any</i>	
<i>somebody</i>	<i>one</i>		
<i>something</i>	<i>much</i>		
<i>someone</i>			

Займенники *some, someone, somebody, something* вживаються:

- у стверджувальних реченнях (*Somebody is waiting for you.*);
- у спеціальних питаннях (*Why didn't you buy some milk?*);
- у загальних питаннях, які виражають пропозицію або прохання (*Can I have something to drink?*).

Займенники *any, anyone, anybody, anything* вживаються:

- у заперечних реченнях (*There isn't anybody in the room.*);
- у загальних питаннях (*Have you got anything interesting to read?*);
- в умовних реченнях (*If you see any apples, please buy some.*);
- у стверджувальних і питальних реченнях зі значенням «всякий», «будь-який» (*You may come at any time you like. May I do anything I like?*).

Займенник *one* вживається:

- для позначення неозначеної особи (*One should be careful when driving a car.*);
- замість раніше згаданого іменника, який піддається лічбі, щоб уникнути його повторення (*This dress is more beautiful than that one.*).

Займенники *no, none* вживаються:

<i>No</i>	<i>None</i>
як займенник-прикметник перед іменниками в однині і множині (<i>I have no English books.</i>)	як займенник-іменник і замінює як іменники, які піддаються лічбі, так і іменники, які не піддаються лічбі (<i>Is there any milk in the fridge? — No, there is none.</i>)

Займенники *nobody, nothing, no one* вживаються з дієсловом у стверджувальній формі (*I know nothing about the accident. Nobody has told me about it.*)

Займенники *each, every, everyone, everything, everybody* вживаються:

<i>each, every</i>		<i>everyone, everything, everybody</i>
у функції означення перед іменником в однині		у функції підмета чи додатка
співвідноситься з обмеженим колом осіб чи предметів (<i>Trees line each side of the street.</i>)	співвідноситься з необмеженим колом осіб чи предметів (<i>Every street has two sides.</i>)	мають значення «кожен, всякий, усі» (<i>I saw everyone there.</i>)

Займенники *other, another* вживаються:

<i>other</i>	<i>another</i>
у функції означення до іменника як в однині, так і в множині (<i>He's got other plans. The shop is on the other side of the street.</i>)	у функції означення до іменника в однині (<i>This apple is sour; give me another one.</i>)

Займенники *either, neither*

- відносяться до двох осіб або предметів (*You may take either book. We accepted neither offer.*);
- вживаються у функції означення (*Either/Neither sister has been abroad.*);
- вживаються самостійно (*Which book can I take? — Either./Neither.*);

- у поєднанні з прийменником *of* вживаються у функції підмета (*Either / Neither of the examples is correct.*)

Займенники *much, many* вживаються:

<i>much</i>	<i>many</i>
перед іменниками, які не піддаються лічбі (<i>I haven't got much work to do today.</i>)	перед іменниками, які піддаються лічбі (<i>You haven't made many mistakes this time.</i>)
у функції додатка (<i>Our friendship means much to me.</i>)	
у функції підмета (<i>Much depends on what answer he will give. Many think that the situation will improve.</i>)	
у стверджувальних реченнях у функції підмета чи означення до підмета (<i>Much time was wasted. Many people saw him.</i>)	
у стверджувальних реченнях після прислівників ступеня <i>very, rather, too, so, as, how</i> (<i>You spent too much time on this translation. He's got so many friends in Paris!</i>)	

Займенники *little, few* вживаються:

<i>little</i>	<i>few</i>
перед іменниками, які не піддаються лічбі (<i>I have little money.</i>)	перед іменниками, які піддаються лічбі (<i>I have few relatives here.</i>)
у функції означення (<i>I have little money. There were very few people there.</i>)	
у функції підмета (<i>Little has been said about it. Few have been found to deny his genius.</i>)	
з неозначеним артиклем у значенні «небагато, трохи» (<i>I've got a little time. He's got a few friends.</i>)	

Прикметники в позитивному, вищому та найвищому ступенях, утворені за правилом, а також винятки

Прикметник — частина мови, яка позначає ознаку предмета та відповідає на питання *який?*

Прикметники в англійській мові не змінюються ні за родами, ні за числами, ні за відмінками (*an old man* — старий чоловік, *old men* — старі чоловіки, *with an old man* — зі старим чоловіком). Можуть змінюватися тільки за ступенями порівняння (*short* — *shorter* — *shortest*).

Розряди прикметників

Якісні прикметники (Qualitative Adjectives)	Відносні прикметники (Relative Adjectives)
позначають такі ознаки предмета, які відрізняють один предмет від іншого (<i>large, red, difficult</i>)	позначають такі ознаки предмета, які не можуть бути в предметі більшою чи меншою мірою (<i>wooden, rural</i>)

мають ступені порівняння (<i>large — larger — largest; difficult — more difficult — most difficult</i>)	не мають ступенів порівняння
можуть поєднуватися з прислівниками ступеня <i>very, so, too, quite, fairly</i> (<i>very small, so beautiful</i>)	не можуть поєднуватися з прислівниками ступеня

Ступені порівняння прикметників (Degrees of Comparison)

Ступені порівняння

- **позитивний ступінь** — позначає якість предмета без порівняння цієї якості в іншому предметі (*nice, amazing*);
- **вищий ступінь** — показує, що в тому чи іншому предметі ознака проявляється більшою чи меншою мірою, ніж в іншому (*clever — cleverer, wonderful — more wonderful*):
  - проста форма (*higher*);
  - складена форма (*more careful*);
- **найвищий ступінь** — показує, що той чи інший предмет перевершує решту предметів за будь-якою ознакою (*clever — cleverest, wonderful — most wonderful*):
  - проста форма (*highest*);
  - складена форма (*most careful*).

Способи утворення ступенів порівняння прикметників

- додавання суфіксів *-er* і *-est* до форми прикметника в позитивному ступені:
  - односкладові прикметники (*fat — fatter — fattest, big — bigger — biggest*);
  - двоскладові прикметники, які закінчуються на *-y, -er, -le, -ly, -ow* (*simple — simpler — simplest; easy — easier — easiest*);
- вживання слів *more* і *most* перед формою прикметника в позитивному ступені:
  - багатоскладові прикметники (*active — more active — most active, important — more important — most important*);
  - двоскладові прикметники з наголосом на другий склад (*polite — more polite — most polite*);
  - прикметники, які утворені від дієслів і закінчуються на *-ing* і *-ed* (*boring — more boring — most boring*);
  - прикметники, які використовуються предикативно (*afraid — more afraid — most afraid*);
- утворення ступенів порівняння від різних коренів *good — better — best, bad — worse — worst, much / many — more — most, old — older / oldest* (вік) — *elder / eldest* (за порядком), *late — later / latest* (за часом) — *latter / last* (за порядком), *far — farther / farthest* (про відстань) — *further / furthest* (за порядком, за часом), *near — nearer — nearest* (про відстань) / *next* (за порядком), *little — less / lesser — least*;
- утворення ступенів порівняння шляхом додавання суфіксів *-er* і *-est* чи вживання слів *more* і *most* для прикметників *common, handsome, quiet, wicked, pleasant, cruel* (*common — commoner / more common — commonest / most common*).

Іменник, який визначається прикметником у найвищому ступені, вживається з означеним артиклем (*This is the most beautiful park in the city.*)

Порівняльні конструкції з прикметниками

- прикметник у вищому ступені + сполучник *than* — для порівняння двох осіб або предметів (*He is older than I am. The dress is more expensive than I expected.*);
- **(not) as** + прикметник позитивного ступеня + *as* — для порівняння двох осіб або предметів однакової якості (*This girl is (not) as tall as that one.*);
- прикметник у найвищому ступені + словосполучення з прийменником *in / of* або прислівником *ever* для порівняння одного предмета чи особи з двома (або більше) іншими (*This is the worst song I've ever heard. The happiest day of his life was his wedding.*);
- прикметник у вищому ступені + *and* + прикметник у вищому ступені для опису ситуації, яка змінюється (*The temperature is becoming lower and lower. The children were getting more and more interested.*);
- *the* + прикметник у вищому ступені + *the* + прикметник у вищому ступені для опису якостей, які змінюються паралельно (*The higher they rise, the thinner the air becomes.*).

Вживання англійських прикметників після дієслів-зв'язок

- у складеному іменному присудку після дієслів-зв'язок *to be, to seem, to appear, to become, to grow, to turn, to get, to prove, to look, to feel, to taste, to smell, to sound* тощо в англійській мові вживається прикметник (*She looks beautiful.*) або дієприкметник (*The vase is broken.*);
- деякі англійські прикметники (*ill, well, sorry, alone, afraid, asleep, alive, awake*, тощо) вживаються, як правило, тільки у функції іменної частини складеного присудка (*He is ill. I'm so sorry!*).

Прислівники у вищому та найвищому ступенях, а також прислівники, які виражають кількість

Прислівник — це частина мови, яка позначає ознаку дії (стану) або якості, ступінь стану або якості і відповідає на питання *як? яким чином?* та ін.

Позначає ознаку	До чого відноситься	Приклади
дії	до дієслова	<i>She works hard.</i>
іншої ознаки	до прикметника, до іншого прислівника	<i>He is a very good pupil. He knows English quite well.</i>
предмета	до іменника	<i>Read the above statement again.</i>

Розряди прислівників за значенням

Розряди	На які питання відповідають	Приклади
Місця і напрямку	де? куди? звідки?	<i>here, inside, abroad</i>
Часу	коли?	<i>now, soon, yesterday</i>
Міри та ступеня	якою мірою? наскільки?	<i>too, enough, almost</i>
Способу дії	як? яким чином?	<i>badly, quickly, suddenly</i>

Розряди	На які питання відповідають	Приклади
Частоти	як часто?	<i>sometimes; often</i>
Причини і наслідку	чому?	<i>therefore, as a result</i>

Крім указаних вище розрядів прислівників, в англійській мові додатково виділяють прислівники:

- фокусні — звертають увагу слухача на слово, яке вони характеризують (*just, even, only, really, simply, merely*);
- ступеня впевненості (*certainly, definitely, probably, obviously*);
- питальні (*when, where, how*);
- сполучникові (*however, besides, when, where, how*).

Ступені порівняння прислівників

- позитивний (*fast, easily, badly*);
- вищий (*fast — faster, easily — more easily, badly — worse*);
- найвищий (*fast — fastest, easily — most easily, badly — worst*).

Способи утворення ступенів порівняння прислівників

додавання суфіксів <i>-er</i> та <i>-est</i> до форми прислівника в позитивному ступені	односкладові прислівники та прислівник <i>early</i> (<i>hard — harder — hardest, early — earlier — earliest</i>)
вживання слів <i>more</i> і <i>most</i> перед формою прислівника в позитивному ступені	всі інші прислівники (<i>easily — more easily — most easily, quickly — more quickly — most quickly</i>)
утворення ступенів порівняння від різних коренів	<i>badly — worse — worst, well — better — best, little — less — least, much — more — most, far — farther</i> (про відстань) / <i>further</i> (про час і порядок руху) — <i>farthest</i> (про відстань) / <i>furthest</i> (про час і порядок руху)
утворення ступенів порівняння шляхом додавання суфіксів <i>-er</i> та <i>-est</i> або вживання слів <i>more</i> і <i>most</i> для прислівників <i>often, quickly, slowly</i> (<i>often — oftener / more often — oftenest / most often</i>)	

Деякі прислівники мають дві форми: одну, яка співпадає з формою відповідного прикметника, та іншу, яка має суфікс *-ly*. У деяких випадках значення прислівників із суфіксом *-ly* відрізняється від значення прислівників, які співпадають за формою з прикметником.

Прислівник із суфіксом <i>-ly</i>	Значення	Прислівник, який співпадає за формою з прикметником	Значення
<i>lately</i>	недавно	<i>late</i>	пізно
<i>nearly</i>	майже	<i>near</i>	близько

Закінчення таблиці

Прислівник із суфіксом <i>-ly</i>	Значення	Прислівник, який співпадає за формою з прикметником	Значення
<i>prettily</i>	ошатно	<i>pretty</i>	дуже
<i>highly</i>	високо (в переносному значенні)	<i>high</i>	високо (в прямому значенні)
<i>hardly</i>	ледь	<i>hard</i>	завзято
<i>cleanly</i>	чисто	<i>clean</i>	спритно
<i>closely</i>	уважно	<i>close</i>	близько
<i>shortly</i>	незабаром	<i>short</i>	різко
<i>easily</i>	без проблем	<i>easy</i>	спокійно
<i>freely</i>	вільно	<i>free</i>	безплатно
<i>widely</i>	у різних місцях	<i>wide</i>	широко

Числівники

Числівник — частина мови, яка позначає кількість предметів, число, а також порядок предметів при лічбі та відповідає на питання *скільки? котрий? (який?)* (*six, sixth, eighty-seven, eighty-seventh*).

Числівники

Числівники		
прості (<i>one, first, thousand</i>)	похідні — містять суфікси <i>-th, -ty, -teen</i> (<i>fifth, fifty, fifteen</i>)	складені — складаються з двох і більше слів (<i>five hundred and sixty-nine</i>)

Кількісні числівники

- вказують на кількість предметів і відповідають на питання *скільки?* (*three books, one bus*);
- вживаються як прикметники перед іменниками без артикля або присвійного чи вказівного займенника (*Three students were late.*);
- вживаються для позначення років, віку, арифметичних дій, грошових сум (*nineteen forty-five, twenty-five pounds; He is sixteen years old. Seven and five is twelve.*);
- вживаються для позначення номерів розділів, сторінок, частин книг, номерів будинків, кімнат, автобусів, розмірів взуття і предметів одягу (*page twenty-five, room ten*);
- вживаються для позначення чисельника в простих дробах (*two thirds*).

Порядкові числівники

- вказують на порядок предметів при лічбі та відповідають на питання *котрий?* (*the third day, the first floor*);
- утворюються від відповідних кількісних числівників додаванням закінчення *-th* (*ten — tenth, fifty — fiftieth*) (винятки: *first, second, third*);

- іменник, перед яким стоїть порядковий числівник, як правило, вживається з означеним артиклем *the* (*She lives on the third floor.*);
- вживаються для позначення дат (*the sixteenth of May*);
- вживаються для позначення знаменника в простих дробах (*two thirds*).

Прийменники місця, напрямку, часу

Прийменник — це службова частина мови, яка виражає різні відношення іменників, займенників-іменників, а також герундія до інших слів у реченні (іменників, прикметників, дієслів). Прийменники не виконують самостійної функції в реченні і тому не є членами речення.

Розряди прийменників за структурою	Розряди прийменників за значенням
прості (<i>on, with, in</i>)	місця
складні (<i>inside, into, upon</i>)	часу
складені (<i>in front of, instead of, apart from</i>)	напрямку
	причини та мети

Прийменники місця

Прийменники	Значення	Приклади
above	над, вище (в просторовому відношенні)	<i>a path above the lake</i>
across	по той бік, на тому боці (на іншому боці)	<i>a forest across the river</i>
at	у, в, за, на (в деякій точці простору)	<i>at the station, at the table</i>
behind	за, ззаду, позаду (позаду іншого предмета)	<i>behind the forest</i>
below	нижче, під (нижче рівня чого-небудь)	<i>below the surface</i>
beside	поруч із, поблизу, близько (в безпосередній близькості від когонебудь або чого-небудь)	<i>beside the river</i>
between	між (між двома предметами)	<i>between London and Bath</i>
by	при, близько, біля, поряд із (у безпосередній близькості від когонебудь)	<i>a house by the lake</i>
in	всередині, в, на, у межах (у межах якого-небудь простору, об'єкта чи предмета)	<i>in the kitchen, in London</i>
in front of	перед (один предмет перед іншим)	<i>in front of the mirror</i>
near	біля, близько, поряд (поблизу чого-небудь)	<i>regions near the equator</i>

Закінчення таблиці

Прийменники	Значення	Приклади
on	на (на поверхні якого-небудь предмета)	<i>the picture on the wall</i>
opposite	напроти, проти (з іншого боку, по інший бік)	<i>to sit opposite each other</i>
over	над, вище (над яким-небудь предметом чи поверх якого-небудь предмета)	<i>a flight over the sea</i>
under	під, нижче (розташування одного предмета нижче від іншого)	<i>under the roof</i>

Прийменники напрямку

Прийменники	Значення	Приклади
across	крізь, через (рух на інший бік чого-небудь)	<i>to run across the street</i>
from	з, від, із (напрямок дії від початкового пункту руху)	<i>to take the book from the shelf</i>
into	в, у, на, всередину (рух чи напрямок всередину чого-небудь)	<i>to come into the garden</i>
off	з (зі) (вилучення чи відділення від чого-небудь)	<i>Take it off the table!</i>
out of	дієслово з префіксом <i>vi-</i> і прийменником <i>z</i> (рух за межі чого-небудь)	<i>to let somebody out of the house</i>
over	над, вище (рух над яким-небудь предметом, поверх і через що-небудь)	<i>to fly over the ocean</i>
through	через, крізь, по, всередині (рух крізь який-небудь предмет або простір)	<i>to enter the house through the window</i>
to	до, в, у (рух до якої-небудь точки та її досягнення)	<i>to send somebody to Edinburgh</i>
towards	до, за напрямком до (рух до якої-небудь точки без її досягнення)	<i>to turn towards home</i>

Прийменники часу

Прийменники	Значення	Приклади
after	після, за (прямування в часі)	<i>after breakfast</i>
after	через, після (проміжок часу)	<i>after two years</i>
at	точно зазначення часу	<i>at four o'clock</i>
	зазначення періоду часу	<i>at Christmas</i>
before	до, раніше (передування в часі)	<i>before he died</i>
by	до, не пізніше ніж у	<i>by Monday</i>
during	упродовж, протягом, під час	<i>during winter</i>
for	упродовж, протягом	<i>to wait for an hour</i>
from	з, від, починаючи з, починаючи від (вихідний момент, початок)	<i>from Monday to Friday</i>
	з, від, із (період часу, дата)	<i>the painting dates from the 17th century</i>
in	зазначення на рік, час доби, місяць, сезон, проміжок часу	<i>in 2003, in May, in the morning, in an hour</i>
on	зазначення на певний день тижня, дату, точний момент, певний момент дня	<i>on Sunday, on 29 May, on Monday evening</i>
since	з, починаючи з	<i>since times immemorial</i>
	після; після того, як...	<i>since then</i>
till / until	до, не раніше	<i>till last month</i>

Багатозначність деяких прийменників

Прийменники	Значення	Приклади
at	перебування в певній точці простору	<i>at the desk</i>
	присутність при якій-небудь події	<i>at the party</i>
	відстань	<i>at the distance of 40 miles</i>
	точно зазначення часу або періоду часу	<i>at Easter</i>
by	перебування в безпосередній близькості від когось-небудь або чого-небудь	<i>by the square</i>
	дійова особа або діюча сила після дієслова в пасивному стані	<i>a machine driven by electricity</i>
	напрямок руху вздовж якого-небудь об'єкта	<i>to move by the riverside</i>
	засіб або спосіб здійснення дії	<i>by reading aloud</i>
	термін, до якого здійснюється дія	<i>by three o'clock</i>

Закінчення таблиці

Прийменники	Значення	Приклади
for	особа або предмет, ради якого або на користь якого здійснюється дія	<i>food for animals</i>
	тривалість дії	<i>for two months</i>
	оплата чого-небудь у певному еквіваленті	<i>\$10 for a hat</i>
	призначення предмета	<i>A thermometer is used for measuring temperature.</i>
on	перебування на поверхні якого-небудь предмета	<i>a house on the hill</i>
on	тема книги, виступу, предмет переговорів, суперечок	<i>a debate on modern literature</i>
	робота в якій-небудь установі	<i>to be on the committee</i>
	перебування в якому-небудь стані, положенні, процесі	<i>on leave, to be on fire</i>
	певний день тижня, певна дата, чіткий момент	<i>on Sunday</i>

Найбільш уживані особові форми дієслів дійсного стану: Present Simple, Future Simple, Past Simple, Present Continuous, Past Continuous, Present Perfect, Past Perfect.

Особові форми дієслів дійсного стану: Present Perfect Continuous, Past Perfect Continuous. Особові форми дієслів пасивного стану: Present Simple Passive, Future Simple Passive, Past Simple Passive, Present Perfect Passive. Особові форми дієслів у Present Simple для вираження дій у майбутньому після сполучників *if, when*

Дієслово — частина мови, яка позначає дію або стан особи чи предмета. Дієслова відповідають на питання *що робити? що зробити? (to live, to smile, to go)*.

Форми англійського дієслова	
особові (Finite forms)	безособові (Non-finite forms)

Категорії особових форм дієслова

Категорія	Склад категорії	Приклади
особа (Person)	1-ша	<i>I am, I sleep, I have</i>
	2-га	<i>you are, you sleep, you have</i>
	3-тя	<i>he is, he sleeps, he has</i>

Категорія	Склад категорії	Приклади
число (Number)	однина (Singular)	<i>I am, I was</i>
	множина (Plural)	<i>we are, we were</i>
час (Tense)	теперішній (Present Tense)	<i>I am, I build</i>
	минулий (Past Tense)	<i>I was, I built</i>
	майбутній (Future Tense)	<i>I'll be, I'll build</i>
спосіб (Mood)	дійсний (Indicative Mood)	<i>I am a woman.</i>
	наказовий (Imperative Mood)	<i>Be quiet!</i>
	умовний (Subjunctive Mood)	<i>If I were you I would read the book.</i>
стан (Voice)	активний (Active Voice)	<i>The government builds new houses every year.</i>
	пасивний (Passive Voice)	<i>New houses are built every year.</i>
вид (Aspect)	тривалий (Progressive)	<i>I am sleeping. He was reading at 5 p.m. yesterday.</i>
	перфектний (доконаний) (Perfective)	<i>When I came he had already fallen asleep.</i>

Особові форми дієслова

- мають категорії часу, способу, стану та виду;
- мають категорії особи та числа:
  - форми однини та множини дієслова *to be* в теперішньому та минулому часі (*He is a student. We are at school. I was at home yesterday.*);
  - форма 3-ї особи однини дієслова *to have* у теперішньому часі (*He has got a toy car.*);
  - закінчення *-s* у дієсловах (крім модальних) у 3-й особі однини теперішнього часу (*Tom speaks German.*);
- у реченні завжди вживаються тільки у функції присудка.

Основні форми англійського дієслова служать для утворення всієї решти дієслівних форм.

Основні форми англійського дієслова

- перша форма — інфінітив (**the Infinitive**):
  - з часткою *to* (*to-infinitive*) — *to read, to write*;
  - без частки *to* (*bare infinitive*) — *read, write*;
- друга форма — минулий неозначений час (**Past Simple**) — *wrote, worked*;
- третя форма — дієприкметник минулого часу (**Past Participle**) — *written, worked*.

Перехідні та неперехідні дієслова

Перехідні (Transitive)	Неперехідні (Intransitive)
виражають дію, яка безпосередньо переходить на який-небудь предмет, явище чи особу, і мають при собі прямий додаток <i>(to tell the truth, to give advice)</i>	виражають дію, яка не переходить безпосередньо на предмет чи особу, і взагалі не можуть мати при собі додатка <i>(to sleep, to snore)</i> чи прямого додатка <i>(to listen to music, to look at the sky)</i>

Розряди дієслів за значенням і функцією, яку виконують у реченні

- **сміслові (Notional verbs):**
  - мають самостійне значення;
  - вживаються в реченні в ролі простого присудка (*He knows English.*);
- **допоміжні (Auxiliary verbs) (*to be, to do, to have, shall, will, should, would*):**
  - не мають самостійного значення;
  - використовуються для утворення складних дієслівних форм (*I have seen the film.*);
- **дієслова-зв'язки (Link-verbs) (*to be, to seem, to become, to grow, to turn, to get, to look*):**
  - служать для утворення складеного іменного присудка (*He is tired.*);
  - ніколи не опускаються в складеному іменному присудкові;
- **модальні (Modal Verbs) (*can, may, must, ought to, shall, should, will, would, need, dare, to be to, to have to*):**
  - виражають можливість, ймовірність, необхідність, бажаність здійснення дії, вираженої смисловим дієсловом;
  - вживається у поєднанні з інфінітивом смислового дієслова, як правило, без частки *to* (*I must go. We ought to be polite.*).

Групи дієслів за способом утворення форм минулого неозначеного часу та дієприкметник минулого часу

- **правильні (Regular Verbs)** — додавання до форми інфінітива закінчення **-ed**:
to pass — passed;
- **неправильні (Irregular Verbs)** — інші способи: *to smell — smelt*.

Форми цих дієслів треба запам'ятати!

Форми способу виражають відношення дії до дійсності

- **дійсний (Indicative mood)** — показує дію як об'єктивний факт (*I work five days a week.*);
- **наказовий (Imperative mood)** — передає спонукання до дії (прохання, наказ, порада) (*Help me, please!*);
- **умовний (Subjunctive mood)** — розглядає дію не як реальний факт, а як передбачувану чи бажану (*If I were you I wouldn't go there.*).

Стан	
активний (Active voice) — підмет є особою (або предметом), яка здійснює дію <i>(John wrote a letter.)</i>	пасивний (Passive voice) — підмет є особою (або предметом), яка піддається дії з боку іншої особи або предмета <i>(The letter was written by John.)</i>
вживаються перехідні та неперехідні дієслова	вживаються перехідні дієслова

Особові форми дієслова

- «прості» часи (**Simple Tenses**) — констатація факту здійснення дії в теперішньому, минулому чи майбутньому часі без вказування на його тривалість, закінченість і безвідносно до якої-небудь іншої дії або моменту:
  - Present Simple;
  - Past Simple;
  - Future Simple;
- «тривалі» часи (**Continuous Tenses**) — вираження тривалої дії, яка почалася до певного моменту в теперішньому, минулому чи майбутньому часі і яка все ще здійснюється, здійснювалася або буде здійснюватися в цей момент:
  - Present Continuous;
  - Past Continuous;
  - Future Continuous;
- «доконані» часи (**Perfect Tenses**) — вираження дії, здійсненої до певного моменту в теперішньому, минулому чи майбутньому часі:
  - Present Perfect;
  - Past Perfect;
  - Future Perfect;
- «доконані тривалі» часи (**Perfect Continuous Tenses**) — вираження тривалої дії, яка почалася до певного моменту в теперішньому, минулому чи майбутньому часі і тривала певний період часу, включаючи цей момент:
  - Present Perfect Continuous;
  - Past Perfect Continuous;
  - Future Perfect Continuous.

Часи групи Simple

The Present Simple Tense (Теперішній неозначений час)

Утворення

- стверджувальна форма співпадає з формою інфінітива (без частки *to*) у всіх особах, крім 3-ї особи однини, яка приймає закінчення *-s/-es* (*I/They read; He reads.*);
- питальна форма — за допомогою допоміжного дієслова *to do* в теперішньому часі (*does* для 3-ї особи однини) перед підметом і форми інфінітива (без частки *to*) смислового дієслова (*Do I/they read?; Does he read?*);
- заперечна форма — за допомогою допоміжного дієслова (*do/does*), заперечної частки *not* і форми інфінітива смислового дієслова (без частки *to*) (*I/they do not read; He does not read*);
- питально-заперечна форма — за допомогою допоміжного дієслова (*do/does*) і заперечної частки *not* (*Don't I/they read?; Doesn't he read?*).

Вживання

- звична, постійна дія, властива підмету з прислівниками неозначеного часу і словосполученнями *always, never, occasionally, often, sometimes, usually, every week, on Sundays, twice a year, etc* (*It never rains in winter.*);
- загальновідомі істини безвідносно до часу (*The sun rises in the east.*);
- заяви та ствердження (*I bet you don't know the truth!*);
- дія в найближчому майбутньому, яка відбудеться за розкладом (*The train leaves at 6 p.m. tomorrow.*);

- заголовки статей про події, які недавно відбулися (*Ship sinks in storm.*);
- інструкції (*To start work, first you press the red button.*);
- план туристичного маршруту (*On day two we visit the Leeds Castle.*);
- передача змісту книг, фільмів, газетних статей (*At the beginning of the book, three men find \$4 million in a crashed plane.*);
- із фразами *It says here, I see, I gather, I hear, I understand, they say, (someone) says, (someone) tells me* для введення нової інформації, яку ми почули, прочитали, побачили чи яку нам повідомили (*I gather you are worried about Ken.*);
- майбутня дія (замість Future Simple) в підрядних реченнях часу й умови (*I'll call you if/when he comes.*);
- дія, яка відбувається в момент мовлення (замість Present Continuous), з дієсловами, які не вживають у часах групи Continuous (*I see a ship in the harbour.*).

The Past Simple Tense (Минулий неозначений час)

Утворення

- **стверджувальна форма:**
  - **правильних дієслів** — додавання у всіх особах закінчення *-ed* до форми інфінітива (*to call — I/He/They called.*);
  - **неправильних дієслів** — іншими способами (*to feel — felt, to sing — sang*);
- **питальна форма** (правильних і неправильних дієслів) — за допомогою допоміжного дієслова *to do* в минулому часі (*did*) перед підметом і форми інфінітива смислового дієслова без частки *to* (*Did I/he/they call?; Did I/he/they sing?*);
- **заперечна форма** (правильних і неправильних дієслів) — за допомогою допоміжного дієслова *did*, заперечної частки *not* після допоміжного дієслова та форми інфінітива смислового дієслова без частки *to* (*I/He/They did not call; I/He/They did not feel.*).
- **питально-заперечна форма** — за допомогою допоміжного дієслова *did* і заперечної частки *not* (*Didn't I/he/they read?*).

Вживання

- дія, яка відбулася в минулому відрізку часу, з обставинами часу *yesterday, a month ago, last week, the other day, in 2011, etc* (*The train left ten minutes ago.*);
- минула дія, яка повторюється або звична минула дія (*Last year I went to see my grandparents a lot.*);
- ряд минулих дій, які передаються в тій послідовності, в якій вони відбувалися (*She entered the room, turned on the light and opened the window.*);
- дія, яку ми мали намір здійснити в минулому, але не здійснили чи не здійснимо в майбутньому, з дієсловами *to consider, to expect, to hope, to intend, to mean, to plan, to think, to want* (*I thought of going to Italy this year, but I haven't decided.*);
- у розповідях для передачі одиначної закінченої дії (*Erica dropped her bag, while she was getting into her car.*);
- дія, яка здійснюється в момент мовлення (замість Past Continuous), з дієсловами, які не вживаються у часах групи Continuous (*I was listening to him carefully, but I didn't understand him.*).

Конструкція *used to do something* вживається тільки в минулому часі, українською мовою перекладається як «раніше, бувало».

Вживання

- дія, яка повторюється, в минулому, яка вже не відбувається в теперішньому часі (*We used to go fishing on Sundays last year.*);
- дія або стан, які відбувалися тривалий період часу в минулому (*He used to be my good friend.*).

The Future Simple Tense (Майбутній неозначений час)**Утворення**

- **стверджувальна форма** — за допомогою допоміжного дієслова *will* і форми інфінітива смислового дієслова (без частки *to*) (*I / He / They will go there.*);
- **питальна форма** — за допомогою допоміжного дієслова *will* перед підметом (*Will I / he / they go there?*);
- **заперечна форма** — за допомогою заперечної частки *not* після допоміжного дієслова *will* (*I / He / They will not (won't) go there.*);
- **питально-заперечна форма** — за допомогою допоміжного дієслова *shall / will* і заперечної частки *not* (*Won't they read?*).

У сучасній англійській мові допоміжне дієслово *will* вживається для всіх осіб; допоміжне дієслово *shall* вживається з 1-ю особою однини та множини у мові офіційного спілкування.

Вживання

- опис відомих фактів (*The next UEFA Euro will be in 2020.*);
- рішення, прийняте в момент розмови (*OK, I'll take the blue one.*);
- прогнозування дії в найближчому майбутньому на основі особистої думки чи досвіду (*I'm sure the children will enjoy the circus.*).

Зворот *to be going to do something***Вживання**

- особисті плани та наміри здійснити дію в майбутньому (*I'm going to stay in tonight and read a book.*);
- рішення відносно майбутнього (*I know what I'm going to do. I'm going to sack you.*);
- прогнозування найближчого майбутнього на основі наявних фактів (*Look at the sky! It's going to rain!*).

Часи групи Continuous**The Present Continuous Tense (Теперішній тривалий час)****Утворення**

- **стверджувальна форма** — за допомогою допоміжного дієслова *to be* в теперішньому часі (*am, is, are*) і форми дієприкметника теперішнього часу (Present Participle) смислового дієслова (*I am climbing a mountain. He is climbing a mountain. They are climbing a mountain.*);
- **питальна форма** — за допомогою допоміжного дієслова (*am, is, are*) перед підметом (*Am I climbing a mountain? Is he climbing a mountain? Are they climbing a mountain?*);
- **заперечна форма** — за допомогою заперечної частки *not* після допоміжного дієслова (*am, is, are*) (*I am not climbing a mountain. He is not climbing a mountain. They are not climbing a mountain.*);

- **питально-заперечна форма** — за допомогою допоміжного дієслова (*am / is / are*) і заперечної частки *not* (*Isn't he reading?; Aren't they climbing a mountain?*).

Вживання

- тривала дія, яка здійснюється в момент мовлення, з обставинами часу *now, at the moment, etc.* (*I am not reading now.*);
- тривала дія, яка здійснюється в теперішній період часу, але не обов'язково в момент мовлення, з обставинами часу *today, this week, this year, etc.* (*My car has broken down, so I'm walking to work these days.*);
- завчасно запланована дія в найближчому майбутньому (*I'm seeing my solicitor tomorrow morning.*);
- часто повторювана дія, яка викликає роздратування, з прислівниками *always, constantly, continually, forever* (*You are always complaining about my behaviour!*);
- ситуація, яка змінюється (*More and more people are giving up smoking.*);
- майбутня тривала дія (замість Continuous) в підрядних реченнях часу й умови (*I'll wake you up, if you are sleeping when he comes.*).

Відмінності у вживанні дієслів, які позначають як стани, так і дії, в часах груп Simple і Continuous

Дієслова	Simple Tenses	Continuous Tenses
appear	= справляти враження; здаватися (<i>It appears to me that they will not come.</i>)	= виступати на сцені, бути показаним по телебаченню (<i>She is appearing in a new TV series.</i>)
be	= перебувати в якому-небудь стані; володіти якою-небудь якістю (<i>Jack is a fool.</i>)	= тимчасово перебувати в якому-небудь стані або володіти якою-небудь якістю (<i>Don't mind Jack, he's just being foolish.</i>)
depend (on)	= перебувати в залежності від кого-небудь (<i>His decision will depend on many factors.</i>)	= покластися, розраховувати на кого-небудь або що-небудь (<i>I'm depending on your help.</i>)
do	= працювати (<i>What do you do for a living?</i>)	= робити, виконувати дію (<i>What are you doing?</i>)
expect	= гадати, передбачати (<i>I don't expect you to understand it at once.</i>)	= чекати, очікувати (<i>I'm expecting an important call.</i>)
feel	= почувати, відчувати (<i>He never feels pity for other people.</i>)	= обмацувати, промацувати (<i>I was feeling my way out of the dark room.</i>)
guess	= гадати, вважати (<i>I guess that he'll be late.</i>)	= міркувати, здогадуватися (<i>You are guessing the answer!</i>)
have	= мати, володіти (<i>I have a nice house in the suburbs.</i>)	= короткочасна дія, позначена іменником (<i>I'm having a rest at the seaside.</i>)
hear	= слухати (<i>I don't hear any noise.</i>)	= видумувати, фантазувати (<i>You are hearing things!</i>)
imagine	= припускати, гадати, думати (<i>I imagine it will rain.</i>)	= уявляти, уявляти собі (<i>You are imagining things!</i>)

Дієслова	Simple Tenses	Continuous Tenses
look	= мати вигляд, здаватися (<i>The building looks so big!</i>)	= дивитися, глядіти (<i>Why are you looking at me like that?</i>)
	= виглядати (про зовнішність) (<i>Jack looks ill.</i>)	
measure	= мати розмір (<i>The tablecloth measures 18 by 20 feet.</i>)	= вимірювати, міряти (<i>Why are you measuring the window?</i>)
see	= бачити (<i>Do you see those lovely birds?</i>)	= бачитися, зустрічатися, відвідувати (<i>I'm seeing my friend tonight.</i>)
	= розуміти, усвідомлювати (<i>Now you see what it is to be careless.</i>)	= проводити, супроводжувати (— <i>Where is Nick? — He's seeing the visitors around the office.</i>)
smell	= мати запах; пахнути (<i>His breath smells of garlic.</i>)	= нюхати (<i>Why are you smelling the cheese?</i>)
suppose	= гадати, думати (<i>We suppose that the situation will improve.</i>)	= припускати, допускати (<i>So, you are supposing he's guilty.</i>)
taste	= мати смак (<i>This strange fruit tastes slightly of lemon.</i>)	= пробувати (на смак) (<i>I'm just tasting the soup.</i>)
think	= гадати, вважати (<i>What do you think of this singer?</i>)	= міркувати, обмірковувати (<i>What are you thinking about?</i>)
weigh	= важити (<i>Your suitcase weighs quite a lot.</i>)	= зважувати (<i>The doctor is weighing the baby.</i>)

Групи дієслів, які не вживаються в часах групи Continuous

- дієслова чуттєвого сприйняття: *to see, to hear, to feel, to smell, to taste*;
- дієслова, які позначають почуття та емоції: *to adore, to care for, to detest, to dislike, to hate, to love, to like, to respect*;
- дієслова, які позначають бажання: *to desire, to want, to wish*;
- дієслова, які позначають розумову діяльність: *to admire, to appreciate, to assume, to believe, to consider (= to regard), to doubt, to expect (= to suppose), to feel (= to consider), to imagine, to know, to mind (= to object), to perceive, to presume, to recall, to recognize, to recollect, to regard, to remember, to suppose, to think (= to consider), to trust, to understand*;
- дієслова, які позначають відношення і належність: *to apply, to be, to belong, to concern, to consist, to contain, to depend, to deserve, to differ, to equal, to fit, to have, to hold (= to contain), to include, to involve, to lack, to matter, to need, to owe, to own, to possess, to remain, to require, to resemble, to result, to signify*;
- дієслова, які позначають безпосереднє здійснення названої дії: *to admit, to apologize, to acknowledge, to advise, to beg, to confess, to congratulate, to deny, to forbid, to guarantee, to name, to order, to permit, to predict, to promise, to refuse, to remind, to request, to suggest, to thank, to warn*;

- **інші дієслова:** *to agree, to allow, to appear (= to seem), to astonish, to attract, to claim, to consent, to displease, to envy, to fail to do, to find, to forgive, to intend, to interest, to keep doing, to manage to do, to mean, to object, to please, to prefer, to prevent, to puzzle, to realize, to satisfy, to seem, to succeed, to suit, to surprise, to tend, to value.*

The Past Continuous Tense (Минулий тривалий час)

Утворення

- **стверджувальна форма** — за допомогою допоміжного дієслова *to be* у формі минулого часу (*was, were*) і форми дієприкметника теперішнього часу (Present Participle) смислового дієслова (*I was driving to work. He was driving to work. They were driving to work.*);
- **питальна форма** — за допомогою допоміжного дієслова (*was, were*) перед підметом (*Was I driving to work? Was he driving to work? Were they driving to work?*);
- **заперечна форма** — за допомогою заперечної частки *not* після допоміжного дієслова (*was, were*) (*I was not driving to work. He was not driving to work. They were not driving to work.*);
- **питально-заперечна форма** — за допомогою допоміжного дієслова (*was / were*) і заперечної частки *not* (*Wasn't he driving to work?; Weren't they driving to work?*).

Вживання

- незакінчена тривала дія в минулому з обставинами часу *all day long, all day yesterday, at the time, at that moment, at six o'clock, the whole evening, etc.* (*I was having dinner at the time.*);
- дві тривалі дії, які здійснювалися одночасно (*While Jim was doing his gardening, Sarah was knitting.*);
- тривала дія в минулому, перервана іншою дією в минулому (*I was drinking my coffee when the phone rang.*);
- опис фонових подій (*Jane entered the room and looked around. All the kids were playing, only Ann was sitting at her desk and crying.*);
- часто повторювана дія, яка викликає роздратування (*When Kate was at school, she was always losing her books!*);
- ситуація, яка змінюється, в минулому (*More and more people were losing jobs.*).

The Future Continuous Tense (Майбутній тривалий час)

Утворення

- **стверджувальна форма** — за допомогою допоміжного дієслова *to be* у формі майбутнього часу (*will be*) і форми дієприкметника теперішнього часу (Present Participle) смислового дієслова (*I / He / They will be drawing at 7 p.m.*);
- **питальна форма** — за допомогою першого допоміжного дієслова (*will*) перед підметом (*Will I / he / they be drawing at 7 p.m.?*);
- **заперечна форма** — за допомогою заперечної частки *not* після першого допоміжного дієслова (*will*) (*I / He / They will not be drawing at 7 p.m.*);
- **питально-заперечна форма** — за допомогою допоміжного дієслова *will* і заперечної частки *not* (*Won't he / they be drawing at 7 p.m.?*).

Вживання

- дія, яка здійснюватиметься в певний момент чи відрізок часу в майбутньому, з обставинами часу *tomorrow, next week, some time, at five o'clock, at that moment, all day long, all day tomorrow, all the time, the whole evening*, etc. (*I'll be meeting him at five o'clock tomorrow. I'll be cramming for my exams in June.*);
- запланована дія в майбутньому (*The Killers will be performing live in Paris this May.*);
- події, які в будь-якому випадку відбудуться в майбутньому за незалежних від вас обставин (*John is sixty-five, so he'll be retiring next month.*).

Часи групи Perfect

The Present Perfect Tense (Теперішній доконаний час)

Утворення

- **стверджувальна форма** — за допомогою допоміжного дієслова *to have* у формі теперішнього часу (*have, has*) і форми дієприкметника минулого часу (Past Participle) смислового дієслова (*I have read the book. He has read the book. They have already read the book.*);
- **питальна форма** — за допомогою допоміжного дієслова (*have, has*) перед підметом (*Have I read the book? Has he read the book? Have they read the book?*);
- **заперечна форма** — за допомогою заперечної частки *not* після допоміжного дієслова (*have, has*) (*I have not read the book yet. He has not read the book yet. They have not read the book yet.*);
- **питально-заперечна форма** — за допомогою допоміжного дієслова (*has/have*) і заперечної частки *not* (*Hasn't he read the book yet? Haven't they read the book yet?*).

Вживання

- дія, яка минула, без зазначення конкретного часу її здійснення (*My brother has had three car accidents.*);
- дія, яка здійснилася до цього моменту, результат якої наявний на цей час, з прислівниками *ever, never, often, already, yet, just, lately, since*; прийменниками *since* и *for*; обставинами часу *today, this week, this month*, etc. (*My laptop has just broken down.*);
- дія, здійснена в період часу, який не минув (*I haven't read anything interesting this month.*);
- опис життєвого досвіду людини на цей момент (*She has been to all European countries.*);
- опис змін, що сталися, при порівнянні теперішнього та минулого (*Our climate has become much warmer.*);
- опис стану, який триває до цього моменту включно (з дієсловами стану замість Present Perfect Continuous) (*I've known him since we were at school.*);
- здійснена майбутня дія (замість Future Perfect у підрядних реченнях часу й умови) (*I'll take a short holiday as soon as I have finished the project.*).

The Past Perfect Tense (Минулий доконаний час)

Утворення

- **стверджувальна форма** — за допомогою допоміжного дієслова *to have* у формі минулого часу (*had*) і форми дієприкметника минулого часу (Past Participle) смислового дієслова (*I / He / They had taken the exam by noon.*);
- **питальна форма** — за допомогою допоміжного дієслова (*had*) перед підметом (*Had I / he / they taken the exam by noon?*);
- **заперечна форма** — за допомогою заперечної частки *not* після допоміжного дієслова (*had*) (*I / He / They had not taken the exam by noon.*);
- **питально-заперечна форма** — за допомогою допоміжного дієслова (*had*) і заперечної частки *not* (*Hadn't I / he / they taken the exam by noon?*).

Вживання

- дія, яка минула, яка вже здійснилася до певного моменту в минулому (*By the time he came, we had already finished our meal.*);
- у головному реченні за наявності прислівників *hardly, scarcely, no sooner* (часто супроводжується інверсією) (*Hardly had he arrived, when it started to rain.*).

The Future Perfect Tense (Майбутній доконаний час)

Утворення

- **стверджувальна форма** — за допомогою допоміжного дієслова *to have* у формі майбутнього часу (*will have*) і форми дієприкметника минулого часу (Past Participle) смислового дієслова (*I / He / They will have eaten breakfast by 9 o'clock.*);
- **питальна форма** — за допомогою першого допоміжного дієслова (*will*) перед підметом (*Will I / he / they have eaten breakfast by 9 o'clock?*);
- **заперечна форма** — за допомогою заперечної частки *not* після першого допоміжного дієслова (*will*) (*I / He / They will not have eaten breakfast by 9 o'clock.*);
- **питально-заперечна форма** — за допомогою допоміжного дієслова (*will*) і заперечної частки *not* (*Won't I / he / they have finished the book by Monday?*).

Вживання

- майбутня дія, яка здійсниться до певного моменту в майбутньому, з обставинами часу, які починаються з *by* (*Jane will have had all her exams by June.*).

Часи групи Perfect Continuous

The Present Perfect Continuous Tense (Теперішній доконаний тривалий час)

Утворення

- **стверджувальна форма** — за допомогою допоміжного дієслова *to be* у формі Present Perfect (*have been / has been*) і форми дієприкметника теперішнього часу (Present Participle) смислового дієслова (*I / They have been reading since 2 p.m. He has been reading since 2 p.m.*);
- **питальна форма** — за допомогою першого допоміжного дієслова (*have / has*) перед підметом (*Have I / they been reading since 2 p.m.? Has he been reading since 2 p.m.?*);
- **заперечна форма** — за допомогою заперечної частки *not* після першого допоміжного дієслова (*have / has*) (*I / They have not been reading since 2 p.m. He has not been reading since 2 p.m.*);

- **питально-заперечна форма** — за допомогою допоміжного дієслова (*has/have*) і заперечної частки *not* (*Hasn't he been reading since 7 p.m.?*; *Haven't I been reading since 7 p.m.?*).

Вживання

- дія, яка почалася в минулому і ще здійснюється в цей час, із обставинами часу *for a long time, for a month, since five o'clock, since yesterday, since 2011, etc.* (*It's been raining since five o'clock.*);
- тривала дія, яка почалася в минулому і закінчилася безпосередньо перед моментом мовлення (*I've been waiting for you for two hours!*);
- щоб пояснити ситуацію тепер (*I've been running — that's why I look hot.*).

The Past Perfect Continuous Tense (Минулий доконаний тривалий час)

Утворення

- **стверджувальна форма** — за допомогою допоміжного дієслова *to be* у формі Past Perfect (*had been*) і форми дієприкметника теперішнього часу (Present Participle) смислового дієслова (*I/He/They had been sleeping for two hours when you came.*);
- **питальна форма** — за допомогою першого допоміжного дієслова (*had*) перед підметом (*Had I/he/they been sleeping for two hours when you came?*);
- **заперечна форма** — за допомогою заперечної частки *not* після першого допоміжного дієслова (*had*) (*I/He/They had not been sleeping for two hours when you came.*);
- **питально-заперечна форма** — за допомогою допоміжного дієслова (*had*) і заперечної частки *not* (*Hadn't I/he/they been sleeping for two hours when you came?*).

Вживання

- тривала минула дія, яка почалася раніше від іншої минулої дії, вираженої в Past Simple, і ще відбувається в момент її здійснення, з обставинами часу *for a long time, for a month, for an hour, etc.* (*I had been knitting for an hour when my husband came.*);
- тривала минула дія, яка закінчилася безпосередньо перед моментом настання іншої минулої дії (*He was very tired when he came home as he had been playing tennis.*).

The Future Perfect Continuous Tense (Майбутній доконаний тривалий час)

Утворення

- **стверджувальна форма** — за допомогою допоміжного дієслова *to be* у формі Future Perfect (*will have been*) і форми дієприкметника теперішнього часу (Present Participle) смислового дієслова (*I/He/They will have been sleeping for two hours by 5 p.m.*);
- **питальна форма** — за допомогою першого допоміжного дієслова (*will*) перед підметом (*Will I/he/they have been sleeping for two hours by 5 p.m.?*);
- **заперечна форма** — за допомогою заперечної частки *not* після першого допоміжного дієслова (*will*) (*I/He/They will not have been sleeping for two hours by 5 p.m.*);
- **питально-заперечна форма** — за допомогою допоміжного дієслова (*will*) і заперечної частки *not* (*Won't I/he/they have been sleeping for two hours by 5 p.m.?*).

Вживання

- тривала майбутня дія, яка розпочнеться раніше від іншої майбутньої дії (або моменту) і буде ще здійснюватися в момент її настання, з обставинами часу, які починаються з *by* (*By the end of the month, I'll have been working at this factory for twenty years!*).

Future-in-the-Past («Майбутній час у минулому»)

Утворення і вживання

- утворюється за допомогою допоміжних дієслів *should* і *would* (у сучасній англійській мові допоміжне дієслово *would* вживається для всіх осіб);
- не має питальної і питально-заперечної форм;
- слугує для вираження майбутнього не щодо моменту мовлення, а до минулого моменту, тобто для вираження майбутньої дії, про яку йшлося в минулому.

Форми «майбутнього часу в минулому»

- майбутній простий у минулому (Future-Simple-in-the-Past) (*would work*);
- майбутній тривалий у минулому (Future-Continuous-in-the-Past) (*would be working*);
- майбутній доконаний у минулому (Future-Perfect-in-the-Past) (*would have worked*);
- майбутній доконаний тривалий у минулому (Future-Perfect-Continuous-in-the-Past) (*would have been working*).

Значення форм «майбутнього часу в минулому»

Форма	Значення
майбутній простий у минулому	замінює Future Simple у підрядних реченнях, коли присудок головного речення виражено дієсловом у минулому часі
майбутній тривалий у минулому	замінює Future Continuous у підрядних реченнях, коли присудок головного речення виражено дієсловом у минулому часі
майбутній доконаний у минулому	замінює Future Perfect у підрядних реченнях, коли присудок головного речення виражено дієсловом у минулому часі
майбутній доконаний тривалий у минулому	замінює Future Perfect Continuous у підрядних реченнях, коли присудок головного речення виражено дієсловом у минулому часі

Passive Voice (Пасивний стан)

Пасивний стан вживається, коли підмет позначає особу чи предмет, які піддаються дії з боку іншої особи чи предмета (*St Paul's Cathedral was designed by Christopher Wren*). Якщо в англійському активному стані присудок має два додатки — прямий і безпrijменниковий непряий, то дійсному звороту можуть відповідати два паралельних пасивних звороти.

Активний стан	Пасивний стан
<i>They showed me their new flat.</i>	<i>I was shown their new flat.</i>
	<i>Their new flat was shown to me.</i>

Прийменники *by* і *with* у пасивному стані

Прийменник <i>by</i>	Прийменник <i>with</i>
вказує на особу, яка здійснює дію	вказує на знаряддя або спосіб здійснення дії
<i>My purse was found by one of the cleaners.</i>	<i>The man was hit on his head with a hammer.</i>

Утворення

- **стверджувальна форма** — за допомогою допоміжного дієслова *to be* у відповідному часі та форми дієприкметника минулого часу (Past Participle) смислового дієслова (*The mail will be delivered tomorrow. The book is being read now.*);
- **питальна форма** — за допомогою допоміжного дієслова / першого допоміжного дієслова для складних форм перед підметом (*When was the work done? Has the work been done yet?*);
- **заперечна форма** — за допомогою заперечної частки *not* після допоміжного дієслова / першого допоміжного дієслова для складних форм (*The work was not done last week. The work will not (won't) be done tomorrow.*);
- **питально-заперечна форма** — за допомогою допоміжного дієслова / першого допоміжного дієслова для складних форм перед підметом і заперечної частки *not* (*Wasn't the work done yesterday? Hasn't the work been done yet?*).

Вживання

- у центрі уваги того, хто говорить, знаходиться особа чи предмет, що піддається дії, а не особа чи предмет, що здійснює дію (*The prize was won by Jack.*);
- особа, яка здійснює дію, невідома (*My purse has been stolen.*);
- особа, яка здійснює дію, очевидна та згадування не потребує (*Ann has been arrested!*);
- особа, яка здійснює дію, не має значення в цій ситуації (*I was advised to obtain a visa in advance.*).

Часи в пасивному стані

	Simple	Continuous	Perfect
Present	<i>I am asked</i>	<i>I am being asked</i>	<i>I have been asked</i>
Past	<i>I was asked</i>	<i>I was being asked</i>	<i>I had been asked</i>
Future	<i>I will be asked</i>	—	<i>I will have been asked</i>
Future-in-the-Past	<i>I would be asked</i>	—	<i>I would have been asked</i>

Інші способи передачі пасивного стану

Способи передачі пасивного стану	Значення	Приклади
зворот <i>have something done</i>	дія, яка виконується не самим підметом, а кимось іншим за нього або для нього	<i>I've just had my car serviced.</i>
	неприємна подія, яка сталася з підметом (невдача, аварія тощо)	<i>I have had my car stolen so I need a lift.</i>

Закінчення таблиці

Способи передачі пасивного стану	Значення	Приклади
зворот <i>get something done</i>	дія, яка виконується не самим підметом, а кимось іншим за нього або для нього (в розмовній мові)	<i>I eventually got my car serviced.</i>
	неприємна подія, яка сталася з підметом (невдача, аварія тощо) (в розмовній мові)	<i>He got his nose broken in a fight.</i>
	закінчення дії (= вдалося)	<i>I got my work finished in the end.</i>
	накази, розпорядження	<i>Get your hair cut!</i>

Non-Finite Forms of the Verb (Неособові форми дієслова)**Неособові форми дієслова**

інфінітив (Infinitive)	герундій (Gerund)	дієприкметники (Participle I, Participle II)
------------------------	-------------------	--

Характеристики неособових форм дієслова

не мають категорій особи, числа, часу та способу	деякі неособові форми мають категорії стану та виду
не виступають у реченні у функції простого присудка	можуть виступати у функції майже всієї решти членів речення

Інфінітив (Infinitive)

Інфінітив (неозначена форма дієслова) — неособова форма дієслова, яка тільки називає дію, але не вказує ні на особу, ні на число. Інфінітив відповідає на питання *що робити? що зробити?* (*to build* — будувати, збудувати; *to read* — читати, прочитати; *to smile* — усміхатися, усміхнутися).

Типи інфінітива

повний інфінітив з часткою <i>to</i> (Full Infinitive) (<i>It seemed impossible to save money.</i>)	інфінітив без частки <i>to</i> (Bare Infinitive) (<i>I heard him lock the door.</i>)	інфінітив з відокремленою часткою <i>to</i> (Split Infinitive) (розщеплений інфінітив) — повний інфінітив, між часткою і дієсловом якого стоїть прислівник (<i>It would take ages to really master this subject.</i>)
--	---	--

Вживання інфінітива без частки *to*

- після модальних дієслів *must, can (could), may (might), need, dare, shall, will, should, would* (*I could do it tomorrow.*);

- у звороті «об'єктний відмінок з інфінітивом» після дієслів *to feel, to hear, to see, to watch*, etc. (*She watched him drive off.*);
- після дієслова *to make* (в активному стані) і дієслова *to let* (*He made me move my car. He let me move my car.*);
- після виразів *had better, would rather, would sooner, rather than, sooner than, do nothing but / except* (*He does nothing but complain. I'd rather wait till tomorrow.*);
- другий інфінітив після сполучника *and* (*He intended to sit in the garden and write letters.*).

Утворення форм часу та стану інфінітива

	Active	Passive
Simple	<i>to + дієслово</i> (<i>to invite</i>)	<i>to be + past participle</i> (<i>to be invited</i>)
Continuous	<i>to be + present participle</i> (<i>to be inviting</i>)	—
Perfect	<i>to have + past participle</i> (<i>to have invited</i>)	<i>to have been + past participle</i> (<i>to have been invited</i>)
Perfect Continuous	<i>to have been + present participle</i> (<i>to have been inviting</i>)	—

Значення форм інфінітива

Форма інфінітива	Значення	Приклади
Simple	одночасність із дією дієслова-присудка	<i>I saw him take the money.</i>
	дія, наступна за дією дієслова-присудка	<i>I want to help him in this large-scale undertaking.</i>
	дія безвідносно до часу її здійснення	<i>To lean out of the window is dangerous.</i>
Continuous	тривала дія, одночасна з дією дієслова-присудка	<i>He pretended to be looking for a book.</i>
Perfect	дія, яка передуює дії дієслова-присудка	<i>He happened to have driven that kind of car before.</i>
	після модальних дієслів <i>should, ought to, could, might, i was (were) to</i> і виразу <i>would like to</i> для позначення дії, яка повинна була або могла здійснитися, але не здійснилася	<i>The house was to have been ready today. (= but it is not)</i> <i>I could have made a lot of money. (= but I didn't)</i>
	після модальних дієслів <i>must</i> і <i>may / might</i> для вираження припущення відносно минулої дії	<i>He might have left.</i> <i>He must have gone there alone.</i>

Закінчення таблиці

Форма інфінітива	Значення	Приклади
Perfect Continuous	тривала дія, яка здійснювалася упродовж відрізка часу, який передував дії дієслова-присудка	<i>He appears to have been waiting for a long time.</i>

Функції в реченні

- підмет;
- частина складеного іменникового присудка*;
- частина складеного дієслівного присудка;
- додаток;
- означення;
- обставина;
- вставний член речення.

* Виконує функцію додатка після підмета, вираженого іменниками *act, action, advice, aim, ambition, answer, business, consequence, custom, desire, difficulty, duty, function, habit, hope, idea, instruction, intention, job, method, need, order, plan, policy, problem, purpose, reason, requirement, role, rule, task, thing, thought, way, wish, work, etc.*

Виконує функцію додатка після:

- дієслів *to agree, to aim, to appear, to arrange, to ask, to begin, to bother, to care (=to like), to cease, to claim, to consent, to continue, to decide, to decline, to demand, to deserve, to determine, to expect, to fail, to fear, to forget, to go on, to guarantee, to happen, to hate, to help, to hesitate, to hope, to intend, to learn, to like, to love, to manage, to mean, to need, to neglect, to offer, to plan, to prefer, to prepare, to pretend, to promise, to prove, to refuse, to regret, to remember, to seem, to start, to tend, to threaten, to trouble, to try, to undertake, to want, to wish, etc.;*
- прикметників *able, afraid, amused, annoyed, anxious, ashamed, astonished, careful, certain, crazy, curious, delighted, determined, difficult, due, eager, easy, fit, fortunate, free, frightened, furious, glad, grateful, good, happy, hard, helpless, horrified, impatient, impossible, interested, keen, likely, lucky, moved, obliged, pleased, possible, prepared, proud, puzzled, quick, ready, relieved, right, safe, scared, slow, sorry, sure, surprised, thankful, touched, unable, unlikely, unwilling, unwise, useless, willing, wise, wonderful, worthy, wrong, etc.;*
- усталених словосполучень *to be about, to do one's best, to do what one can, to make an / every effort, to make sure, to make up one's mind, to take care, to take the trouble, to turn out, etc.;*
- у моделі «формальний підмет *it* + прикметник + інфінітив» після прикметників *absurd, advisable, amazing, astonishing, awful, awkward, bad, careless, characteristic, charming, complicated, convenient, correct, cruel, curious, dangerous, delightful, desirable, difficult, dull, easy, embarrassing, enough, fair, fine, foolish, funny, good, hard, helpful, horrid, important, impossible, interesting, kind, late, marvelous, natural, necessary, nice, normal, odd, pleasant, possible, proper, reasonable, remarkable, ridiculous, right, sad, safe, satisfying, sensible, shocking, silly, strange, suitable, surprising, stupid, sufficient, terrible, typical, unnatural, unnecessary, unreasonable, unwise, useful, useless, wise, wonderful, wrong, etc.;*

- у моделі «формальний підмет *it* + додаток + інфінітив» після дієслів *to amaze, to annoy, to cause, to delight, to excite, to comfort, to frighten, to hurt, to interest, to irritate, to mean, to occur, to please, to puzzle, to shock, to surprise, to trouble, to upset, to worry, etc.*

Виконує функцію означення після:

- іменників *ability, advice, attempt, chance, command, decision, demand, desire, duty, effort, excuse, failure, freedom, impulse, intention, instruction, invitation, matter, necessity, need, obligation, occasion, offer, opportunity, order, patience, permission, possibility, promise, proposal, readiness, recommendation, refusal, right, sign, suggestion, tendency, way, will, willingness, wish, etc.;*
- у моделі «*have (get / possess / lack) + the + іменник + інфінітив*» після іменників *authority, courage, cruelty, decency, energy, experience, foolishness, heart (= courage), ignorance, imagination, intelligence, knowledge, nerve, patience, power, presence of mind, sense, strength, stupidity, spirit, willingness, will power, etc.;*
- у моделі «формальний підмет *it* + (прикметник) + іменник + інфінітив» після іменників *achievement, action, advantage, business, disadvantage, comfort, cruelty, delight, desire, dream, duty, encouragement, error, experience, fun, habit, honour, idea, job, joy, madness, matter, misfortune, mistake, pity, plan, pleasure, problem, question, relief, rule, shame, surprise, task, thing, treat, trouble, way, wonder, etc.*

Виконує функцію вставного члена речення:

- в словосполученнях *needless to say, so to say, so to speak, strange to say, to be fair, to be honest, to be perfectly / quite frank, to crown it all, to cut a long story short, to make matters worse, to put it in a nutshell, to put it mildly, to say the least, to tell the truth, etc.*

Інфінітивні звороти

Складний додаток (Complex Object)

Складний додаток — інфінітивний зворот, який складається із займенника в об'єктному відмінку або іменника в загальному відмінку й інфінітива. Іменник або займенник виражає особу або предмет, який здійснює дію, виражену інфінітивом, або який піддається цій дії.

- виконує в реченні функцію складного додатка;
- може вживатися в пасивному стані;
- вживається після певних дієслів.

Вживання

- після дієслів, які виражають бажання та емоції (*should like, to desire, to hate, to like, to want, to wish, would like, etc.*) (*I would really like John to join us.*);
- після дієслів волевиявлення (*to advise, to allow, to ask, to command, to encourage, to forbid, to force, to get, to instruct, to let*, to make*, to order, to permit, to persuade, to request, to require, to say, to tell, to urge, etc.*) (*They encouraged me to try again. What makes you think you have any talent?*);
- після дієслів чуттєвого сприйняття (*to feel*, to hear*, to notice*, to see*, to take, to watch*, etc.*) (*I never took him to be a Norwegian. I felt her hand tighten in mine.*);
- після сталих виразів *can't bring oneself, to make oneself*, to set oneself* (*Tom had made himself seem friendly again.*);

- після дієслів розумової діяльності (*to believe, to consider, to expect, to feel, to find, to know, to mean, to report, to suppose, to think, to trust, to understand, etc.*) (*I consider him to be the best candidate.*);
- після дієслів з прийменниками (*to call upon, to listen to*, to look for, to rely on, to wait for, to watch for, etc.*) (*Jane was looking for someone to help her.*);
- після дієслів, які можуть вживатися як з прийменниками (*for, with, to*), так і без них (*to arrange, to ask, to cry, to know*, to manage, to plan, to shout, to sign, etc.*) (*I arranged with John to meet in the morning. I arranged for John to meet Mr Temple in the morning. We arranged to meet in the morning.*);
- після інших дієслів (*to enable, to intend, to invite, to leave, to remind, to show how, to teach (how), to tell how, to train, to warn, etc.*) (*We are training these dogs to sniff out drugs.*).

* Інфінітив вживається без частки *to*.

Складний підмет (Complex Subject)

Складний підмет — інфінітивний зворот, який складається з іменника в загальному відмінку або займенника в називному відмінку, дієслова в пасивному або активному стані або прикметника та інфінітива (в будь-якій із форм).

Вживання

- після дієслів у формі пасивного стану (*to advise, to allow, to ask, to believe, to consider, to expect, to feel, to find, to force, to hear, to intend, to invite, to know, to leave, to let, to make, to mean, to order, to permit, to report, to request, to require, to say, to see, to show, to teach, to tell, to think, to trust, to understand, to watch, etc.*) (*He had been heard to discuss the possibility.*);
- після дієслів у формі активного стану (*to seem, to prove, to happen, to chance, etc.*) (*He seems to have found the truth.*);
- після прикметників *likely, unlikely, certain, sure* із дієсловом-зв'язкою, яке їм передує (*He is likely to be still staying there.*).

Герундій (The Gerund)

Герундій — це неособова форма дієслова, яка виражає назву дії і володіє властивостями іменника та дієслова. Ця форма в українській мові відсутня.

Значення форм герундія

Форми герундія	Значення	Приклади
Simple	одночасність із дією дієслова-присудка	<i>I am surprised at meeting him here.</i>
	дія, наступна за дією дієслова-присудка	<i>He is thinking of giving up his present job.</i>
	дія безвідносно до часу її здійснення	<i>Training dogs requires great skill.</i>
	після прийменників <i>on / upon, after</i> дія, яка передує дії дієслова-присудка	<i>After staying away for ten years he can hardly expect us to be anxious to see him.</i>

Закінчення таблиці

Форми герундія	Значення	Приклади
Simple	немає потреби підкреслювати, що дія, виражена герундієм, передувала дії, вираженій дієсловом-присудком	<i>Thank you for inviting me.</i>
Perfect	дія, яка передувала дії дієслова-присудка	<i>He scolded me for not having let him know.</i>

Утворення форм часу та стану герундія

	Active	Passive
Simple	дієслово + <i>-ing</i> (<i>taking</i>)	<i>being</i> + past participle (<i>being taken</i>)
Perfect	<i>having</i> + past participle (<i>having taken</i>)	<i>having been</i> + past participle (<i>having been taken</i>)

Функції герундія в реченні

- підмет;
- частина складеного іменникового присудка;
- частина складеного дієслівного присудка;
- додаток (прямий / прийменниковий);
  - **Виконує функцію прямого додатка після:**
    - ♦ дієслів *to admit, to avoid, to begin, to consider, to continue, to delay, to deny, to enjoy, to escape, to finish, to forget, to give up, to go on, to hate, to keep, to like, to love, to mention, to mind, to postpone, to prefer, to propose, to put off, to regret, to remember, to risk, to start, to stop, to suggest, to try, etc.*;
    - ♦ модальних фраз *can't bear, can't face, can't fancy, can't imagine, can't resist, can't stand, can't help*;
  - **Виконує функцію прийменникового додатка після:**
    - ♦ дієслів з прийменниками *to agree to, to apologize for, to believe in, to bother about, to care for, to complain of, to consist of / in, to count on, to dream of, to end in, to forget about, to go back to, to hesitate about, to insist on, to lead to, to mean by, to plan on, to return to, to result in / from, to save from, to succeed in, to talk of, to tell of, to threaten with, to think of / about, to worry about, etc.*;
    - ♦ сталих словосполучень *to look forward to, to make a point of, to find excuses for, to take pride in, to lose time in, to have no doubt about, etc.*;
    - ♦ дієслів з прямим додатком і прийменником *to amuse somebody with, to ask somebody about, to blame somebody for, to excuse somebody for, to forgive somebody for, to hate somebody for, to invite somebody into, to keep somebody from, to like somebody for, to love somebody for, to pay somebody for, to remind somebody of, to save somebody from, to say something about, to stop somebody from, to suspect somebody of, to talk somebody into / out of, to tell something about, to thank somebody for, etc.*;

- ◆ прикметників з прийменниками *afraid of, amused at, angry with, annoyed at, aware of, capable of, careful about / in, careless of, certain of, conscious of, delighted at, different from, excited about, fond of, frightened of, good at, grateful for, happy in / at, interested in, keen on, nice about, proud of, pleased at, right in, scared at / of, sick of, skilled in / at, slow in, sorry for, successful at / in, sure of, surprised at, thankful for, tired of, upset at, unconscious of, used to, worried about, wrong in, etc.*;
- означення;
  - Виконує функцію означення після іменників:
    - ◆ з прийменником *of*: *advantage, adventure, aim, appearance, art, business, case, chance, charge, choice, comfort, consequence, cost, danger, difficulty, disadvantage, disappointment, effect, expense, experience, fact, favour, fear, feeling, guilt, habit, hope, horror, idea, importance, impression, interest, job, joke, joy, limit, love, luck, manner, means, memory, method, mistake, moment, movement, necessity, opinion, opportunity, pity, pleasure, possibility, power, pride, process, proof, purpose, question, result, risk, role, rule, sense, shame, shock, sign, sorrow, sort, state, success, surprise, support, talent, task, terror, thought, trouble, use, way, wisdom, work, etc.*;
    - ◆ з прийменником *for*: *cause, excuse, gift, motive, passion, reason, reputation, talent, etc.*;
    - ◆ з прийменником *in*: *advantage, belief, difficulty, experience, harm, meaning, object, pleasure, point, skill, use, etc.*;
    - ◆ з прийменником *at*: *amazement, astonishment, attempt, delight, pleasure, satisfaction, surprise, etc.*;
    - ◆ з прийменником *about*: *fantasy, obsession, etc.*;
    - ◆ з прийменником *to*: *objection, preparation, etc.*;
- обставина;
- вставний член речення;
  - Виконує функцію вставного члена речення:
    - ◆ в словосполученнях *generally / roughly / strictly speaking, talking about ...*, etc.

Дієприкметники (The Participles)

Дієприкметник — неособова форма дієслова, яка має властивості дієслова та прикметника або прислівника.

Дієприкметники

Present Participle (Participle I) — дієприкметник теперішнього часу	Past Participle (Participle II) — дієприкметник минулого часу
---	---

Утворення форм дієприкметників перехідних дієслів

Дієприкметник	Дійсний стан	Пасивний стан
Present	інфінітив без частки <i>to</i> + закінчення <i>-ing</i> (<i>writing</i>)	<i>being</i> + past participle (<i>being written</i>)
Past	—	форма Past Simple для правильних дієслів або в інший спосіб для неправильних дієслів (<i>written</i>)

Закінчення таблиці

Дієприкметник	Дійсний стан	Пасивний стан
Perfect	<i>having</i> + past participle (<i>having written</i>)	<i>having been</i> + past participle (<i>having been written</i>)

Значення форм дієприкметників

Дієприкметник	Дійсний стан	Пасивний стан
Present	дія, одночасна з дією дієслова-присудка (<i>She smelt something burning and saw smoke rising.</i>)	дія, яка здійснюється в цей момент або період часу (<i>They came up with a definition that describes the generation of robot factories being built by them today.</i>)
Past	дія, яка здійснюється зазвичай, взагалі (<i>The telescope is a piece of equipment used for making distant objects look larger and closer.</i>)	
	результат минулої дії (<i>The floor was covered with fragments of broken glass.</i>)	
	дія, одночасна з дією дієслова-присудка (<i>She enters, accompanied by her mother.</i>)	
Perfect	дія, яка передує дії дієслова-присудка (<i>Having read the instruction, she snatched up the fire extinguisher. Having been bitten twice, the postman refused to deliver our letters unless we chained our dog up.</i>)	

Функції дієприкметників у реченні

дієприкметник теперішнього часу (Present Participle)

дієприкметник минулого часу (Past Participle)

іменникової частини складеного іменникового присудка

частини складеного дієслівного присудка

означення

обставини

вставного члена речення

Фразові дієслова

Фразові дієслова — це сталі сполучення «базове дієслово + частка (прислівник або прийменник)» або «дієслово + дві частки (прислівник і прийменник)».

Базовим дієсловом є дієслово, яке часто вживається в мові, наприклад *be, come, get, look, put, take* та ін. Найбільш поширеними частками, які входять до складу фразових дієслів, є *about, along, (a)round, away, back, by, down, forward, in, off, on, out, over, through, up*.

Фразові дієслова

- є одним членом речення (*The car pulled up at the café.* — Машина загальмувала біля кафе.);
- можуть мати кілька значень (*pick a bag up off the floor* — підняти сумку з підлоги; *pick up a language* — вивчити мову; *pick up a cold* — підхопити застуду);
- можуть вживатися у всіх видо-часових формах;
- можуть бути перехідними або неперехідними (*We kept off highways.* — перехідне; *The rain blew over.* — неперехідне);
- можуть бути такими, що розділяють, і такими, що не розділяють (*ran through the report* — таке, що не розділяє; *plug in the kettle / plug the kettle in* — таке, що розділяє);
- їхнє значення не можна вивести зі значень дієслова та відповідної частки.

Місце додатка фразового дієслова

між дієсловом і часткою, якщо додаток виражено особовим займенником (<i>put it off</i>)	після частки, якщо додаток виражено кількома словами (<i>put off paying water and electricity bills</i>)	після частки або між дієсловом і часткою, якщо додаток не є займенником (<i>put off the trip / put the trip off</i>)
--	---	---

Фразові дієслова з частками *in* та *out*

In	Значення	Out	Значення
hand in	здавати	hand / give out	видавати
get in	увійти; потрапляти в яке-небудь становище	get out	виходити, втікати
let smb. in	впускати (кого-небудь)	let smb. out	випускати (кого-небудь)
move in	переїжджати; переселятися	move out	з'їжджати, виселятися
check in	реєструватися (у готелі)	check out	розплатитися і звільнити номер у готелі
fill in	заповнювати (бланк)	fill out	заповнювати (бланк)

Фразові дієслова з часткою *in*

Дієслово	Значення	Дієслово	Значення
drop in / call in	зайти, заглянути	plug in	вмикати в мережу
join in	приєднуватися (до чого-небудь)	take smb. in	обманути; обманювати (кого-небудь)

Фразові дієслова з часткою *out*

Дієслово	Значення	Дієслово	Значення
blow out (<i>a candle</i>)	задувати, гасити (<i>свічку</i>)	leave smth. out	пропускати, не включати (<i>що-небудь</i>)
carry out (<i>an order</i>)	виконувати (<i>наказ</i>)	point smth. out (<i>to smb.</i>)	вказувати; звертати (<i>чию-небудь</i>) увагу (<i>на що-небудь</i>)
cross smth. out	викреслювати (<i>слова в тексті</i>)	put out (<i>a fire</i>)	гасити (<i>багаття</i>)
cut smth. out	вирізати (<i>що-небудь</i>)	run out (<i>of smth.</i>)	закінчуватися, вичерпуватися
drop out	кидати (<i>навчання, роботу</i>)	sort smth. out	вирішувати (<i>проблему</i>)
eat out	харчуватися поза домом	try out	випробовувати, перевіряти
fall out (<i>with smb.</i>)	сваритися	turn out (<i>a light</i>)	гасити (<i>світло</i>)
find out (<i>that/what/when</i>)/ find out about smth.	взнати, розвідати	turn out (<i>to be/nice/that</i>)	опинятися
work out	тренуватися; справцювувати	work smth. out	розв'язувати (<i>задачу</i>)
get out of smth.	уникати робити (<i>що-небудь</i>)	go out	виходити, втікати

Фразові дієслова з частками *on* та *off*

<i>On</i>	Значення	<i>Off</i>	Значення
turn on / switch on	включати (<i>газ, радіо</i>); вмикати (<i>світло</i>)	turn off / switch off	виключати (<i>газ, радіо</i>); вимикати (<i>світло</i>)

Фразові дієслова з часткою *on*

Дієслово	Значення	Дієслово	Значення
get on	досягати успіхів	keep on (<i>doing smth.</i>)	продовжувати (<i>робити що-небудь</i>)
get on (<i>with smb.</i>)	жити в злагоді (<i>з ким-небудь</i>)	put on (<i>clothes etc.</i>)	надягати (<i>що-небудь</i>)
get on (<i>with smth.</i>)	справлятися (<i>з роботою</i>)	put on (<i>weight</i>)	набирати вагу

Закінчення таблиці

Дієслово	Значення	Дієслово	Значення
go on / carry on (<i>doing smth.</i>)	продовжувати (<i>що-небудь робити</i>)	start on (smth.)	братися за (<i>що-небудь</i>)
hold on	чекати (<i>біля телефону</i>)	try on (<i>clothes</i>)	примірювати (<i>одяг</i>)

Фразові дієслова з часткою *off*

Дієслово	Значення	Дієслово	Значення
be off (<i>to a place</i>)	покидати (<i>що-небудь</i>); відправлятися (<i>куди-небудь</i>)	see smb. off	проводжати (<i>тих, хто від'їжджає</i>)
set off	відправлятися (<i>в дорогу</i>)	doze off / drop off / nod off	задрімати
show off	хвастати	take off	злетіти
go off	вибухати	take off (<i>clothes etc.</i>)	знімати (<i>одяг</i>)
put off	відкладати (<i>що-небудь на більш пізній термін</i>)	tell smb. off	сварити; вичитувати (<i>кого-небудь</i>)
call smth. off	відмінити; переносити (<i>що-небудь</i>)	finish smth. off	закінчити (<i>що-небудь</i>)

Фразові дієслова з частками *up* і *down*

<i>Up</i>	Значення	<i>Down</i>	Значення
put smth. up	вішати, вивішувати (<i>оголошення</i>)	take smth. down	знімати, руйнувати (<i>що-небудь</i>)
pick smth. up	піднімати, підбирати (<i>що-небудь</i>)	put smth. down	поставити; записувати (<i>що-небудь</i>)
stand up	встати	sit down / bend down / lie down	сісти, нагнутися, лягти (<i>рух вниз</i>)
turn smth. up	посилювати (<i>звук, світло</i>)	turn smth. down	зменшити (<i>звук, світло</i>)

Фразові дієслова з часткою *down*

Дієслово	Значення	Дієслово	Значення
knock down (<i>a building</i>)	знести (<i>будинок</i>)	cut down (<i>on smth.</i>)	скорочувати (<i>що-небудь</i>)
be knocked down (<i>by a car etc.</i>)	бути збитим (<i>машиною тощо</i>)	cut smth. down	(з)рубати

Закінчення таблиці

Дієслово	Значення	Дієслово	Значення
blow smth. down	повалити, знести (що-небудь) (про вітер)	let smb. down	підводити (кого-небудь)
break down	зламати, розбити	slow down	уповільнювати (-ся)
calm (smb.) down	заспокоювати (кого-небудь)	turn smb. / smth. down	відкидати (пропозицію); відмовляти (кому-небудь)
close down / shut down	закрити(ся) (підприємство)	write smth. down	записувати (що-небудь)

Фразові дієслова з часткою *up*

Дієслово	Значення	Дієслово	Значення
blow up / blow smth. up	зірвати(ся)	do up (a coat etc.)	застібати (гудзики)
beat smb. up	бити (кого-небудь)	grow up	дорослішати
break up / split up (with smb.)	розминутися (з кимось-небудь)	hold up smth. / smb.	затримувати (що-небудь / кого-небудь)
bring up (a child)	виховувати	keep up (with smb.)	не відставати (від кого-небудь)
bring up (a topic)	піднімати (питання)	look smth. up (in a dictionary)	шукати (що-небудь у словнику)
catch up (with smb.) / catch smb. up	догнати, нагнати (кого-небудь)	make smth. up	придумувати, видумувати
cheer up / cheer smb. up	підбадьоритися, подбадьорювати (кого-небудь)	mix up	сплутати, переплутати
clean up / clear up / tidy up smth.	прибирати (що-небудь)	put up with smth.	змиритися (з чимось-небудь)
clear up	з'ясувати, довідуватися	save up (for smth. / to do smth.)	накопичувати (гроші) (на що-небудь)
come up with (an idea)	пропонувати (ідею)	set up (a company etc.)	засновувати (компанію тощо)
take up (a sport etc.)	займатися (спортом тощо)	take up (space or time)	віднімати (час), займати (місце)
do up (a building etc.)	ремонтувати (будинок тощо)	tear smth. up	розривати (що-небудь) (на дрібні шматочки)

Закінчення таблиці

Дієслово	Значення	Дієслово	Значення
end up somewhere / end up doing smth.	закінчуватися, завершуватися (чим-небудь)	turn up / show up	оголошувати, при- ходити
give up / give smth. up	відмовитися, ки- нути (що-небудь)	use smth. up	витратити, використати
go up / come up / walk up (to ...)	наближатися (до кого-небудь)	wash up	мити посуд

Фразові дієслова з частками *away* і *back*

Away	Значення	Back	Значення
go away / walk away / run away / drive away / fly away	віддалятися (йти, бігти, їхати, летіти)	be back / walk back / go back / come back / get back	вертатися, приходити

Фразові дієслова з часткою *away*

Дієслово	Значення	Дієслово	Значення
get away	втекти, вислизнути	keep away (<i>from</i>)	триматися подалі (від)
get away with smth.	вийти сухим з води	put smth. away	забирати (що- небудь) на місце
give smth. away	роздавати, віддава- ти (що-небудь)	throw smth. away	викидати (що-небудь)

Фразові дієслова з часткою *back*

Дієслово	Значення	Дієслово	Значення
call / phone / ring back	передзвонити	pay back (<i>money</i>) / pay smb. back	повернути гроші
get back to smb.	передзвонювати (кому-небудь)	smile back // write back / hit smb. back	здійснити дію у відповідь (усміхнутися / крикнути / написати / вдарити у відповідь)
look back (on smth.)	згадувати, озира- тися в минуле	take smb. / smth. back	повертати (кого-не- будь / що-небудь) (на попереднє місце)

Модальні дієслова (Modal Verbs) та їхні еквіваленти

Модальні дієслова виражають не дії, а тільки ставлення до них з боку того, хто говорить. З їх допомогою той, хто говорить, показує, що та чи інша дія є можливою або неможливою, обов'язковою або непотрібною тощо. До модальних дієслів відносяться *can, could, be able to, may, might, must, have to, be to, need, ought to, shall, should, will, would, dare*.

Модальні дієслова

- вживаються тільки в поєднанні з інфінітивом смислового дієслова;
- позначають можливість, здатність, ймовірність, необхідність здійснення дії, вираженої смисловим дієсловом.

Характеристики модальних дієслів

- не змінюються за особами та числами (*I can swim. He can swim. They can swim.*);
- не мають часових форм* (*I ought to write to him today. — I knew I ought to write to him.*);
- не мають неособових форм;
- інфінітив, який стоїть за модальними дієсловами, вживається без частки *to*** (*You should paint your door.*);
- питальна та заперечна форми утворюються без допоміжних дієслів*** (*Might the bank have made a mistake?*).

* Мають форму теперішнього та минулого часу: *can — could, may — might, have/has to — had to, be to — was/were to, be able to — was/were able to* (*I can see someone in the distance. — I could see someone in the distance.*).

** Винятки — *ought to, be to, have to, be able to* (*You ought to know better than this.*).

*** Виняток — *have to* (*Do I have to come that early tomorrow?*).

Основні значення модальних дієслів

дозвіл (<i>Permission</i>) — <i>can, could, may, might</i>	здатність, можливість (<i>Ability</i>) — <i>can, be able to</i>
ймовірність, можливість (<i>Possibility</i>) — <i>may, might, can, could</i>	передбачення, припущення (<i>Assumption</i>) — <i>must, have to, will, should</i>
умовивід, логічний висновок (<i>Deduction</i>) — <i>must, have to, will, should</i>	повинність (<i>Obligation</i>) — <i>must, have to, be to, ought to, should, need</i>

Значення і вживання модального дієслова *can*

Значення	Тип речення	Форма інфінітива	Приклади
прохання	питальне	Simple Infinitive	<i>Can I take a day off?</i>
фізична здатність, уміння	будь-яке	Simple Infinitive	<i>Can animals see in the dark? Many animals can see clearly in the dark. Human beings can't do this.</i>

Закінчення таблиці

Значення	Тип речення	Форма інфінітива	Приклади
дозвіл	стверджувальне	Simple Infinitive	<i>Why don't you ring him? You can use my phone.</i>
заборона	заперечне	Simple Infinitive	<i>You can't bring your dog with you.</i>
можливість / неможливість (у силу обставин)	будь-яке	Simple Infinitive	<i>You can ski on the hills. (= there's enough snow) You can't bathe here on account of the sharks. (= it's dangerous) Can all these words be learnt in one day? (= is it possible?)</i>
невпевненість, сумнів	питальне	будь-який	<i>Can he have guessed the answer?</i>
неймовірність події	заперечне	будь-який	<i>That can't be an earthquake! We don't have earthquakes here!</i>

Значення і вживання модального дієслова *could*

Значення	Тип речення	Форма інфінітива	Приклади
фізична здатність, уміння	будь-яке	Simple Infinitive	<i>We don't know how fast Ancient Greek athletes could run.</i>
прохання	питальне	Simple Infinitive	<i>Could I take a day off?</i>
дозвіл	стверджувальне	Simple Infinitive	<i>On Sundays we could stay up late.</i>
заборона	заперечне	Simple Infinitive	<i>We couldn't bring our dog into the restaurant.</i>
припущення	стверджувальне, питальне	будь-який	<i>Where is Tom? — He could be in the library. Could the bank have made a mistake?</i>

Закінчення таблиці

Значення	Тип речення	Форма інфінітива	Приклади
можливість / неможливість (у силу обставин)	будь-яке	Simple Infinitive	<i>You could see the forest through the other window before the new house was erected. Women couldn't watch the ancient Olympic Games.</i>
невпевненість, сумнів	питальне	будь-який	<i>Could she have been waiting for us so long?</i>
неймовірність події	заперечне	будь-який	<i>You couldn't be hungry. You've just had dinner.</i>

Значення і вживання дієслова *be able to*

Значення	Приклади
можливість або здатність здійснити дію тепер і в минулому	<i>Are you able to type? I was able to see him through the window.</i>
замість <i>can</i> у Present Perfect, Past Perfect і Future Simple	<i>Since the accident he hasn't been able to leave the house. He said he had lost his passport and hadn't been able to leave his country. I'll be able to earn my own living soon.</i>
дія, яка фактично здійснилася	<i>Although the pilot was badly hurt he was able to explain what had happened.</i>
після інших модальних дієслів	<i>He must have been able to do it himself.</i>

Значення і вживання модального дієслова *may*

Значення	Тип речення	Форма інфінітива	Приклади
прохання	питальне	Simple Infinitive	<i>May I smoke in here?</i>
припущення (в якому той, хто говорить, не впев- нений)	стверджувальне	будь-який	<i>He may have been waiting for us for an hour.</i>
	заперечне		<i>He may not know about it.</i>
дозвіл	стверджувальне	Simple Infinitive	<i>You may smoke in here.</i>

Закінчення таблиці

Значення	Тип речення	Форма інфінітива	Приклади
заборона	заперечне	Simple Infinitive	<i>You may not smoke in here.</i>
гіпотеза, припущення	стверджувальне, заперечне	будь-який	<i>I wonder how Tom knew about Ann's engagement. — He may have heard it from Jack.</i>

Значення і вживання модального дієслова *might*

Значення	Тип речення	Форма інфінітива	Приклади
прохання	питальне	Simple Infinitive	<i>Might* I smoke in here?</i>
можлива нездійснена дія	стверджувальне	Perfect Infinitive	<i>You are so careless. You might have had an accident.</i>
припущення (в якому той, хто говорить, дуже сильно не впевнений)	стверджувальне	будь-який	<i>He might** be doing his lessons now.</i>
	заперечне		<i>He might not believe your story.</i>
можливість (у силу обставин)	стверджувальне	будь-який	<i>It's too late to phone him now. He might be sleeping.</i>
	заперечне		<i>He's just come. He might not know the truth yet.</i>
несхвалення, докір	стверджувальне	Simple / Perfect Infinitive	<i>You might help me. / You might have helped me.</i>

* Невпевненість у відповіді.

** Менша міра впевненості, ніж із *may*.

Значення і вживання модального дієслова *must*

Значення	Тип речення	Форма інфінітива	Приклади
повинність (з точки зору того, хто говорить)	стверджувальне, питальне	Simple Infinitive	<i>You must use a dictionary. I'm tired of correcting your spelling mistakes.</i>
необхідність	стверджувальне, питальне	Simple Infinitive	<i>Must I keep this door locked?</i>

Закінчення таблиці

Значення	Тип речення	Форма інфінітива	Приклади
наказ, інструкція	стверджувальне, питальне	Simple Infinitive	<i>Every dwelling on the island must be destroyed.</i>
настійна порада	стверджувальне, питальне	Simple Infinitive	<i>You must really go and see The Avatar.</i>
заборона	заперечне	Simple Infinitive	<i>You mustn't start until I tell you.</i>
логічний висновок	стверджувальне	будь-який	<i>I keep meeting her on the bus. She must live / be living nearby.</i>

Значення і вживання дієслова *to be to*

Значення	Тип речення	Форма інфінітива	Приклади
повинність (у силу попередньої домовленості)	стверджувальне, питальне	Simple Infinitive	<i>The Prime Minister is to make a statement tomorrow.</i>
запланована нездійснена дія	стверджувальне, питальне	<i>was / were +</i> Perfect Infinitive	<i>The Lord Mayor was to have laid the foundation stone but he was taken ill last night so the Lady Mayoress is doing it instead.</i>
наказ, інструкція	стверджувальне, заперечне	Simple Infinitive	<i>No one is to leave the building without the permission of the police.</i>
доля, талан (призначене долею)	стверджувальне, заперечне	<i>was / were +</i> Simple Infinitive	<i>He didn't know at that time that he was never to see his native place again.</i>
ймовірність, можливість	стверджувальне, питальне, заперечне	Simple Infinitive (Passive)	<i>Nothing was to be done under the circumstances.</i>

Значення і вживання дієслова *to have to*

Значення	Тип речення	Форма інфінітива	Приклади
повинність (у силу певних обставин) для дії, яка повторюється	стверджувальне	Simple Infinitive	<i>Do you have to wear a uniform at school?</i>
	питальне, заперечне		<i>I have to go to work every day except Sunday, but I don't have to work a full day on Saturday.</i>
необхідність (у силу певних обставин)	стверджувальне, питальне, заперечне	Simple Infinitive	<i>Do you have to take two of these pills a day?</i>
логічний висновок	стверджувальне	Simple Infinitive	<i>There's a knock on the door. It has to be Tom.</i> <i>There was a knock on the door. It had to be Tom.</i>

Значення і вживання модального дієслова *ought to*

Значення	Тип речення	Форма інфінітива	Приклади
повинність (моральне зобов'язання)	стверджувальне, питальне, заперечне	Simple / Continuous Infinitive	<i>He ought to be studying for his exams instead of spending all his time on the beach.</i>
критика минулої дії (осуд, докір)	стверджувальне, заперечне	Perfect / Perfect Continuous Infinitive	<i>You ought to have told him that the paint on that seat was wet.</i>
порада, рекомендація	стверджувальне, заперечне	Simple and Continuous Infinitive	<i>You ought to read this. It's very good.</i>
припущення, допущення	стверджувальне, заперечне	будь-який	<i>The plane ought to be taking off in a minute.</i>

Значення і вживання модального дієслова *should*

Значення	Тип речення	Форма інфінітива	Приклади
критика дії в минулому (осуд, докір)	стверджувальне, заперечне	Perfect / Perfect Continuous Infinitive	<i>He should have asked me before he took my bike.</i>

Закінчення таблиці

Значення	Тип речення	Форма інфінітива	Приклади
повинність (з точки зору логічності / правильності вчинку)	стверджувальне, питальне, заперечне	Simple / Continuous Infinitive	<i>You'll catch a cold if you go out like that. I think you should take a hat.</i>
порада, рекомендація	стверджувальне, заперечне	Simple / Continuous Infinitive	<i>The manual says that the computer should be disconnected from the mains before the cover is removed.</i>
припущення, допущення	стверджувальне	будь-який	<i>The letter should have arrived by now.</i>
	заперечне		<i>The plane should be landing now.</i>

Значення і вживання модального дієслова *need*

Значення	Тип речення	Форма інфінітива	Приклади
необхідність	питальне, заперечне	Simple Infinitive	<i>You need't write me another cheque, just change the date. Need I tell Tom?</i>
непотрібна виконана дія	заперечне	Perfect / Perfect Continuous Infinitive	<i>I needn't have written to him because he phoned me shortly afterwards.</i>

Значення і вживання модального дієслова *shall*

Значення	Тип речення	Форма інфінітива	Приклади
обіцянка, погроза, попередження	стверджувальне, заперечне	Simple Infinitive	<i>You shall stay just where you are!</i>
	(2-ша і 3-тя особа)		<i>He shall do as I say.</i>
повинність (пропозиція, порада, інструкція)	питальне	Simple Infinitive	<i>Shall I get you some coffee, Miss Fleur?</i>
	(1-ша і 3-тя особа однини)		<i>What shall we do?</i>

Значення і вживання модального дієслова *will*

Значення	Тип речення	Форма інфінітива	Приклади
звична або така, що повторюється, дія (тепер)	стверджувальне, заперечне	Simple Infinitive	<i>Every day Dan will come home from work and turn on the TV.</i>
критика поведінки або звичок (тепер)	стверджувальне, заперечне	Simple Infinitive	<i>She will leave all the lights on in the house when she goes out.</i>
готовність, бажання здійснити дію (тепер або в майбутньому)	стверджувальне	Simple Infinitive	<i>I'll give you another opportunity to get the correct answer.</i>
невиконання предметом своїх функцій (тепер)	заперечне	Simple Infinitive	<i>The key won't fit the lock.</i>
неготовність, небажання здійснити дію (тепер або в майбутньому)	заперечне	Simple Infinitive	<i>Mum! Sue won't give me back my pencil case. The doctor knows I won't be operated on.</i>
припущення, допущення (тепер, у майбутньому або в минулому)	стверджувальне, заперечне, питальне	будь-який	<i>He'll be expecting a call from you. It's no use asking Tom; he won't know. He will have finished his supper.</i>

Значення і вживання модального дієслова *would*

Значення	Тип речення	Форма інфінітива	Приклади
звична або така, що повторюється, дія (в минулому)	стверджувальне, заперечне	Simple Infinitive	<i>Early passenger planes wouldn't hold more than 30 passengers.</i>
готовність, бажання здійснити дію (в минулому)	стверджувальне	Simple Infinitive	<i>Whenever I had to go to town, Ron would give me a lift.</i>
критика поведінки або звичок (у минулому)	стверджувальне, заперечне	Simple Infinitive	<i>I was happy when Sam left. He would talk about people behind their backs.</i>

Закінчення таблиці

Значення	Тип речення	Форма інфінітива	Приклади
неготовність, небажання здійснити дію (в минулому)	заперечне	Simple Infinitive	<i>She wouldn't say what was wrong when I asked.</i>
невиконання предметом своїх функцій (у минулому)	заперечне	Simple Infinitive	<i>My pen wouldn't write.</i>

Значення і вживання модального дієслова *dare*

Значення	Тип речення	Форма інфінітива	Приклади
мати сміливість або зухвалість здійснити дію	питальне, заперечне	обмежено моделями: <i>How dare ... do smth</i> и <i>dare not do smth</i>	<i>How dare you say that?</i> <i>He dare not look at her.</i>

Різні граматичні засоби для вираження майбутнього часу

Спосіб вираження	Значення	Приклади
Future Simple	рішення, прийняте в момент розмови	<i>Which book do you want? — I'll take this one.</i>
	опис відомих фактів	<i>The climate will definitely change in 100 years.</i>
Future Continuous	дія, яка буде здійснюватися в певний момент або в певному відрізку часу в майбутньому	<i>This time next week I'll be swimming in the Pacific Ocean!</i>
	запланована дія в майбутньому	<i>Who will be working with you on the project?</i>
	події, які в будь-якому випадку відбудуться в майбутньому з незалежних від вас обставин	<i>I'll be seeing the boss tomorrow morning, so I'll tell him about your decision.</i>
Future Perfect	майбутня дія, яка здійсниться до певного моменту в майбутньому	<i>By the end of the 21st century, people will have started living on other planets.</i>
Future Perfect Continuous	тривала майбутня дія, яка почнеться раніше від іншої майбутньої дії (або моменту) і буде ще здійснюватися в момент її настання	<i>By 2014 we'll have been living here for 10 years.</i>

Закінчення таблиці

Спосіб вираження	Значення	Приклади
Present Simple	дія в найближчому майбутньому, яка відбудеться за розкладом	<i>We leave Berlin at 9.00 next Sunday and arrive in Rome at 12.00.</i>
	майбутня дія (замість Future Simple) у підрядних реченнях часу й умови	<i>As soon as we decide anything, I'll let you know.</i>
Present Continuous	заздалегідь запланована дія в найближчому майбутньому	<i>I'm meeting Jane tonight.</i>
Present Perfect	здійснена майбутня дія (замість Future Perfect у підрядних реченнях часу та умови)	<i>I'll call you as soon as I have learnt something definite.</i>
звороти <i>be (just) about to + інфінітив / be on the point of + -ing-form</i>	найближча майбутня дія	<i>Hurry up, take your seat! The concert is about to start!</i>
зворот <i>be going to + інфінітив</i>	особисті плани та наміри здійснити дію в майбутньому	<i>He's going to be a teacher when he grows up.</i>
	рішення відносно майбутнього	<i>I know how to deal with the situation. I'm going to apologize!</i>
	прогнозування найближчого майбутнього на основі наявних фактів	<i>Stop the car! I'm going to be sick!</i>
зворот <i>be due to + інфінітив</i>	найближча майбутня дія — часто за розкладом	<i>Tom's train is due to come in ten minutes.</i>

Лексична сторона мовлення

Афікси як елементи словотвору. Афікси дієслів: *re-*, *dis-*, *mis-*; *-ize/-ise*. Афікси іменників: *-er/-or*, *-ness*, *-ist*, *-ship*, *-ing*, *-sion/-tion*, *-ance/-ence*, *-ment*, *-ity*. Афікси прикметників: *-y*, *-ic*, *-ful*, *-al*, *-ly*, *-ian/-an*, *-ing*, *-ous*, *-ible/-able*, *-less*, *-ive*, *inter-*. Суфікс прислівників *-ly*. Заперечні префікси: *un-*, *in-/im-*

Словотвір

- **словотворення** — утворення одного слова з іншого:
  - продуктивні способи:
    - ♦ *афіксація* — приєднання афікса (суфікса або префікса) до основи слова (*work + er = worker*; *un + happy = unhappy*);
    - ♦ *конверсія* — перехід слова з однієї частини мови в іншу без зміни зовнішньої форми слова (*an eye — to eye*);
  - непродуктивні способи:
    - ♦ *зміна місця наголосу* (*increase* ['ɪŋkri:s] — *to increase* [ɪn'kri:s]);
    - ♦ *чергування звуків* (*excuse* [ɪk'skju:z] — *to excuse* [ɪk'skju:z]);
- **словоскладання** — утворення одного слова шляхом з'єднання двох слів (*air + plane = airplane*).

Утворення іменників

Афікс	Твірна частина мови	Значення	Приклади
-er/-or	дієслово	особа, яку називають за її заняттям, професією, звичками; за поглядами та переконаннями	<i>worker</i> <i>inventor</i>
	іменник	особа, яку називають за походженням і місцем проживання	<i>Londoner</i> <i>villager</i> <i>northerner</i>
	прикметник		
-ist	іменник	особа, яку називають за її заняттям, професією	<i>technologist</i>
	іменник	особа, яку називають за її наслідування якого-небудь вчення	<i>buddhist</i>
-ness	прикметник	якість, характер, стан	<i>darkness</i> <i>kindness</i>
-ship	іменник	уміння, майстерність	<i>horsemanship</i>
		почуття, ставлення до чого-небудь	<i>friendship</i>
		абстрактне поняття	<i>citizenship</i>
-ment	дієслово	дія, процес, стан	<i>development</i> <i>amazement</i>

Закінчення таблиці

Афікс	Твірна частина мови	Значення	Приклади
-ing	дієслово	процес, дія, стан	<i>kidnapping</i>
		конкретний об'єкт, предмет	<i>camping</i>
		галузь знань, якість, характеристика	<i>daring</i>
-sion / -tion	дієслово	дія, процес, стан	<i>education</i>
		властивість, якість	<i>adhesion</i>
-ance / -ence	дієслово	процес, стан або властивість	<i>ignorance</i>
	прикметник		<i>impertinence</i>
-ity	прикметник	ознака, властивість	<i>activity</i>

Утворення дієслів

Афікс	Значення	Приклади
re-	знову, ще раз	<i>rewrite</i>
	зворотно, назад	<i>re-enter</i>
	заново, по-новому	<i>rearrange</i>
mis-	неправильно, невірно	<i>misunderstand</i>
dis-	дія, обернена значенню основи	<i>dislike</i>
	поділ на складові частини	<i>distribute</i>
-ize / -ise	займатися тим, що позначено твірним словом	<i>criticize</i> <i>patronise</i>

Утворення прикметників

Афікс	Твірна частина мови	Значення	Приклади
-y	іменник	який володіє чимось	<i>healthy</i>
		схожий з чимось	<i>horsy</i>
	дієслово	схильний до чого-небудь	<i>drowsy</i>
-ful	іменник	який володіє цією якістю	<i>beautiful</i>
-ic	іменник	який нагадує що-небудь	<i>athletic</i>
		який має відношення до чого-небудь	<i>Islamic</i>
-al	іменник	який володіє якоюсь властивістю	<i>hysterical</i>
-ible / -able	дієслово	можливість виконання дії	<i>eatable</i>
	іменник	який володіє властивістю або якістю	<i>comfortable</i> <i>passible</i>

Закінчення таблиці

Афікс	Твірна частина мови	Значення	Приклади
-ing	дієслово	віддієслівні прикметники	<i>interesting</i>
-ly	іменник	який володіє характерною рисою або якістю	<i>friendly</i>
		який періодично повторюється	<i>weekly</i>
-ian / -an	іменник	належність до народності	<i>Arabian</i>
-ous	іменник	який володіє цією властивістю або ознакою значною мірою	<i>courageous</i> <i>famous</i>
-less	іменник	позбавлений чого-небудь	<i>homeless</i>
-ive	дієслово	який здійснює дію	<i>explosive</i>
inter-	прикметник	між-, взаємно	<i>international</i> <i>interchangeable</i>

Утворення прислівників

Афікс	Твірна частина мови	Приклади
-ly	прикметник	<i>coldly</i>
	іменник	<i>partly</i>
	порядковий числівник	<i>firstly</i>
	дієприкметник	<i>inquiringly</i>

Префікси із заперечним значенням

Префікси	Твірна частина мови	Похідна частина мови	Значення	Приклади
un-	іменник	дієслово	позбавляти, звільняти від; видаляти, вилучати	<i>uncap</i>
	прикметник	прикметник	протилежна якість, властивість	<i>unhappy</i>
	дієслово	дієслово	протилежна дія	<i>undress</i>
in- / im- / il- / ir-	прикметник	прикметник	протилежні якість, властивість, стан	<i>indirect</i> <i>impatient</i> <i>illegal</i> <i>irregular</i>
	іменник	іменник		<i>inability</i>

Закінчення таблиці

Префікси	Твірна частина мови	Похідна частина мови	Значення	Приклади
dis-	дієслово	дієслово	протилежні дія, якість, властивість, стан	<i>disappear</i>
	прикметник	прикметник		<i>dishonest</i>
	іменник	іменник		<i>disorder</i>

Багатозначність лексичних одиниць. Синоніми. Антоніми

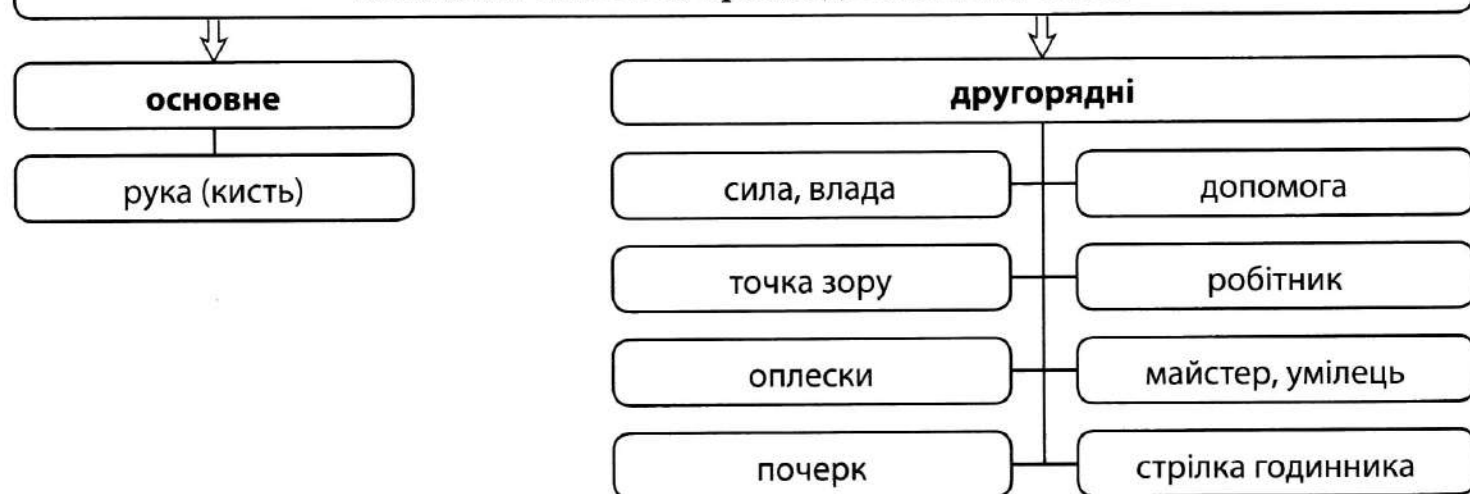
Багатозначність — наявність в одного і того ж слова кількох пов'язаних між собою значень.

Синоніми — це слова, близькі або тотожні за своїм значенням, які виражають одне і те ж поняття, але відрізняються або відтінками значення, або стилістичним забарвленням, або і тим, і іншим (*city — town — settlement — village — hamlet — municipality — satellite*). Синоніми належать до однієї і тієї ж частини мови.

Синоніми за ступенем близькості значення

повні — слова, які повністю співпадають за значенням і вживанням (*car — automobile, to end — to finish*)

часткові — слова, які частково співпадають за значенням і вживанням (*to cause — to trigger — to start*)

Значення слова на прикладі іменника *hand*

Антоніми — це слова, які мають протилежні значення (*tall — short, to begin — to finish*). Антоніми належать до однієї і тієї ж частини мови.

Лексична сполучуваність

Лексична сполучуваність — це здатність слова вживатися спільно з іншими словами.

Лексична сполучуваність на рівні класів слів

прислівник + прикметник (adverb + adjective) — <i>absolutely happy</i>	прикметник + іменник (adjective + noun) — <i>a deep river</i>
іменник + іменник (noun + noun) — <i>a cup of tea, a summer dress</i>	іменник + дієслово (noun + verb) — <i>my head aches</i>
дієслово + іменник (verb + noun) — <i>to tell lies</i>	дієслово + прислівник (verb + adverb) — <i>to smile happily</i>
дієслово + прийменникова фраза (verb + prepositional phrase) — <i>to burst into tears</i>	

Лексична сполучуваність іменника *traffic*

Adjective + Word	Verb + Word	Word + Noun	Noun + Word
<i>heavy, light, slow-moving, international, etc.</i>	<i>increase, block, hold up, stop, direct, etc.</i>	<i>accident, regulations, report, safety, warden, etc.</i>	<i>passenger, commuter, motorway, air, etc.</i>

ВІДПОВІДІ

	Вправа 1					Вправа 2					Вправа 3				
TASK 1	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
ANSWERS	F	H	C	G	B	D	F	B	A	G	G	C	F	B	E

	Вправа 1					Вправа 2					Вправа 3				
TASK 2	6	7	8	9	10	6	7	8	9	10	6	7	8	9	10
ANSWERS	D	C	A	B	C	C	B	A	D	B	C	A	C	B	D

	Вправа 1						Вправа 2						Вправа 3					
TASK 3	11	12	13	14	15	16	11	12	13	14	15	16	11	12	13	14	15	16
ANSWERS	A	H	E	D	C	F	G	E	C	D	F	B	A	D	F	C	E	H

	Вправа 1						Вправа 2						Вправа 3					
TASK 4	17	18	19	20	21	22	17	18	19	20	21	22	17	18	19	20	21	22
ANSWERS	C	H	B	F	G	D	B	C	F	G	A	E	E	F	C	B	D	H

	Вправа 1					Вправа 2					Вправа 3				
TASK 5	23	24	25	26	27	23	24	25	26	27	23	24	25	26	27
ANSWERS	B	A	C	D	A	C	A	D	A	B	B	D	C	B	A

	Вправа 1					Вправа 2					Вправа 3				
TASK 6	28	29	30	31	32	28	29	30	31	32	28	29	30	31	32
ANSWERS	B	A	D	A	B	D	B	A	C	B	D	B	A	C	B

Тренувальний тест у форматі НМТ. Варіант №1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
F	E	B	G	D	D	A	C	B	A	C	D	A	H	F	E
17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32
H	C	E	G	B	A	A	C	B	D	B	B	A	D	C	C

Тренувальний тест у форматі НМТ. Варіант №2

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
H	D	E	C	F	D	B	C	A	B	G	F	B	H	A	E
17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32
F	A	D	G	B	H	B	A	D	D	C	A	C	B	A	C